

ΟΙΚΕΙΩΝ
ΔΙΑΔΟΓΩΝ

BIBLION ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

Ἐργασίᾳ.

FAMILIARIVM COLLO-
QVIORVM LIBELLVS
. Græcè & Latinè,

Auctus & recognitus.

Accessit & utilis Dialogus de ratione stu-
diorum rectè instituenda.

I T E M

Oratio de ratione discendæ ac docendæ linguis
LATINAE & GRAECAE.

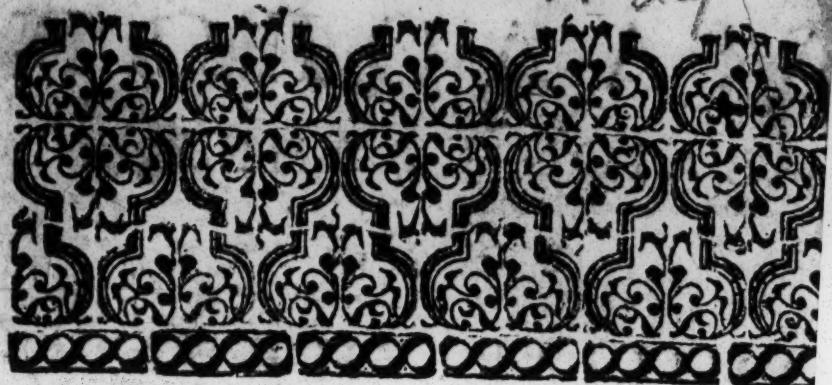

Auctore Iohanne Poffelio.

LONDINI,
Excusum in Officina Societatis
Bibliopolarum. 1630.

H.77.24

Ιωάννης ὁ Προφέτης

ΤΟΙΣ ΑΝΔΡΑΣΙ ΦΙΛΑΣ

μύσοις καὶ αὐγενίοις, τοῖς μετὰ
εὐσεβῆς παιδείας τὸν νεανίσκον τὰ ῥωμαϊκὰ καὶ
ελληνικὰ γράμματα μίδατον,
εὗ περιπέτειν.

324

ΟΡΘΩΣ καὶ νενεχότως ὅποι πνεῦται συφῶντερη
Οὐρανοῖς μὴ ῥωμαϊκοῖς ελληνικῷ γράμματα μένει
ἢ μάθαται λογικῇ τενορια αὐδρὸς ἔχειν.

Ομολογεῖται μὲν γένος πάντων πεπαθόμενών
καὶ συφρενεύντων αὐδήσων, τοὺς ῥωμαϊκὲς λογογράφους
καὶ ποιητὰς πάστων τὸν ἐμπόμην παρείαν καὶ σορίαν,
ἢ ἐν τοῖς λόγοις δεινότητα, παρεὶ τούτῳ Ἑλλήνων εἰ
ληφέναι, καὶ πλεῖστα ἐκ ἀλλαῖς, πλὴν ελληνικοῦ λέ
ξεων, ἐμετανέθει μάθασαι, μᾶλλον δὲ τὸν λόγο
ῥωμαϊκὸν ἐκ ὄρθως γνωσθεῖναι, εἰδὲ γραφῆναι, εἰδὲ ἐρ
μεναθεῖναι, αὐτὸν τὸν εἰληνικῆς γλώσσης οἰοντες εἴτε
πλεῖστα τοιχοφάνην αὐθίκηται πάτεις, οἵσοις ἐπει τὰς ἑα
πομήσει τὰ γράμματα απαλεῖς, τὰ ῥωμαϊκὰ τοῖς
ελληνικοῖς συναπτόντων, ὅπως ἐν αἱμφοτέροις ὁμοίω
ἴσχυοντες πυγχανίσων. ἐγαύει, οὐα κατέσπει μέ
ρος ἐν τῷ τὰς αἱμφοτέρας γλώσσας ὄρθως καὶ ῥατή

ω

ως μαθεῖν, τοῖς φιλομαθέσις οἷς νεαρίσκων βασιλίσκοι,
τέττας τὸν θίδηρον σέξεδων, αὐτὸς τῇ ἐκείνων
ψυχῇ καὶ χρήσει σωματόσας, τέττας εἰς αὐτούς
αὐτογνωσούται καὶ αἷμα χρήσονται ωρὲς τὸν βίον, αὐ-
τοσούται τέττα τῷ πόνῳ πλεῖστον ὃν ησόρδιοι. ἔρρωθε,
καὶ μετ' ἑμῖς τὰς φεύ τὰς τέχνας καὶ γλώπης πονεῖται
εἰς τὸ τὸν Θεὸν, τὸν πάτερν τὸν αἰαδῶν τὸν δὲ τὸν
βίον αἴπον, δοξάζειν, καὶ τὰς ἀμηδονίους φεύ ἀπό, καὶ
τῷ ἥπτι ἀπό αἴαππτε Ιησοῦ Χριστοῦ, τῷ καείσιν, μεταχείλιον τὸ τῷ
Δαριῆλον. οἱ σωμέντες ἐκ λάμψεσιν ὡς ἡ λαμ-
πρότης τῷ σερεώματο, καὶ ὡς τὸν δικαίων τὸν
πλλῶν ὡς οἱ αἰερεσίες τὸν αἰώνα καὶ ἐπί.

Ἐκ τῆς Ροδοπόλεως, ἐτὸς ἀπὸ τῆς

Θεοφονίας αφπη.

First bring but a small beginning
of hope & your ripe will overloop
the y^r time's A 2 πΑΡΑ-

Joh John Egger

impudicit nuditudo. at ita dicam ut magis
in laus oratione nra. distracta ei detrac-
tus falsa confita effridatur.
uid his nreor. ad id quod est hujus
causæ caput f. stient oratio.

Π Α Ρ Α Δ Ε Ι Γ Μ Α Τ Α
Ω Σ Χ Ρ Η Ἀ Σ Π Α' Ζ Ε Σ Θ Α Ι
καὶ εὐ ἐπέχεδαι.

 Χαῖρε Λιδίσκημε αἰδέστη.
Χαῖρε αὐτερ τοιφανέσατε.
Χαῖρε κύειε ἀνδρόστατε.
Χαῖρε πλεῖστον αἴδελφέ.
Χαῖρε συμμαδητά.
Χαῖρετε συμμαδηται.

ἀπόχριστς.

Χαῖρε καὶ σύ.
Χαῖρε ὄμοιως.
Σῶθι ὅπ ἐπῆλθες, ἥδουσαι.
ἥλεια ἔμοις έτιν ἥ { παρεστία } σγ.
Χάειν σοὶ ἔχω.
Δέουμαι τῷ θεῷ, ἐνδαιμονά σοι ποιήσαι τώλ ἥμέραν
ταύται.

ἀπόχριστς.

Ταῦτα καὶ σοι ἔυχομαι.
ἔυχομαι σοι νύκτα ἔντυχη.
ἐπέχεμαι σοι ὑποκ τὸ συγκον.

ἀπόχριστς.

Τοιέτον καὶ σοι ἔυχομαι, ὁ Παῦλε φίλτατε.
Λυσιτελεῖτω σοι τὸ βδηνεῖον.
Εὐτύχεις πατέτω ὁ Θεὸς τὸ λεῖψιν σγ.

ἀπόχριστς.

SALVTANDI ET BENE PRECANDI formulæ.

Salve Doctor obſcrvande.
Salve vir ornatissime.
Salve Domine clarissime.
Salve plurimū frater.
Salve condiscipule.
Salvete condiscipuli.

Reſponſio.

Salve & tu.
Salve ſimiliter.
Salvum te adveniſſe gaudeo.
Iucundus eſt mihi tuus adventus.
Habeo tibi gratiam.
Pecor Deum, ut tibi hanc diem felicem reddat.

Reſponſio.

Idem & tibi pecor.
Pecor tibi felicem noctem.
Pecor tibi placidam quietem.

Reſponſio.

Ialem & tibi pecor, Paule chariſſime.
Proſit tibi balneum.
Deus fortunet lavationem tuam.

Colloquia familiaria.

ἀπόχρισις.

Ἐχω σοι χάλεψ.

ἡ θεῖα μοί έστιν οὐχί σύ.

Ἐρρώσ ἐνθεμώνας.

Ἐν.

Ἄγαρ σὺ ἐρρώσ χάλισα.
εἰπούχεως.

Ἐρρώθε.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΩΣ ΧΡΗ
σπί δαιτα καλεῖν.

Χαῖρε διδάσκαλε.

Διδάσκαλο.

Χαῖρε καὶ σὺ φίλε πάτερ.
μαδητά.
Πέτρε.
πατέρειον.

πατέρ μις δεῖ ταις αρίσταις, δεκάτη.
σε μετ' αὐτῷ μετεπνεῖν, τῇ ὥρᾳ έρδεκάτη.
πρόμπτη.
έκτη.

καὶ εἰ θ μις αἵτινι παρέστησε, αρίστω.
συμβιώναι αὐτῷ σὺ πατέρ μείπνειον.

πατέρ.

Βασιλίζε καλέσται τοὺς κακληηθέντας.
τερεστάγματιν πατέρειον.

Βασιλίω πάτερ.

πορθίουμαι καί ει.

ἐκπέλεσω τὰ τερεστάγματα.

Χαῖρε κύριε φιλανθρωπότατος,
καδηγητά ἀπόχρισις.

Χαῖρε καὶ σὺ πατέρειον φίλον.

πατέρ

Colloquia familiaria.

Responsio.

Habeo tibi gratiam.

Grata mihi est precatio tua.

Vale feliciter.

Et tu { benè
optimè } vale.
feliciter

Valete.

H INVITANDI AD CONVIVIUM formulae.

Salve Præceptor.

Præceptor.

Salve & tu mi { puer.
discipule.
Petre.

Puer.

Meus pater rogat { prandreas,
te, ut apud se } hora { decima.
cœnes, } undecima.
quinta.
sexta.

Dominus meus petit à te, { prandio.
ut sis suus conviva in } cœna.

Pater.

Abi { advocatum
adductum } convivas.

Puer.

Abeo Pater.

Vado Domine.

Fier. Curabitur.

Sis salvus { Domine
Præceptor } humanissime.

Responsio.

Salvus sis tu quoque mi puer.

Colloquia familiaria.

πατέρειον.

πατήρ { μης φίλων φίλων
δρωπίαν σγ, αὐτή, ὅ- } ελθέτω.
χώρος { ταν ἐθέλη, ἐπὶ τὸ μεῖτνον }

Διδάσκωμε λαμπρότατε, περτες οί κακλημέοις ή
πάρειστ, μέρον σε αὐλαμέοντες, καὶ έαν μή σε ωρο
δοκῶστ, νιών αὐλαμέειντο,

Μιὰ τῦτο μίοντα σγ, ἐπὶ τὸ μεῖτνον ελθετιν.

πάντη.

ἔποκενται { ὁρα } εκτη.

διπλαρέμαται { ὁρα } μεκάτη.

ἐνδεκάτη.

ὅ τῷ μείτνον { χρόνῳ πάρει.

πάρειστν οι κακλημέοις ἐπὶ τών θυλαν.

εἰσαγε τού κακλημέοντες.

χωριέχα τῷ σαμβίπτας.

εῖδος.

Χαῖρε μιμάσκωμε αὐλαμέμε.

Κεχαλεισμένως ήμην ποιεῖς, αξιώσας ήμέτερ {
συμπότης. }

πατήρ.

ἔποιμαστον τὸ μεῖτνον πατέρειον.

φύγαπκάμε { τών πράπτων. }

παραπήε { αὔρτον. } αὔργυρον.
κοχλιάσεια { ξυλικό. }

χάρτησον.

φέρε { ονόνιμο. }

ποτήσια.

ειλαγε { τών καληκό. }

{ τὸ αργυρόν ποτήσιον. }

Colloquia familiaria.

Puer.

Pater $\left\{ \begin{matrix} \text{meus} \\ \text{manitatem} \end{matrix} \right\}$ exspectat hu- $\left\{ \begin{matrix} \text{prandium} \\ \text{tuā,} \end{matrix} \right\}$ veniat.

Herus $\left\{ \begin{matrix} \text{ea,} \\ \text{ubi} \end{matrix} \right\}$ volet, ad cœnam

Eximie Domine Doctor, omnes convivæ jam
adsumt, unum te expectant, & nisi te expectarent,
jam accumberent:

ideo te rogant, ut ad $\left\{ \begin{matrix} \text{prandium} \\ \text{cœnam} \end{matrix} \right\}$ accedas.

quinta.

Imminet $\left\{ \begin{matrix} \text{hora} \end{matrix} \right\}$ sexta.

Instat $\left\{ \begin{matrix} \text{hora} \end{matrix} \right\}$ decima.

undecima.

Prandendi $\left\{ \begin{matrix} \text{tempus} \\ \text{adest.} \end{matrix} \right\}$

Cœnandi $\left\{ \begin{matrix} \text{tempus} \\ \text{adest.} \end{matrix} \right\}$

Adsumt invitati pro foribus.

Duc intrò convivas.

Excipo convivas.

Filius.

Salve Præceptor observande.

Gratiam rem nobis facis, quod non dedignatis no-
ster esse conviva.

Pater.

Para $\left\{ \begin{matrix} \text{prandium} \\ \text{cœnam} \end{matrix} \right\}$ puer.

Adorna $\left\{ \begin{matrix} \text{mensam.} \\ \text{Sterne} \end{matrix} \right\}$

Appone $\left\{ \begin{matrix} \text{panem.} \\ \text{cochlearia} \end{matrix} \right\}$ $\left\{ \begin{matrix} \text{argentea,} \\ \text{lignea.} \end{matrix} \right\}$

panarium.

Adfer $\left\{ \begin{matrix} \text{mappam.} \\ \text{pocula.} \end{matrix} \right\}$

Elige $\left\{ \begin{matrix} \text{calicem.} \\ \text{argenteum poculum.} \end{matrix} \right\}$

Circum-

Colloquia familiaria.

τὸν καίκλον ἐν μέσῳ τῆς περιπέτης τίθε.
τίθε καὶ τὸ τάξιν τὰς ἔδρας, καὶ περιφέλαις ἐπιτίθε.
φέρε υἱόν τον τὸν νίπτεν τὰς χεῖρας.
νίπτε σὺ περιτελεν.
νίπτε τὰς χεῖρας.
νίπτεν όμως.

ἐπιδός μοι { χειρόμαντον.
αλοσθήσον.
ἔκμασε τὰς χεῖρας.
τί εἴπηστε;
καθέζεσθε.
κατακλίνετε.

Τὸ { αἰετον
δεῖπνον { διαφθείρεται { ἀπουσία.
συμπόσιον { διὰ τοὺς { αὐτούλων.
Τὸ σπίον παρετέθη, καθέζεσθε οὐκ.
Πᾶς χελώνης μὲν καθέζεσθε;
ἐν περιπέτη τῷ τόπῳ { κατακλίνετε.
ἀνέπτεσον οἱ κεκλημένοι.
παθίετον, σύλογησον τὰς περιπέτες.
παθίετον.

οἱ ὄφθαλμοὶ πεντων τοῖς σὲ βλέπεσσι κύεις, καὶ τὰ λοιπά.

περιπέτει καὶ γράμμην αἰξιομνημόνων, οὐ νεωστὶ ἐκ τῆς μητροειδεῖς ἔμαθες.

παῖς κπίσμας καλὸν, καὶ ἡδὲν ἀπόβλιτον, μηδὲν χαρεσίας λαμβανόμενον, αἷμαζεται γάρ οὐδὲ λόγια σεῖς, καὶ συτάξεως, α. Τιμόθ. κιφ. δ.

τοπία, προφήτην, ὅξ Θ.
Φέρε { κρέα, { ὄπλα.
ἰχθύας, { ἐφθα.

δός μοι τὸ { ἑκπωμα { οὐδέν.
ποτήριον {

επιδός

Colloquia familiaria.

Circum in medium mensæ ponito.

Colloca ex ordine sellas, & pulvinaria superpone.

Adfer aquam ad lavandas manus.

Lava tu prior.

Lava manus.

Lavemus unā.

Porrige mihi $\begin{cases} \text{mantile.} \\ \text{salinum.} \end{cases}$

Absterge manus.

Quid statis?

Sedete.

Accumbite.

Prandium $\begin{cases} \text{absentia.} \\ \text{corrumptur tua} \end{cases}$

Cœna $\begin{cases} \text{mora.} \\ \text{Convivium} \end{cases}$

Convivium $\begin{cases} \text{tarditate.} \\ \text{Cibus appositus est, accumbite igitur.} \end{cases}$

Vbi jubes me sedere?

In primo loco $\begin{cases} \text{Accumbe.} \\ \text{discumbe.} \end{cases}$

Accubuerunt convivæ.

Puer consecra mensam.

Puer.

Oculi omnium in te sperant Domine, &c.

Adde etiam sententiam memorabilem, quam nuper ex concione sacra didicisti.

Quicquid creavit Deus, bonum est, & nihil rejiciendum, si cum gratiarum actione sumatur; Sanctificatur enim per verbum Dei, & precationem, 1 Timoth. 4.

Epulas, cibum, acetum.

Adfer carnes, lassias.

Pisces, chyas.

Dam mihi poculum vitreum.

Porrige

Colloquia familiaria.

τὰ ἀργυρᾶ ἐκπόμπατε.
καινῶσσον.

ἐπιθές μωὶ τὸν
τυρέα.
ἀρτεν.

τὸ μαχαιρίδιον.

ἐνλογεῖτα υἱοῦ
τόπο τὸ ποτόρ
τόπου τὸ οἶνον
ὅτι οὐδὲν σωπήει
οὐδὲν οὐδὲν οὐδὲν
γέρετο τόπο, φίλε παῖ, ἀμιν.

τῆς ὄρνιθος.
εἴθες μωὶ π
τὸ μέκτορθο.
τὸ μέκτορθο.
τὸ μέκτορθο.

βέλοι π τὸ
χειρός;
χειρός;
βέλομα.
ἰχθύος;
ἰχθύος; βέλομα.

ζύζον,
ἔγχει
μελίκρατον,
οἶγον,

κατέλητις πίνειν;

μιαὶ τὸ κατέλητις;

καμῆς με κατέλητος, πάντα γέλα.

εὶ μέλα. Ιχνῶς ἔτεον.

φερόπινον σοι. οὐδὲ οὐδὲν οὐδὲν.

πίδεις παρά σε λαμβάνω.

μηδὲ ολον ἔκπινε.

Ιχνῶν σοι λείψω.

πλεῖστον σοι λείψω, μέλλω πίγειν.

ζύζον

οἶνον

οὐδέποτε λείψω.

ἄποτε μέν μωὶ π τὸ κρέας βεκολικόν, τὸ κατηγόριον.

σκληριανθέντος.

αἵρε τὸ πίγαρον τόπον, καὶ πιεσπίθει ἐδέσμεατα αλλα.

αὐτοπλήρωσε

Colloquia familiaria.

- Porrige mihi   { argentea pocula.
                        cantharum.
                        caseum.
                        panem.
                        cultellum.
Sospitet vobis   { hunc potum   } Christus.
                        { hoc vinum
Sit vobis salutis haec cerevisia.
Id faxit Deus, chare puer. Amen.
Da mihi aliquid de   { Gallina.
                        Gallo.
                        piscibus.
                        pane.
Vis aliquid de   { pisce ?   Etiam.
                        ansere ?   Volo.
                        carne ?   Non volo.
Infunde   { cerevisiam,
                        aquam mulsum,
                        vinum,
                        } ut bibamus.
Non vis bibere ?
Cur non bibis ?
Recte me mones, omnino enim sitio.
Non sitio.   Satis bibi.
Propino tibi.   Deus benedicat.
Libenter a te accipio.
Ne totum ebibas.
Satis tibi relinquam.
Plus tibi relinquam, quam biberunt sum.
Nihil   { cerevisiae
                        vini   } reliquum est.
                        aquae mulvae
Abscinde mihi aliquid de carne bovina fumo indu-
rata.
Colle hanc patinam, & appone cetera fercula.
Explevi

Colloquia familiaria.

αὐτεπλίρωσα } πάντα ὄρεξιν.
ἔπαινον }

σὺ μέδο } ὅλη γόργον } τοῦ.
} ὅλη γόργον }

ἐκ τούτης αἰδημηθάγει.

πίνε· τοῦ ἀγροτῆς τὸ τῆραν παραγανόν ἐλλήνων, οὐ κάπι,
οὐδὲ ἀπίστι.

αὖτας βελτιόν ὄντε τὸ τῆραν παραγανόν παραγέχετε ἐκποτοῖς,
μήποτε βαριαδῶσιν υἱοῖς αἱ καρδίαι εἰναὶ κρεπαλη
καὶ μέθη.

παρέχετε υἱοῖς } φαμβρές.
} φειχαρές.

οἴστησιν, οὐ παδάρειον, τὸν ἰχθὺν τὸπυν διεγένετο
καὶ φυλακτὸν μὴ κατακάπτω.

φεύγουσί, οπως τὰ ὡὰ ἔψιτε } μαλακώτερα.
} σκληρότερα.

τα ὡὰ εἰσὶ } μαλακά.
} ὡμά.

τὸ δέοντο } μαλακώτερα.
} αἴλατός εφαίρεσ.

αἴρεν } τὰ ἐδέσματα. τὸν ἄρτον.
} τὸ βέστυρον. τὸν πυρόν.

τούτας τίθει λειχάνια σὺν τῷ χειρομάντικῳ.

ἐνεγκεκαγύματα, παδάρειον.

περίμετρος τὸν λύχνον.

φυλακτὸς οβεγνωσα τὸν λύχνον.

παραπίδει	μῆλα.	ἄπα.
	κοκύνιλα.	κεράσια.
	λεπτοκάρια.	γάρονα.
	ταφύλαξ.	ἀμυγδαλάς.

βασιλικά
τροφικά.

Εγὼ τῇ υἱετέρᾳ φιλαν- } αἴρεσον } ἐντελέταις υἱοῖς
νιρωπά πεπισμένως, διπλά } δεῖπνον } ἐκφέται.

Colloquia familiaria.

xplevi } famem.
davi }

u perpauci cibi es.

on sum edax.

be: non ignoras veterum Græcorum legem, Aut
bibe, aut abi.

ed melior est C H R I S T I lex : Cavete vobis, ne
quando graventur corda vestra crapulâ & ebrie-
tate.

ebete vos } lætos.
} hilares.

orre, puer, hunc piscem in craticula, & cave ne
aduratur.

ura ut ova coquantur } molliuscula.
} duriuscula.

sunt mollia.

va } sunt cruda.

justo molliora sunt.

Muta orbes.

olle } cibum. } butyrum.

olle } panem. } caseum:

ppone pelvim cum mastili.

dfer bellaria, puer.

munge candelam.

ave ne lychnum extinguis.

poma.

pruna.

uvias.

uvias paſſas.

pyra.

cerasa.

juglandes.

amygdalas.

pyra toſta.

go vestra comi- } prandium frugale } vos invitavi
tate fretus, ad } cœnam frugalem }

Convivæ.

Colloquia familiaria.

Οἱ κεκληθόσι.

Τὸ δέ εἰσέν σα ωρθόδοξος λαμπτὸν γέγονε.
Τὸ δέ πινόν σα ἐκ ἐυτελές, αὐλὰ πολύτελες ὅτε.
Τὸ δέ πινόν σα μεγαλοθρεπτέρον τὸ δέντ Θ γέγονε
“Οπάκολογίαν ποιεῖς, τότο μονον κατηγορητόν ὃς
Ω δικεῖος φίλτατοι, μέρματι μέρματι, τότο τὸ δέπιν
θιν, καὶ ὅρος ἐυτελές, σέργειν.

Ἐχω σοι χάσιν, ὅποι τότο τὸ δέπινον πολὺ ἥδι
σὸν με ἐκάλεσταις.

Ἄδειν δὲν αἴτιον τὸ ἐνχαριστεῖν.

Εγὼ δύμολογῷ σοι χάσιν ὀφείλειν, ὅποι εἰς τότο τὸ
δέπινον λεπτὸν ἐλθεῖν ἥξιώσας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΩΣ ΧΡΗ
αὐτῆσαι παρὰ μίμασκαλα.

Αἰδέσια πανδαγωγὲ, μέρματι σα συγχωρήσαι μοι
δολῆς αἴπειναι τῇ ὄρφῳ περίτῃ, τῷ λάθη ἔνεκα.

Αξιώσε, μενάε μοι ἡξεσίαν οἶκον μέρμεν· δεῦ γάρ
διπτελέσαι π.

Αναγκάσιας ἔχω σιὰ τοῖς πικεῦσιν εἰς ἀγέδην βαδίζειν
Τότο σα συγχωρίσωτ Θ γίνεταις αἴξια.

Δός μοι ἡξεσίαν ἡξελ-
τεῖν ἔξι, ἔνεκα τῷ ἀποπατῆσαι.
ἀποκαλύπεσαι.

Δός μοι ἡξεσίαν εἰς οἶκον αὐτοδραμεῖν περὶ τοῦ
κομίζειν βιβλίον π.

ἡξέσω μοι τὸ διδασ-
κείειν τὸ δέλθεῖν περὶ
τὸ δολῆς περὶ.

περὶ τὸ θύρας πιστᾶς ἐπειθυμεῖ με περισσεῦταιν, μέρματι
ὅτι σα δέγναι μοι ἡξεσίαν ποὺς τότον ἡξένειν.

Κύειός με ἐκέλευσέ με μενεύτη, τότο ἵνα με
πεπτεῖ οἶκαδε ἐπαν-
περίτη, ἔξι ποιεῖ
ελθεῖν τῇ ὄρφᾳ ἡξίτη. αἴξια.

αἴγα

Cœnia familiaria.

Convivæ.

Prandium tuum super modum splendidum fuit.
Cœna tua non frugalis, sed sumptuosa est.
Cœna tua magnificentior fuit, quam æquum est.
Quod excusas, id unum habes, cur accusandus sis.
Amici charissimi, quæ sò ut cœnulam nostram, licet
tenuem, æqui bonique consulatis.

Habeo tibi gratiam, quod ad hanc cœnam longè
suavissimam me vocasti.

Non est quod gratias agas.

Ego agnosco me tibi gratiam debere, quod ad hanc
tenuem cœnam venire non designatus es.

P E T E N D I Q V I P P I A M à Praeceptore formulæ.

Observe de Praeceptor, quælo ut liceat mihi sche-
la abesse, hora prima, lavandi caussa.

Precor, ut facias mihi facultatem manendi domi.
Est enim mihi aliquid efficiendum.

Est mihi abeundomus cum parentibus meis, id ut
tua pace fiat, oīo.

Concedas mihi potesta. { levandi alvi,
tem exeundi, caussa } solvendi ventrem.
reddendæ urinæ.

Liceat mihi recurrere domum afferendū libelli cu-
jispiam gratia.

Liceat mihi { ledoli- } papyrū.
{ terario } exire ad emendū } penas:
schola } panem.

Quispiam me præ foribus conventū expedit. Quæ so-
itaque ut liceat mihi tua pace ad hunc exire.

Dominius meus jussit me { decima, } id ut mihi
domum re- { prima, } liceat fa-
patet { dire hora } tertia, } cerezoro.

Colloquia familiaria.

ἀλγέω { τίνι κεφαλή.
ποὺ οἰδότας.
τίνι γαστέρα.

Η τὸς σάλιν ἀμμα.

Κακῶς ἔχω, τότε ἐνεκρά μέματα. Μέτιναί μοι οἴκαστη
ἀπελθεῖν.

Φίλτατε καθηγητά, Ιωάννης αὐτοῖς ἀπώλεια πόνον
συγγνώμην ἔχειν.

Ιωάννης καὶ Παῦλος αὐτῶν σφισιν αὐτοῖς ἀπόγονοι
συγγνώμην ἔχειν.

Φίλτατε μισθίσκαμε, χθὲς Βιβλίον πάπωλεσα, οὐ τόπῳ
ανέλαβον. Μὰ τότο μέρομασα, μνήσετεν τοὺς συμ-
μαδητάς, ὅπως, εἴ τις ποτε αὐτὸν ἔυρῃ, μοι
ἀποδῷ.

Ενδεξότατε καθηγητά, Μάκαρόν μα ὃν τρόπον λέξα
ελληνιστή, Iohannes me verberavit.

Διδάσκαλος.

Κατὰ τότον τρόπον λέξεις, Ιωάννης ἔκπλε με.
Παιδίειον.

Δέομαί σα μισθίσκαμε, χαράφην μοι τὸν τὸ δοιχείον
ελληνικῶν χαρακτῆρας, τοῦ τοῦ χαράφην αὐτὸν μι-
μώμαν.

Διδάσκαλος.

Τίς ὁχεις τὸ ἀρχέπουπον, οὐ τοῦ ὀλίγων ἡμερῶν σα
κατέχαψα;

Παιδίειον.

Τότον μὴ αμβοτίας απώλεσα.

Ιωάννης αὐτόν μοι μεταρρεψε.

Διδάσκαλος.

Ιδε ὁχεις τύν ἄλλον, φερόντις ὅπως μὴ καὶ τόπον
ἀπολέσῃς.

Παιδίειον.

Δέομαί σα μισθίσκαμε, τρεπαρεσκάζειν μοι
τοερὴν τόπο.

Διδάσκαλος.

Colloquia familiaria.

Dolet mihi caput.

Dolent mihi dentes.

Dolet mihi ventriculus.

Nasus stillat sanguinem.

Malè habeo, ideo quæso, ut mihi liceat domum ire.

Amantissime Præceptor, Ioannes petit sibi absenti veniam dari.

Ioannes & Paulus petunt sibi absentibus dari veniam.

Clarissime præceptor, heri libellum quendam amisi, quem nondum recepi. Rogo igitur te, ut admoneras condiscipulos, ut si quis forte cum invenerit, mihi restituat.

Clarissime præceptor, doce me quibus verbis dicam Græcè, Iohannes me verberavit.

Præceptor.

Sic dices: Iohannes &c.

Puer.

Oro te Præceptor, ut mihi describas figuras elementorum Græcorum, quas scribendo imiter.

Præceptor.

Vbi habes archetypum, quem ante paucos dies tibi præscripsi?

Puer.

Eum per incuriam amisi.

Iohannes eum mihi discerpfit.

Præceptor.

En habes jam alium, cave ne & hunc perdas.

Puer.

Quæso præceptor, ut præpares mihi pennam hanc.

B. 2

Præceptor.

Colloquia familiaria.

Διδασκάλι.

Ποῖον πέρην θέλεις;

Παιδίεισ.

περσάριμος τῇ γειτέ σε.

Διδαξόν με ταῦτα αὐτούς σκέψειν.

Τίνα πρόπον ταῦτα αὐτούς σκέψειν;

περγαζέν μοι ὅτον γένι με σκέψασθαι τὸν εἰ τῇ ἀρά
πατή.

ἄγε μοι γαμπά.

ἐκ ἔχω κόλαυ γαφικόν.

ἐκ ἔσι μοι $\left\{ \begin{array}{l} \text{ἱμελανδρού}, \\ \text{γέρματα}, \end{array} \right.$ πέρὸν γαφικόν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΩΣ ΧΡΗ
περὶ διδασκάλων τῶν ἀπεινών πο-
λεῖς τὰς ἀπολογίας.

Διδασκάλι.

Διὰ τί τῷ βραδένιος ἕκεις;

Οἱ ἡμίτεροι βραδύτεροί με ἔγειρον.

Βραδύτερον αἵστεια παρὰ γνώμην.

Βραδύτερον ἦξος-ἱσυμπόπον, $\left\{ \begin{array}{l} \text{χεισία} \\ \text{πίνα} \end{array} \right.$ τοῦτα
πίνα μιὰ τὸ γένεπον $\left\{ \begin{array}{l} \text{αὐτεβελημέσον}. \\ \text{αὐτεβελημέσον}. \end{array} \right.$

Τὸ ωρελογεῖον ἥμερον διήμερτε.

Διὰ αὔριοντος κατέλιπον βίβλον οἴκοι ἐρευνεῖ τὸ κο-
μῆτιν ταύτην, ἐκ τῆς ὁδοῦ οἴκαδε αὐτεξαμού.

Εβοΐθησα τοῖς εἰ τῷ οἴκῳ, εἰ τῷ διποθεῖ ναι τὰ ἔυλα.

αὐτέστελέ με ποι $\left\{ \begin{array}{l} \text{δέωστης}, \\ \text{πατέρ}, \end{array} \right.$ δέωσοντα.
 $\left\{ \begin{array}{l} \text{οίρον}, \\ \text{ξύδον} \end{array} \right\}$ πὼ πατέται, τῷ κυεῖφ.

Καθηγητής.

Τίνθ ένεκφ, $\left\{ \begin{array}{l} \text{τοσῦτον} \\ \text{τὸ } \end{array} \right.$ γέόνοις $\left\{ \begin{array}{l} \text{τίν} \\ \text{χολίω} \end{array} \right.$;

μιὰ τί $\left\{ \begin{array}{l} \text{οὐκ} \\ \text{τὰς} \end{array} \right.$ εἰς $\left\{ \begin{array}{l} \text{τὸ } \\ \text{διδασκαλεῖον}. \end{array} \right.$

μιὰ

Colloquia familiaria.

Præceptor.

Qualem pennam cupis?

Puer.

Attempora ad manum tuam.

Doce me hæc legere.

Quomodo hæc legam?

Præscribe mihi quantum ediscam hac hora.

Duc mihi lineas.

Non habeo atramentum.

Non est mihi *{* atramentarium, cultellus,
{ pecunia, penna.

FORMULÆ EXCVSANDI

apud Præceptorem absentie.

Præceptor.

Cur tam serò venis?

Nostri seriùs me somno excitaverunt,

Seriùs surrexi præter voluntatem.

Seriùs exergefa-*{* convixiunt, *{* in mediā noctem

Etius sum propter *{* cœnam *{* prolata.

Horologium nostrum aberravit.

Per negligentiam reliqueram librum domi, hunc ut
afferem, ex itinere domum recurri.

Adui familiam in seponendis lignis.

Miserat me quopiam *{* herus, *{* hera.
{ pater, *{* mater.

Attuli *{* vinum *{* patri, hero.
{ cerevisiam *{* hero.

Præceptor.

Cur *{* tanto tempore *{* scholam?

Quam ob causam *{* nō venisti in *{* ludū literariū?

Colloquia familiaria.

Θὰ πίς παρε- } θερότη }
γένε τῇ ὄρδε } τετάρτη } τῇ αὐλούσαι ;
ἔκτη

Τῇ μημεροειδεῖ σερᾶ, Τί ἐκάλυσθε στήμερο
Θεατήσεως τῇ αὐλούσαι ;
Μαδητής.

κακῶς } εἰχον.
αἴρρωστος }

ἄλγητα τινὲς } κεφαλώς.
γαστέρα.

ἐπύρεπον.

Ἐχοντεῖς } δοκεῖσαι.
ταῦτα.

Ελέορδη ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ημετέρᾳ.

Οἱ γονεῖς ἐκ οἰκείου με } τὸ ζεύγον Σόχον.
εἰσένεισι χολής, δία } τὸ φεγγάρι Ζάλπος.
τὸν υετὸν, τὸν ὄμβρον.

Χοίρος.
πορφαράκη } βεβανία
πρεσβάτη.

Γάρ Θ ἐψήστο ἐν τῇ οἰκίᾳ οὐδεὶς, ὃ οἱ γονεῖς οὐδὲ Νύ-
λιν με αἴραντες. Δέοντος οὐδείς τοις γονεσκαλεστινοῖς
τῷ ταῦτα γένεται Θούκη συμεχτὸς ἔσται τῇ χολῇ
Διδασκαληθεῖ.

Ιδι Ελεφόνιο Θ τὸ πρεσβύτερον Πέπρη Θ, ἀπέν τοι να Εα-
απεστι τὸ μασκαλεῖν.

Μαδητής.

Ποιῶσα μιδάσταλε, πορφόμας.

Χαῖρε Πέπρε.

Χαῖρε καὶ σὺ συμφαδτός.

Ιωαννίς.

Οἱ μιδάσταλοι Θ ὀκέλουσιν ἔρωτούσι, π' πρεσβύτεροι
αὐλούσαι τῷ θεού τούτῳ Θ.

Πέπρη Θ

Colloquia familiaria.

Cur non inter-   { prima
fuisti hora   { quarta } lectioni, concioni?
                      { sexta }

Quid te impedivit, quo minus hodie interfueris
lectioni?

Discipulus.

Malè habui.

Ægrotavi.

Doluit mihi { caput.
                      { venter.

Laboravi febri.

Non erant mihi { tibialia.
                      { calcei.

Lavimus domi nostræ.

Parentes noluerunt me fre-   { intensus frigus.
quentare scholā propter   { vehementem æstum.
    { pluviam, imbum.

porcos.

Macetavimus { boves.
                      { oves.

Nuptiæ celebratæ sunt domi nostræ, quibus paren-
tes me voluerunt interesse.

Rogo te Præceptor, ut mihi veniam des, posthâc
enim ero diligens, & assiduus in schola.

Præceptor.

Eas visum quid agat Petrus, quod nunc non sit in
schola.

Discipulus.

Faciam præceptor. Vado.

Salve Petre.

Salve & tu condiscipule.

Iohannes.

Præceptor jussit interrogare, quid a gasquod lecti-
onibus non interfisi.

B 4

Petrus.

Colloquia familiaria.

Πατέρες της παρείας της τετάρτης την αναγνώσει;
γένες της ωραίας έκτης.

Την μημονική ισραήλ, Τι εκάλυσθε στην εργασίας την αναγνώσει;
Μαδητής.

κακῶς εἰχόν.
εἴρρευσας εἰχόν.

πληγή της καρφώμενος
γαστέρα.
επύρετον.

εχεινέχειν μοι δοκείει.
επιδημίατα.

Ελέορδης εν τῇ οἰκίᾳ τῷ ήμετέρᾳ.

Οι γονεῖς ἐκ πέντε οὐ με τὸ θεράπευτον φύχθησαν
εισιέναι τοις ζωλίαις, δια τὸν γένετον, τὸν οὐρεγόν.

χρίεστος.
εσφαξαμένοι βέβητα.
ωρέβατα.

Γάρθη έλθετο εν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μητρός, ότι γονεῖς οὐδὲ νύχτα με περιστρέψαντο.
Δέομένοις οἱ μετάσκητοι, συγχρόμενοι εἶχον. Μετρούσαντα γάρ μετάσκητοι συνεχῆς έσπουδαστην τὴν πόλην
διαδικόνηθη.

Ιδιοί ελεψόμενοι Πέτρον, ἀπέν τοι να Εαίσαι
απεστι τῆς μητρόπολεως.

Μαδητής.
Ποιήσω μιδάσκαλε, πορθόμενος.

Χαῖρε Πέτρε.

Χαῖρε καὶ σὺ συμμαδιτό.

Ιωάννης.

Ο οἰδέσκαλος ὁ μέλισσον ζεωτίσαι, π' θεάτρων
αναγνώσεις. Καὶ θεογένομον Θεοντόπολην.

Ελέας.

Colloquia familiaria.

Cur non inter- $\left\{ \begin{array}{l} \text{prima} \\ \text{quarta} \\ \text{sexta} \end{array} \right\}$ lectioni, concioni?
fuisti hora

Quid te impedivit, quo minus hodie interfueris
lectioni?

Discipulus.

Malè habui.

Ægrotavi.

Doluit mihi $\left\{ \begin{array}{l} \text{caput.} \\ \text{venter.} \end{array} \right\}$

Laboravi febri.

Non erant mihi $\left\{ \begin{array}{l} \text{tibialia.} \\ \text{calcei.} \end{array} \right\}$

Lavimus domi nostræ.

Parentes noluerunt me fre- $\left\{ \begin{array}{l} \text{intensum frigus.} \\ \text{vehementem æstum.} \\ \text{pluviam, imbum.} \end{array} \right\}$
quentare scholā propter

Mactavimus $\left\{ \begin{array}{l} \text{porcos.} \\ \text{boves.} \\ \text{oves.} \end{array} \right\}$

Nuptiæ celebratæ sunt domi nostræ, quibus paren-
tes me voluerunt interesse.

Rogo te Præceptor, ut mihi veniam des, posthâc
enim ero diligens, & assiduus in schola.

Præceptor.

Eas visum quid agat Petrus, quod nunc non sit in
schola.

Discipulus.

Faciam præceptor. Vado.

Salve Petre.

Salve & tu condiscipule.

Johannes.

Præceptor jussit interrogare, quid a gasquòd lecti-
onibus non interfisi.

B 4

Petrus.

Colloquia familiaria.

Πέτρος.

Ορθός με^{σάχαρον} γάλας ἔχει τα.
νοστήγηα.

Διὸς τὸ πότον δεομοί σα, ναέρ με απόντες ἀπολογεῖται.
"Οταν βέλτιον ἔχειν αρέσκεια, τυχίας αἰδινές φα
ωρές υμῶς εἰς τὸ γολφό.

Μαζητής.

Διεπεξέχεια μιδιάσκαλε, οὐα περσέτεξει.
Σάχαλείαδη.

Πέτρος λέγει^{χακάρος} τούχειν.
τούχην κέρπεναι.

Κατημένη τῇ κλίνῃ πρεστίς ιμάντας σωματών.
Οι γονεῖς Πέτρου λέγουσιν αὐτὸν ἀποδημητα.
Οι γονεῖς Ιωαννάς εισὶν, μητῶν ὑδεμίαν ναάρξα.
θεραπείαν, οὐαί ξαλάτειν τούτην, οταν εἰς τὸ
πότον δέονται σα^{ξρεδίζειν} τὸ γολφόν επανέλθου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΩΣ ΧΡΗ
κατηγορίας μαζητώ παρέχει μιδιάσκαλο.

Φίλταπε μιδιάσκαλε, Ιωαννίνης παρέχει μοι πράγμα.

Ἐροχλεῖ με.

Ἐκ ἐδί με. ὥδεῖ με. Θλίβει με.

Ιωαννίνης^{καταγκλῆ} μοι πόδια, ίνα πίσθω.
τούτης τας τρίχας με.

Ἐκ ἐδί με σιασανη.

Ἐροχλε

Colloquia familiaria.

Petrus.

Occupatum esse.

Vides me } malè habere.

Agrotare.

Ideo oro, ut me absentem excuses.

Vbi mehus habere cōpero, statim revertar ad vos
in scholam.

Discipulus.

Curavi Præceptor, quod mandasti.

Occupatum esse.

Petrus dicit se } malè } habere.

habuisse.

Literas scripsisse.

Decumbit in lecto jam tres dies totos.

Parentes Petri dicunt, ipsum peregrè profectū esse.

Parentes Iohannis dicunt, ei nihil frivile negotiū, ideo

rogant $\{$ punias $\}$ ipsum, cum in scholam

re, ut $\{$ virginis cædas $\}$ fuerit reversus.

H FORMULA DEFERENDI

discipulum ad Præceptorem.

Carissime Præceptor, Iohannes exhibet mihi ne-
gotium.

Est mihi molestus.

Non sinit me. Trudit me. Premit me.

Illudit } mihi
} me.

Objecit mihi pedem, ut caderem.

Convellit mihi capillos.

non sinit me transire.

Interturbat

Colloquia familiaria.

Ενοχλεῖ με γράφοντα.
έπικαιρόντα.
αὐτούς τοὺς πατέρας.

Κατέχει τὸ πῖπον με.

ἔνθαλτει με ἐν τῷ πόνῳ με.

* Επιφέ με βασικεία.

μελανδροχείρ, κολέφω.
ἐκολάριστ με.

* Έβαλεν εἰς ἔμοις βιβλίον.
λίθον.
χόνα.

Έβαλέ με λίθῳ.

Εγραμμάτος με ξίφη.
μαχαίρια.

Ενέπλυσεν εἰς χλωραν
εἶμαί με.
ἱμάτιόν

Κατερίσατο με.

Απίμως με ὀνόμασε.

Ηπελπότε μοι δηνῶς.

Ασήγως με λοιδορεῖ.

ἔσπερεξε τοῦ βίβλου.
ἔκδυσε

ἔρρυπτανα τὸ βιβλίον
τὸ πῖλον με.
τὸ πιλίπον

ὁφελεῖται μοι γένη ματα.
μηνάσιον.

ἢ βέλετοί μοι διπένη.
ἀποδηναί, ἐκπίνη.

τιαβαίνονται ντάρτια
βελάμται εἰκ αὔξεντον καραλίδ.

ἢ παρέχεν ἔμπον ἐνπειδὴ τοῖς γονεῦσι.

Απλογία.

Calloquia familiaria.

scribentem.

Interrubat me sediscentem.

relegentem lectionem.

Occupat locum meum.

Extrudit me ex meo loco.

Percussit me baculo, atramentario, pugno.

Colaphum mihi impedit.

librum.

Conjecit in me lapidem.

nivem.

Petuit me lapide.

gladio.

Vulneravit me cultello.

pallium

Conspuit vestimentum meum.

vestem

Imprecatus est mihi, Maledixit mihi.

Appellavit me ignominioso nomine.

Comminatus est mihi graviter.

Petulantiter me calumniatur.

Discerpit librum meum.

Adussit

libellum

Commaculavit pileum meum.

pileolum

Debet mihi pecuniam.

denarium.

Non vult mihi persolvere.

reddere, solvere.

Consule

Transiente Senatore non erigit caput.

Concionatore

Non præbuit se obedientem parentibus.

Excusatio.

Colloquia familiaria.

Απολογία.

έχετως έχει τὸ φεγγύμα.
Ιωάννης Φέδων.

μαστή με.

Πέρης Σ. { μυστικενῶς έχει πεῖς με, διὰ τόπο ταῦτα
πλάττει κατά με.

έκ έβλαψα αὐτὸν.

έκ πολύτελου ἀπό μακτύλοι.

έκ έκαν έπερχεται.

Εκεὶ σύγκριτες ἐποίησε.

έκ έγαν εἰς αὐτὸν, πηγή αὐτὸς εἰς με. Έξήμαρτε.
μεταμέλει ως τῷ οὔρῳ.

μεταμέλει ως ὡς εἰς Πέρησον Έξήμαρτον.

Έδη τοιότο μὲν πάντα ποίησαν.

έκ ψυχῆς μοι ξεράδειν { πάντα.

διὰ τὸ σφραγίδαν έκ έμαθέμεν παρεῖναι.

ψευδεῖναι { βέρπονα.

έκαγγελμαν {

πατήρ;

πατέρες { μήτηρ;

{ θεάτραλος;

έκ σῆμα;

αγνόεων.

μυστίου.

ταπείω.

ταποκαίσας

απειρῶντι.

κίτιω.

σάθμα.

μεγαλερεῖο.

βιδυανέω.

κοιτάζει.

ταρφών τε λαύριον.

σανιδόνατη.

ταργάτη.

Εστιν εἰ τῷ

Οὐρανός

Colloquia familiaria.

Excusatio.

non ita se res habet.

hannes mentitur.

codit me.

eritus { mihi male vult, ideo hæc comminiscitur
in me.

non laxi cum.

non attigi ipsum digito.

non volens feci.

er imprudentiam feci.

non ego in illum, sed ille in me deliqui.

ceniter me facti.

ceniter me illorum, quæ in Petrum deliquerunt.

nihil tale deinceps faciam.

non fuit mihi scribendi hæc.

otium discendi hæc.

propter occupationes non potui adesse.

romitto meliora.

olliceor meliora.

pater?

ibi est mater?

præceptor?

Nescio.

Non nescio.

sumus eo.

penu, vel promptuario.

æstuario.

latrina.

horto.

stabulo.

Est in culina.

balneo.

cubiculo.

superiori ædium parte, h. cœnaculo.

tabulato seu contignatione ædium.

Cellariorum, templo.

Domi

Colloquia familiaria.

Οἶκοι ἐκ ἔστ.

τῆς θύρας.
τῆς πόλεως.
τῆς οἰκίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΩΣ ΧΡΙΣΤΟΙΣ ουμαδηταῖς ωροσυμλήν.

Θεοτέρχος
πρόστατος δέσμος Πίστες.
ἴσα ζάλιγνον χρόνου.
μίσες

Ἐχω σοὶ πατέντιν.

*Ἐστιν ὁ σε αἰτήσω.

Ἐστιν ὁ φέρεις σε αἰτήσω.

Δέονται σε, Καυγορεῖν οὐοι παρθεῖ τῷ μίσαπάλῳ τῷ οροφῇ
τὸ αἴπειναι. αἴρολεῖται γένει ρητὰ ωροσύμματα
μία τῷ τοῦ ιδίου σε τῷ μίσαπομείρᾳ ἐντός της μώδιας
Ασμένεως ποιήσω.

Ἐπιτέλεσω μὲν, ἀλλὰ σειτούταις τοῦ οὐολογίους, ὁ πατέρας
καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ποιήσῃς, εἴποτε μοι δέοίσῃς.

Ἐρμηνείδει μοι ταῦτα.

Πόσον χεὶς ἥμας ἀπὸ σώματος εἰπεῖν τὴν ἄρδην ωροτελήν
μίατέρα;

Ταῦτα ἥμας ἀπὸ μήματος εἰπεῖν δεῖ.

"Ακεσσόν με ἀπὸ σώματος αὐτούτους, δούι αὐτούτους
δένει οὐείλομέν, καὶ ταῦτα εὐδημάτης σε αἴστω.

Διατελεῖσις τὸ αὐτούτους.

Κακῶς εὐαγγελίσεις.

Λέγε Βεραμέας.

Μή αὐτούτῳ ωροπετῶς.

Βέλτιον ἔστι βεραμύτην, ἢ ταχύτην αἱρετιῶν ἔστι
περ λαζαῖν.

Τὸ ρήματα ἐν τῷ σήμει, καὶ ὑπὲν τῷ σώματι
ζηνικάται μὲν.

Σάρσει

Colloquia familiaria.

omni non est.

gressus est } extrafores.
              } urbe.
              } ex ædibus.

AGENDI CVM CON- discipulis formulæ.

ccede   } Petre.

eni huc   }
esiste   } paulisper.

lame   }
abeo quod tibi dicam.

st quod te rogem.

st quod à te petam.

ogo te, ut me excuses apud præceptorem absen-
tiae. Nam sum certis negotiis occupatus, quo sit,
ut nunc in schola esse non possim.

libenter faciam.

xpediam, sed ea conditione, ut & tu idem facias,
si fortè mihi opus erit.

nterpretare mihi hæc.

Quantum est nobis pronunciandum memoriter
hora prima, secunda?

Hæc nobis memoriter recitanda sunt.

Audi me memoriter pronunciantem quæ scire de-
bemus, postea vicissim te audiam.

Aberras pronunciando.

Malè legis.

Dic sensim.

Ne præcipites verba.

Satius est tarditate, quam celeritate peccare in lo-
quendo.

Verba in pectori, non in ore, nasci debent.

Colloquia familiaria.

Σάροις, ὁ φόβος θελάπτης τῷ μωῆμα.

πούζον { τὸν βίβλον.
τὸν βίβλιον.

Τῷ μωῆμα, καὶ μὴ τῷ βίβλοις πιστεύειν δεῖ.

Τοστὸν ἔκφραστος ἀπίσταται, ὅτου μητρονόμει.

Πόστεν πανίστιμαι τῷ αὐτῷ;

"Βέβαρχε ὅπερ ὑστάτα ἐληξεις.

"Αρέσκεις σωματικής εἰδούς μοι τῷ γένειον γείμισται

"Αρέσκεις μὲν, ἀλλ' ἀπορῶ { παπύρες.

μέλαινος γείμισται.

Δίσις μοι ὄλιγον τὸ { τῆς παπύρου.

τὸ μέλαινος γείμισται.

Τίνος ὁ οὗτος οὐ βίβλος; { Σέμιος οὗτος.

Απόθεος μοι ποτὲ τῷ βίβλον μη, ἀλλις αὐτῷ γένεται
σάμανθος.

Αὕτη λαλῶν { ὁ μιδαστχαλος { παραστέρχεται.
παράγοντας { μιδαστχαλος { πάρεστι.

Τίνα βίβλον ἔχεις;

Γοργοματική οὗτη.

Συγχώρησόν μοι ὄλιγον τῷ βίβλον σὺ εἰσοράψ.

Σίγω, καὶ τὰ περισταταγμάτα περάπλε.

Οὐχ ὅτῳ τοῖς μιδαστχαλοῖς, ὡς αὐτῷ τῷ Θεῷ
περιστρέψεις, μη πειθαρχῶν.

Καί τῷ ὁ μιδαστχαλος αἴπειτο, ὅμως ὁ Θεὸς πάρεστι
ὁ πάντα εἰδὼς καὶ εἰσοράψ.

Σημεῖον σε { τῆς ὑπηχερίκης λέξεως.

τὸ σολοκισμόν.
τὸ βαρβαρισμόν.

Λαλίσσον { Ρωμαϊστή.

{ Ελλήνιστή.

Ζεῦς λόγῳ { Ρωμαϊκός,
{ Ἑλληνικός.

εἰρηνή

Colloquia familiaria.

Sis præsenti animo : metus officit memoriæ.

Claude librum.

Clare libellum.

Fidendum est memoriarum, non libris.

Tantum quisque scit, quantum memoria tenet.

Vnde faciam initium ?

Incipe ubi proxime desisti.

Quacumque tecum certare pingendis literis ?

Placet quidem, sed deest mihi charta.

Placet quidem, sed deest mihi pennā.

Placet quidem, sed deest mihi atramentum.

Da mihi paululum de tua charta.

Da mihi paululum de tua atramento.

Cujus est liber ? Meus est.

Cujus est liber ? Petri est.

Cedde mihi tandem librum meum, eo satis usus
es.

Desine fabulari, Præceptor advenit.

Desiste ridere, Præceptor adest.

Quid libri habes ?

Grammatica est.

Ac mihi copiam tui libelli parumper inspiciendi.

Face, & quæ tibi mandata sunt, fac.

Non tam Præceptores, quam ipsum Deum offendis, si non obtemperas.

Icet præceptor absit, Deus tamen adest, qui omnia
scit & intuetur.

Veracula sermonis.

Solo te solocismi.

Barbarismi.

Quere Latinè.

Quere Græcè.

Tere sermonem Latino.

Tere sermonem Græco.

C

An

Colloquia familiaria.

ἀγνοεῖς τὸ ἔρωμαίκον τὸ λόγον, οἱ ἔρωμαις τὸ λαλεῖν
τὸ ἔλληνικὸν τὸν τὸν ἔλληνιστὸν κτιδῆναι
Μάτια μανθανόμενοι πολλά, εἴ τοι μὴ τὰ σύντα τῷ φρι
χαίρειν καὶ τῷ λαμπεῖν χρώμιθα περὶ τὸν βίον.
Ἄπλεις μοι τὰτον τὸν λύχον.
Ἐνεγκει λυχνέον. λυχνᾶχον.
ἀπόμυπτε τὸν λύχον.
καθάσεις τὸν λύχον.

Συσκεψόμενοι πῦρ ἐν τῷ θερμαϊστρῳ.
τῷ θερμαϊστρῳ.

Γαπίσθει τὸν μῆχας ἐν τῷ βαύω.
πλεύσις ψήσηκας τὸν βαύω.
πλεύσιος ξύλα τὸν βαύω.

ΑΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Τίς καὶ ποτε τὸ θύρων;
Εγώ εἰμι. τίς ὁ ἕγως;
Φεύγει τὸ ὄνομά σου.
ὄνομά σου τὸ δέσι;
Εσί μοι ὄνομα Ιωαννής.
Εἰσέλθε με. αὐτοίρε τὸν θύρων.
ἢ θύρα αὐτογυμνόν δέσι.
Εξίτησέ σέ τις.
Τίς περὶ θυρῶν ἔστις σε αρρωστεῖν κτισμένη.
αὐτοῦ τὸ τόπο λέγεται, ή παῖς;
χρέεις πατέας φημί.
ἢ παῖς, ἀλλὰ αὐτοῖς;
τὸν Θεοντα τὸν μακρύνεις;
Τι κακὸν πατέεις;
ἐπέφθη.

Colloquia familiaria.

An ignoras { Latinū { sermo- { Latinè { loquendo
Græcū { nem { græcè { cōparari ?
Frustra discimus multa, nisi eadem scribendo & lo-
quendo ad usum transferimus.
Accende mihi hanc candelam.
Adfer candelabrum, laternam.
Emunge { candelam.
Purga { fornace.
Strue ignem in { foco.
camino.
Compone { titiones in fornace.
Protrude {
Plus assularum { appone.
Plus lignorum {

ALIVS DIALOGVS.

Quis pulsat ostium ?
Ego sum. Quis ego ?
Ede nomen tuum.
Quod est tibi nomen ?
Est mihi nomen Ioanni.
Intromitte me. Aperi januam.
Janua aperta est.
Quæ sivit te quispiam.
Quidam pro foribus stans te conventum expetit.
Serio ne, an joco istud dicis ?
Extra jocum dico.
Non jocor, sed seria ago.
Quam ob causam { fles ?
Cur {
Quid mali tibi accidit ?
Cæsus sum.

Dedi

Colloquia familiaria.

ἔδωκε πινακίαν τῷ θεότητάλῳ.

πί θεού ἐποίησε; εἰδέν.

καὶ αὐτὴ δὲ πάτων τῆς επιδιείων ἀπόχρισις, καὶ
μήτις ὅτε μηκέτις τύπονται.

τοῖς πίνθ οὐδὲν οὐ εἶται δέ;

ἀναγγέλλωμα τὸπον ἀμφισβήτημα τῷ θεολόγῳ
σκάλῳ.

ἢ κομίζεις τὸ βιβλίον οὐ εἶχεν;
φεύγει, πάντως ἔκεινε ἐλασσόμεν.

ἢ τὸπον νῦν ἦλθε μοι τῆς οἰκίας ἐκβαίνοντι.

ἀληθῶς κομάστω } σπέρμασσα.
} αὖτον.

Τίνθ δὲ νῦν χορηγεῖν οὐκαν λύχνον;

Τίνα γένη οὐδεὶς τοιν δύλα;

Τίνθ δὲ } σαρών } τὸ μυσεῖον;

ἐμόν

Ιωαννε } δέτι.

σὸν

ἀπορῶ σαρώθρος.

ἢ τοι μοι σάρωθρον.

οὐδέσσον } τὰς κλίνες.

} τὸ λέχθ.

ἄπει λύχνον.

τὰς βιβλίας αὗτις εἰς τὸπον ἔμεστρον τίτι.

ΑΛΛΟΣ.

Τί σκυθρωπότερθεντι, οὐδὲντας;

οὐχὶ πάτα καλῶς ἔχει;

ἀπόλωλα τὸ βιβλίον με.

Μενῶς ἔπεισον, Πένθθεντος μοι πληγάς.

Διὰ ποτεῖτον χαίρεις;

Οποιοῦδην οὐδὲν τὸ βαθύτερον οἴκαδε σύγχρονα.

Επίσημον

Colloquia familiaria.

Dedi pœnas præceptoris.

Quid nati feceras? Nihil.

Hæc communis est omnium puerorum responsio,
etiam cum meritò vapularunt.

Quid controversia est inter vos?

Referamus de hac controversia ad hypodidasca-
lum.

Affers ne libellum, quem tibi commodatò dederam?

Vah, istud mihi omnino exciderat.

Non venit mihi in mentem cum domo exirem.

Certò afferam { hodie.
                          } cras.

Cujus est nunc ministrare nobis candelam?

Quem oportet nunc emere ligna?

Cujus est { verrere   } musæum?
                      { purgare }

Meum   }
Tuum   est.
Iohannis

Desunt mihi scopæ.

Ego scopis.

Sterne { lectum.
                      } lectulum.

Accende lychnum.

Libros in faum locum repone.

A L I V S.

Quid tristior es solito?

Salva ne res est?

Perdidi libellum meum.

Graviter cecidi, Petrus minatus est mihi verbera.

Quid tam ~~ramus~~?

Quia facta est nobis abundanti domum copia.

Colloquia familiaria.

Εδέση ήμην τόπος πατέρειν κέρδος.

Εἰς πόσιν ὥραν ἐκβάσιον μέταρθρον εἰς τὸ χολίων;

εἰς ὥραν	έπιτην
	έπιδύναμον.
	όγδοην.
	ἐννάτην.
	δεκάτην.
	ένδεκάτην.
	δωδεκάτην.
	τριήνα.
	τετράτην.
	πέμπτην.

ποτὶ νῦν βασίζεις;
πορθόμαι οἴκαδε.

τῆς ἀγρούσσων	πάπυρον.
	μέλαν χαφικόν.
	πλεύρα.

ἄρτοι πύρενον.

Τόπος δέντρον Ιωαννίνης;

έξι.

Εξηλάσεις τῆς χολῆς.

τρέφει τὸ ἀκαπτένιον.

Εξεπορεύεται τόπος μίμασκμείν, τόπος φρέσιν ἐνεκρύ-

πόσις τῆς ἡγρούσσων ταύτην τὰ βίβλου;

Ηγρούσσων τείχον μίμασκμείν τελαΐρουν παρέβιβλοιο πάλιν πάντα δραχμές

όλιγα τῆς ἡγρούσσων.

πολλά τῆς πατέρων πατέρων.

πολλά τῆς πατέρων πατέρων.

ΤΟΙ

Colloquia familiaria.

Data est nobis Iudendi venia.

Ad quotam horam sumus jussi redire in scholam.

{ sextam.
septimam.
octavam.
nonam.
decimam.
undecimam.
Ad horam } duodecimam.
primam.
secundam.
tertiam.
quartam.
quintam.

Quod nunc vadis?

Eo domum.

Abeo emptum { papyrus.
} sacramentum.
{ pennas.
panem triticeum.

Vbi est Iohannes?

foras.
Exivit } schola.
ad requifita naturæ.

Egressus est è Iudo literario, reddenda urinæ cauſa.

Quanti { mercatus es } huic libellum?
emisti

tribus denariis
Emi { quatuor aureis } à bibliopôla.
quinque drachmis

Parvo precio } emisti.
Nimio

Nemo } dividit } alio precio.
vendit.

Colloquia familiaria.

ΤΟΥ ΧΡΗΣΑΙ ΠΑΡΑ-
δείγματα.

χρήσον μοι { πέρδν χαρικά.
χρήσον μοι { ραφίδα σω τίματο.
τίς βίβλον.

ἀπορεῖν οὐδὲ εἰώμενοι.
αὐτὸς τῶν ἀμείνη χρώματα
Χρῆσος, ὃντες τὰς τύπους δικαιολογίας, οὐτε σῶσον
ἔποις ἀποδόσεις, καὶ εἰ καρπός, οὐτε μὴ αὐτὸς χρεία
ἔχω, διτε χρηστόν οὖτις.

ἴδη ἔχεις, αὖτε συλλαβεῖ μὴ { ρυπαίνεις.
{ καταρυπαίνεις.

οὐδὲ μίματα μέντοι σὺ πέμπειν αὐτῷ χρῆ-
σται, επειδή γενόντος, οὐδὲ μαθήκεις ἀλλασσεῖται
εἰώμενοι τῷ παρεζύπητι αὐτῷ χρῆσται.

Τέ μετέτεν.

Αὐτογενέσθαι παρὰ μίματα λέγεται εἶται
Εδανειτάμενοι χρήσαται εἰς τὸ αὐτορρέειν οὐταπέ.

δέομαι σὺ { μανείτεν
{ μάνειται.

χρῆσαι { μοι
{ λύχον.

Αἴτις παρὰ ἄλλα πνόδας, ἐμοὶ ἀπό τοῦ γόνου μόγις ἀπέχει.

ΑΛΛΟΣ.

πότη οὖτιν οὐ ὥρε; { φερότι.
{ ματέρε.

τείτη. { ματέρε.

τετάρτη. { πέμπτη.

επτάκτημα) οὐ ὥρε μετράτη.

Colloquia familiaria.

C O M M O D A N D I *formula.*

{ pennam.

Commoda { acum cum filo.
lib: um.

Carere nunc non possum.

Ipse eo nunc utor.

Modab*o*, sed ea lege, ut salvum mihi restituas, & maturè ne ipse egeam, cùm mihi utendū erit.

En habes, sed vide ne { commacules.

{ labeculis aspergas.

Præceptor meus rogar, ut sibi mittas utendum in
breve tempus Testamentum Græcum.

Non possum in præsentia ei commodare.

Mutuari.

Cogor à præceptore pecuniam mutuari.

Mutuatus sum pecuniam ad emendas vescos.

Oro te ut mihi mutuè des { denarium.

{ candelam.

{ chartam papyri.

Pete ab alio quodam, mihi ipsi enim vix sufficit.

A L I V S.

{ prima.

{ secunda.

Quota est hora? { tertia.

{ quarta.

{ quinta.

Imminet hora.

Effluxit

Colloquia familiaria.

• Μερρύποσιν } ή ὁρα } Σέβεται.
παρῆλθεν } ή γόνον. }
· ἐκ πείθμοσα τὰς ὥρας.
τὸ ὀρελογεῖον διαμήταίε.
διαμήταίε τῷ αἰειθμεῖν.
τὸ κλέψαμον ἴσαται.
κίνη τὸ κλέψαμον.

τὴν διπολιάν }
ἐπειρθεὶς } τὴν χαρᾶν } με.
πὼν στήχους

Δέομαι σὲ αὐτονόσκεν οὐ χαρᾶν οὐ ἔμει,
οὐσὶ σφάλμα πένεις, αἴρειν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ αὐτῆσσι τὸν διδάσκαλον.

Ευδία οὖτι δέ.
Οὐ ψευδός φίλοφοις φέρει τὸ παῖδεν.

Εξέλιθωμέν παῖτεν.

· ἐξεστ παῖτεν αὐτὸν ἡξεσία.

· Χεὶ πέμπτην πνέω, ὃς τῆς τῷ παῖτεν ἡξεσίας οὐ μη
τυγχανόι.

Πορφύρω δὲ Παῦλος, πολυλόγος γάρ δέι καὶ τοι
μηρός.

· οὐδὲς φέρει παῖτεν τὴν φρεσβείαν ἵκανωτερος δέ
τῷ Πέτρῳ.

· Ήτι Πέτρε αὐτῆσσι οὐδὲν τῷ παῖτεν ἡξεσίαν.

Πορφύρω δέσις βέλε), ἐγὼ βέλονα μάλλον ἀπο-
ρήσω, οὐ αἰτήσω.

Πορφύρω φίλοτάτε, πολλῆς χάρειτος φίλος παῖτο
οὐ μηδὲ ταῦτομένοις.

Επεὶ τοστον αἰτεῖτε, χαίρομαι οὐ δέσσοτε οὐ
ιετέρχω.

χαῖρε καὶ εις διδάσκαλον.

Xaij

Colloquia familiaria.

Effluxit $\begin{cases} \text{hora} \\ \text{Præterit} \end{cases}$ septima.

$\begin{cases} \text{hora} \\ \text{Præterit} \end{cases}$ octava.

Non numeravi horas.

Horologium aberrat.

Aberras numerando.

Clepsammon subsistit.

Move clepsammon.

$\begin{cases} \text{epistolam meam} \\ \text{Emenda} \end{cases}$

$\begin{cases} \text{scriptum meum} \\ \text{versus meos} \end{cases}$

Rogo te, ut religas scriptum meum, & si quid errati
deprehenderis, tollas.

ROGAN DI PRÆC E P. torem formulæ.

Nunc aër serenus est.

Cælum invitat ad ludendum.

Exeamus lusum, vel ad ludendum.

Non licet ludere absque venia.

Mittendus est quispiam, qui ludendi veniam nobis
impetrat.

Eat Paulus, nam benè linguax est, & audax.

Nemo ad hanc legationem magis idoneus, quam
Petrus.

I Petre oratum nobis ludendi veniam.

Eat qui volet, ego carere malo, quam rogare.

I quæso, ab omnibus nobis magnam initurus gra-
tiam.

Quandoquidem tantopere id contenditis, obsequar
precibus suis.

Salve Domine Prae-

Salve

Colloquia familiaria.

χεῖρε καὶ σὺ Πέπερε.

οἱ μαντικῶ σε αἰτῶσι φιλανθρωπίαν σὺ τῇ πάντῃ
· ξεσίαν.

Διδάσκαλο.

Παιδέτωσαν, ἀλλὰ εἰγόντες ἐν τόπῳ τεταγμένῳ,
ἐν καιρῷ οἴχοντες αὐγήστησαν.
Ἄμφι οὖτιν πάντησιν ἐπανήδετησαν εἰς πόλιν.

Παιδίειον.

Ευφρεσιώνιθα, ἐπύγχων ἔξεσίας, καὶ τῷ λυχερῷ,
ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ φυλακτίου δὲ, μητέ
αἵματανάμενο.

Ἐν τῇ τὸ παιδίας γένεσι ἐν τῷ πεδίῳ βελτυσσόμενο

ΠΑΡΑΔΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΙΣ συμβατικῆσι συλλογεῖν.

πόθεν ἔρχῃ τὸ τελευταῖον;
ἐν τῇ κοιτῶντι οὐ μέν.

πότε αὔτεις;
μικρὸν τελεῖ τὸ φέρεις ἔκτης.

τίς ἔξηγετε σε:
πατέρ. μήτηρ. αἴτιος. αἰδίος.

τελεστεκόντας τῷ Θεῷ;

τελεστούχος τῷ Θεῷ;

ὅτε τελεσθῶν ἐκτένισα τὰς τείχας, καὶ ἐντάμενος
τὰς χεῖρας, καὶ τὰς ὄψιν, καὶ τὸ σέμα, τελε-
στούχομέν.

Πῶς τελεστούχος;

Καίμακας τὰ γένατα καὶ σανθεῖς τὰς χεῖρας, οὐ διέτη-
λον τὸ μεντόλογον, καὶ σύμβολον ἀποτελεικόν, καὶ τὸ
τελεστούχον πατειακόν, καὶ τελεστούχον τὸ τελεστού-
χον γνώσμον, μηδὲ τὸ εὐχαεισια-
κούσια διδύκεται εἰσθεῖσας τελεστούχος;

Colloquia familiaria.

Salve & tu Petre.

Discipuli tui orant tuam humanitatem ludendi
veniam.

Præceptor.

Ludant, sed gregatim in loco ad id constituto, &
maturè se domum recipient.
Sub horam quintam redeant in urbem.

Puer.

Simus hilares, impetravi veniam, quanquam ægrè.
Sed interim cavendum est, ne quid peccemus.

De lusus genere in campo consultabimus.

COLLOQUIENDI CVM condiscipulis formulae.

Vnde venistam manè?

Ex cubiculo nostro.

Quando surrexisti?

Paulò ante horam sextam.

Quis excitavit te?

Pater. Mater. Frater. Soror.

Adorasti Deum?

Egisti Deo gratias?

Cum primùm pexui crines, & manus, faciem ac
os lavi, precatus sum.

Quomodo precatus es?

Lexis genibus & conjunctis manibus recitavi De-
calogum, Symbolum Apostolicum; Orationem
Dominicam, & addidi notam prectionem, cum
gratiarum ~~oratione~~,
ua lingua soles pittas.

Alias

Colloquia familiaria.

Τόπε μὲν τῇ πατερικῇ, τότε καὶ τῇ ρωμαϊκῇ, ἐνίοτε
καὶ Ἑλλησικῇ.

Ευσεβῶς ἀμα καὶ καλῶς ποιεῖς οὐ φίλε πάν. Φρέγη ποσοντὶ^{τὸν}
οπως τότε τῷ ἔργῳ σαμίερος καὶ πώποτε παρθελεῖται.
Φρεγοπότια μὲν ἀκριβέστερα, Θεοῖς διδόντα Θεοῖς, μεμηνύμενα θεοῖς
λόγῳ τῷ Χειρῶν· χωρεῖς ἐμοὶ καὶ μηδὲν ποιεῖν καὶ δέρε^{ται}
ἐπικαὶ, μὲν πάντοτε πρεσβύτερος καὶ μὲν ἐκκλησιῶν.

ταῦτα πορθέν; οὐκαρέτε πορθέσουμα.

Ἐχεις ἔτοιμα Θεοῖς λόγους δέδειν τὸν τὰ γενίματα

πορθέντας σας;

ἔτοιμος εἰμι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

Μᾶς δὲν λόγουν, καὶ θαρρεῖ.

Τῷ οὐρανῷ ἔκτην Κικέρων Θ.
Τῷ ὥρᾳ ἔβδομην Τερεντίου.
Τῷ ογδόνη Ισοκράτες.

ἀκηκόμαντιν ἔξηγηθῆναι πεντακάτην τὴν ἀποστολῶν.
Τῇ ὥρᾳ ἑννάτῃ ἡσπάτην τὸν γραφικὸν διαδέμνειν
μηδὲ μηνίτης φέρεις τὸν αὐτόγνωστον;
μικρὸν δέν. θελίγυς δέν. θεοδέν.

ἀρχὴν ἔθέλεις, οπως αὐδημάτωμα μετ' ἀγγέλων;
μάλιστα ἔθέλω.

ἀρχὴν ποιήσωντας, διηγάσοντες τὸν τόνον, ἢ
ἐπανορθώσων, εἴ τον αἱ μαρτίστων.

ηδη	αἴπαξ	ημαρτές.
	δίς	
	τεῖς	
	τερτάκις	
	πεντάκις	
	ἕξακις	
	ἕπτακις	
	օκτακις	

Colloquia familiaria.

alias vernacula, alias Latina, nonnunquam etiam
Græca.

& rectè facis chare puer. Tu cura ut hanc officii
tui partem nunquam negligas.

Dabo operam sedulò, Deo dante, memor dicti

Christi: Sine me nihil potestis facere. Item:

Oportet semper orare, & non defatigari.

Quò vadis? Domum eo.

Es ne paratus ad reddendam rationem studiorum
tuorum?

Paratus sum, ut mihi videor.

Redde igitur rationem, & sis presenti animo.

hora { sexta } Ciceronem.
{ septima } audivimus { Terentinm.
{ octava } Isocratem.

Audivimus aliquid explicari in epistolis.

hora nona exercuimus stylum.

Senes memoria prælectionem?

Propemodum. Ferè. Propè.

Vis ne repetamus unà?

Maximè velim.

Incipe igitur. Ordire tu.

Faciam libenter, sed tu attente ausculta ut corrigas,
si quid peccavero.

Iam	semel	7
	bis	
	ter	
	quater	
	quinquies	
	sexies	
	septies	
	octies	
	novies	
	decies	

Colloquia familiaria.

Ων τάλα; ἔγω, ἐνόμιζον καλῶς εἰδέναι.

Τὸ αὐτὸκήειοι εἴσαντε συμβάντεν, οὐτε οὐ μηρίμη ὡχ
ἄλις ἐσηεικται.

μακρίσιν, οστις μηρίμην αὔραδιν ἔχει.

μέρα ὡς αὔρηντος ἐνεργεῖται.

ἄλλ' οὐ χρόνος οὐέρχεται, αὔρας ἐν με γδυ· Ακέσα,
αὔραγόρθε.

Μαδιτής.

αἰδίστιμε γεαιματοβιδάσκημε, αὐάγκη πισαναγράθη
τίλι παρείδα, οὐ οὐα μοι συγ
με όπιτκέπειντος τούτοντος, { χωρῆς μέσουα
πού συγγενεῖς, } σε.

Διδάσκημε αἰδίστιμε, ἔγω ἔτη πνά ταῦτα τῇ ράβδῳ
σε ἐτοῖς γειμαστο ματειάς, φιλικῶς καὶ πιστῶς
ταῦτα σκέδιδάγθησ. οὐδὲν καὶ τοῖς γονεῦσ, τοῖς εἱλοις,
τοῖς όπιτκόποις αφέσκει, ἐμὲ δὲντεν εἰς αἰκαδημίαν
πνά απήδειν, οπτε πλείω μανδαίεν, καὶ ὕστερον πῷ
Θεῷ εν κλίσει τούτη καμῇ γειοτιώτερον μάλισθεν, καὶ
ἄλλοις αὐθράποις λυστελεῖν μεσαίησ. Μὴ πολλῶν
σοι ἔχει γέσειν, αὐτὸν πολλῶν εἰς με ἐνεργεισθε σε
καὶ ψιλογένεια μηδέ μόνον ἐκείνων εἰς τὸν αἴπαντα
χρόνον απιμογόστεν, αὐλλὰ καὶ παρέπασιν αἴσα-
τοις αὐδράσιον ἐνγείσω φυχῇ καὶ γλώσῃ ἐγκαμά-
σαι μέλλειν.

Γραιματοδιδάσκη.

Κεχαειτρένη μοί θέτι, ἀ φίλτατε γεαιμίσκη, οὐδὲ
λωστε τῆς σωφροσύνης καὶ εὐχαρίστιας σε, οὐ τέτο
πὼλ λόγω σε ἐπεικηύεις. εἰδένε καὶ εν τότῳ τῷ μέσο-
τερυλοῖς αἰώνι, καὶ τοῖς βλαβεροῖς τῆς νεότητος πρό-
ποις, πλείος τοιέτοι εἶεν, τίλι σκέψη ἐν τῷ μανδαίεν
τὰ γεαιματα, καὶ πὼλ μιοκῆρας τούτος αὐτούλη-
μιμέμηνος. Εγαγέρη μάρτυρας θέσθηστοι τοι τὸν αἴπελεῖν
εἰ-

Colloquia familiaria.

Me miserum, putabam me præclarè tenere.

Idem & mihi solet accidere, cùm memoria non fas-
tis confirmata est.

Felix qui mémoriâ bonâ præditus est.

Magnum revera beneficium.

Sed tempus abit, audi igitur & nunc me. Audio, re-
cita.

Discipulus.

Observande Ludimagister, necessitas quædam co-
git me invisere { patriam, { quod ut mihi per
{ parentes, { te liceat, oro.
{ cognatos,

Præceptor venerabilis, ego aliquot jam annis sub-
tua ferula bonis literis operam navans, diligenter
& fideliter à te institutus sum: Nunc verò parenti-
bus, amicis, tutoribus meis visum est, ut hinc me
ad Academiam aliquam conferam, ubi amphorem
ingenii cultum capere, & Deo postea in functione
aliqua honesta utilius servire, & aliis hominibus
prodeesse possum. Quare tibi gratias ago maximas,
pro plurimis tuis in me beneficiis, & polliceor, me
illa non solum perpetuò meminisse, sed etiam apud
omnes bonos, grata mente & lingua prædicare
velle.

Ludimagister.

Grata mihi est, carissime adolescens, sig-
nificatio modestiæ & gratitudinis tuæ, quam
hac tua oratione declaras. Utinam verò hoc
corrupto seculo, & his perditis juventutis mori-
bus, plures tales essent, qui tuam diligentiam,
in discendis literis, & regendis moribus, imita-
rentur. Ego & non solum libenter tibi abeundi

D

in

Colloquia familiaria.

εἰς τὸ πατεῖδα· Μένεσίν δὲ μωμοντικόν· ἀγάπη Θεδνούπομ,
ὑπερέποντα καὶ στερνήσαι καὶ εὐθύνειν, ἵνα, αὐτῷ κακῶς πρέξω
τὸ ποιῶν θλατελέσης, καὶ τὸν πόνον τῆς φαύλων αὐθράπων,
πολλῶν μὲν παταχών ὄρπων οὐδείς γε μετέγυμασι καὶ οἰωλίᾳ μιαρθρίναις εἰσίντις, ἵνα μικρῶν
ὑπερέφων τῷ μὲν εὐχλησίᾳ, καὶ τῷ πολιτείᾳ ωφέλειᾳ, τῷ
τὸ πατεῖδι καὶ τοῖς φίλοις μᾶξα, τοῖς καὶ γρυεδοῖς μῆδοι
καὶ τελεφυμανδίᾳ ὡν τυγχανίς.

ὕπαγε οὖς εἰρήνεια.

*ΑΛΛΟΣ.

Τί παράποτος; { Καὶ παράποτο.

Οὐδέ. οὐλὰς πάς ἔχει τὰ παράγυματα σα.

Οὐχὶ αλις εὐδαιμόνως· καί μετα τέχει.

Ισως σοι τοῦτο πατεῖδα αὐθολεψία εἴτε γάστρα.

Μᾶλλον καὶ χολαργόντι. τότε γέννατε με τὸ χολητόν
κόρεις, καὶ σωματίλας επειδύμησα.

*Ισως { Εμποδίζω { τὰ παράγυματα σα.

Μᾶλλον καὶ τὸ χολητόν κόρειν αἴραιρεις.

σύγχυνθι οἱ ἐκ τοῦ καρποῦ σοι εἰέπουχον.

Ἐν αὐτῷ τῷ καρπῷ παραστέρχῃ.

ἢ ἄφιξίς σα πάντα μοι ἥδεια δέει.

Ισως πατεῖδας τὸ μετ' αὐλάλων παράποτε, οὐ
ἔγω καὶ βαλοί μην εμποδίζειν.

αὐλαστούσι σα εποιέμεθα τὸν λόγον.

Ραδίως πιεύσω, καὶ τάρα μοι μέμεντο βαδίζοντι νομίζεις
σάμεντως πάχησε τὸ ζεῖν.

πότερον; τὸ δέετερον. αὐτὸν τὸ σαχαρόμενον, ὃδεν κακόν
αφεῖ μις εἰρημέδον τοῦτο.

μᾶλλον καὶ παύτα γέλνεις.

αὐλαστούσι τὸ τέτο ζεῖν;

Colloquia familiaria.

in patriam veniam dō, sed etiam D E V M oro,
ut deinceps te regat & gubernet, ut sicut pul-
chrè incepisti, ita peragas, nec te pravorum ho-
minum, quorum ubique magna copia est, exem-
plis & sodalitio coriumpi finas, ut paulò post
Ecclesiæ & Reipublicæ emolumento, patriæ &
amicis honori, parentibus vero voluptati & sola-
tio esse possis.

Vade in pace.

A L I V S.

Quid agis?

{ Sedeo.
Nihil ago.

Video. Sed quomodo sc̄e habent res tuæ?

Non satis feliciter. Pessimè habent.

Fortassis te occupatum seriis negotiis interpellō.

Imò maximè vacuum. Iam enim me cœperat otii
tædium, & congerropem desiderabam.

Fortassis { interturbo
{ impedio { tua negotia.

Imò tædium otii discutis.

Da veniam, si te parum in tempore interpellārim.

Imò in ipso tempore advenis.

Adventus tuus est mihi vehementer gratus.

Fortassis aliquid seriæ rei inter vos agitur, cui ego
nolim esse impedimento.

Imò de te locuti sumus.

Facile credo, nam mihi huc venienti mirè tinniebat
auris.

Vtra? Sinistra. Vnde conjicio nihil magnificè de
me fuisse dictum.

Imò nihil non honorificum.

Sed quid est bonum?

Colloquia familiaria.

Φασὶ σε κωνιγέτων μεγάλημένον.

καὶ ἦδη ἐν τὸς δίκτυῶν μὲν ὅτιν ἡ λεῖα, οὐ διηγέλον.
Τίς αὖτε;

Χαείεστα κόρη, ίδι μεταύειν γαμήσω. Διδ δέομαι
ὑμᾶς, τίτε τῇ υπετέρᾳ παρασίᾳ τὸν γάμον μὲ
καστίται.

Τίς δὴ ὅτι νύμφη;

Δωρεάνεα, οὐ τῇ υμετέρᾳ ἐκελησταῖς θυματάρ.

Ταῦτα σος εἰκότως συγχάσσομεν· οὐ μάνον γένηδη
ὅτιν, ἀλλὰ καὶ δὲ τεθραψίεν, καὶ οὐδὲς τὸ σίκε-
ρηστα δεισα πιπαδόμενόν.

Οἰκιακὸς Λόγογρομός.

Ἐπιστάτειν, ὃτες ἐκπορεύεται; Καὶ
τοῦτο σίμα μιαρρήξει τὰς θύεις. Εἰκὸς οἰκεῖον πνε-
ῦται.

Ω φίλε, πί κομίζεις φίλε Πέτρε;
ἔμαυτον.

Σὺ δίπτε φραγύματα καὶ πολλὰ ἀξιον μεμρυέκημαται,
καὶ τοι πολλὰ αὐτῶσεν εἰς με ὁ πατήρ μα.
πτεύω αὐτὸν πλεῖστον εἰς σε μαπακῆσα, οὐ καὶ τὰ
ἀξίεν.

Αἱλ ὥχι Ιωαννης οἴκοις ὅτι;
οὐκ ἀχριβέστες σίδε, αλλὰ εἴμι βλεψόμενος.
οὐ μᾶλλον ἔδι σου ξοῖκοις ὅτι;
ἔρεστήσω, εἰς τὸ ζεύγλειον ὅδη οἴκοις εἶται.

Ω Πέτρε, οἴκοι εῖ; οὐκ είμι.

Αναίχνυτε, ωχι ἀκέω σε λαμψάτο;

Μᾶλλον καὶ σὺ αἰαχώματότερος, νεωτέρη γένη τῇ σῃ
θεραπεύη ἐπιστάται, σε οἴκοι οὐκ εἶται, καὶ σὺ καὶ
πιστίεις οὐκολογεῖται.

Δίκιμον λέγεις, ισσον γένη ιστρον ἐπιφέρεις.
αλλὰ σὺ μοι δοκεῖς κοχλία βίοις ζῆται.
διὰ τί;

Colloquia familiaria.

Aiunt te venatorem factum esse.

Imò jam intra casses meos est præda, quam venabar.

Quæ nam?

Lepida puella, quam perendie ducturus sum. Ideo
oro vos, ut tunc vestra præsentia nuptias coho-
nestetis.

Quæ nam est sponsa?

Dorothea, Concionatoris nostri filia.

De hac merito tibi gratulamur: nam non solùm
pulchra est, sed etiam benè educata, & ad domi
manendum, ac curanda negotia domestica,
optimè instituta.

Domestica confabulatio.

Heus puer, nemo huc prodit?

Hic opinor effringet fores. Verisimile est familia-
rem aliquem esse.

O amice, Quid aduersi mi Petre?

Me ipsum.

Tu certè rem haud magni pretii huc attulisti.

Atqui magno constiti patri meo.

Credo, eum sumtus majores in te fecisse, quam pro
dignitate.

Sed est ne Iohannes domi?

Non certò scio. Sed abi visum.

Velabi tu potius in-
terrogatum, an velit jam domi esse.

Heus Petre, num es domi? Non sum.

Imòudens, non ego audio te loquentem?

Imò tu impudentior. Nuper enim ancillæ tuæ
credi, te non esse domi, & tu non credis mihi
ipsi.

Æquum dicis. Nam par pari refers.

Sed tu mihi videlicet cochleæ vitam agere.

Quid ita?

Colloquia familiaria.

Ὥποιδε πατέρες τῷ χρόνῳ οἴκοι καθέζεται, καὶ μηλαμόσι
ἔρπεις.

Ἔτι δέ, ὦ φράστης οἴκοι, ἔξω τὸ οἰκίας ἐμένει μοι ὅτι
ωφεγγα, καὶ εἰ παῖς εἰπεν, ὅμως συντὴν αὐτῷ με πήμε-
εται πνεὺς τὸ μηλοσίκινον αὐτῷ απείρησι.

ἄλλος δὲ τῷ παρόντι μὲν διότι ὁ ὑγρανός ὅτι, καὶ παρε-
χμέτι ἐπὶ τὸ φεύπατεῖν.

Εἰ φεύπατησαι ἀφέτησαι, ἢν αὐτοῖς οὐδείνοισι.

Ἄλιμείποισις φεύπατησεῖς τοῖς βιβλίοις.

Ἀμέτρηφας σταύρῳ ἐκτίκη σεμνόν.

Ἐδέλωσταύρῳ ἐμπάτεψις μᾶλλον, οὐ τῷ ἔρωπι.

Ἄλλος δὲ τὸ φεύπατεῖς σα πίδης ἐγένετο;

ἔγω μὲν καθ' ἄλλοις ἀυτῷ πέπλω.

*ΑΛΔΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Εὐχεμαί σοι πολλῶν ἔντυχάν.

Καὶ ἔγώ σοι μηπλέν μὲν χρηματάν ὅ, πέντε χιλίαι.

Τί φράστης; σωματέω.

Τί; σωματέως μόνος;

Ναι, πέμπτῳ σωματέῳ σωματέων πυγμαῖον.

Τίνι;

τῷ Σάτιῳ Παύλῳ.

τῷ Κικέρωνι.

τῷτο μὲν πολλάκις φράστης.

ἄλλα τὸ ποικίλον γένεν.

Σὺ μὲν αὐτίμετρος {ἐπὶ τοῖς χειρίμασι μητεῖσαι

ἢ τὸν πόκτας καὶ πιμέρας τὸν τοῖς χειρίμασι μητεῖσαι

ἢ τὸν πόκτας καὶ πιμέρας τὸν τοῖς χειρίμασι μητεῖσαι.

ἄλλητος μὲν, άλλα μέτρον ὅπερ πάσιν αἴτιον.

ἔδειν μὲν αὐτούς λατηπόνον ὅν.

κατὰ τὸν πόκτας σοι ποιέεις.

καταγγέλεις με, ως πόκτας

Colloquia familiaria.

Quia perpetuò domi sedes, nec usquam pre-
repis.

Est quod agam domi, foris nihil mihi est negotii :
& si quid esset, tamen hæc aura me dies aliquot à
publico cohibusset.

Sed nunc serenum est cœlum, & invitat ad deam-
bulandum.

Si prodeambulare lubet, non recuso.

Nimium assides libris.

Immodico studio te maceras.

Malo studio marcescere, quam amore.

Ecquid voluptati fuit hæc deambulatio ?

Ego quidem vehementer ea delectatus sum.

ALIVS DIALOGVS.

Opto tibi multam felicitatem.

Et ego tibi conduplicatum opto quicquid optas mihi.

Quid agis ? Confabulor.

Quid ? Confabulare solus ?

Certè cum lepidissimo conterraneo confabulor.

Quo ?

Cum { Divo Paulo.

{ Cicerone.

Istud quidem sœpè facis.

Sed varietas grata est.

Tu perpetuò { literis incumbis,

Tu noctes & dies {

Nulla est literarum satietas.

Verum est ; sed modus in omnibus optimus.

Nihil suave, quod perpetuum.

Tuo more facis.

Rides me, amio.

Colloquia familiaria.

εἰς γράμματος διά-
εργάτην αἱ βίβλοι κονιορτῷ κεκα- } τεῖνται.
λυμέναι μήτηρεστ ἐμάτι } τοῖν τὰ γράμματα
πατένται. } πατένται.

μὲν απόδημος } γαλάζιος.
απόδημος } γαλάζιος.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟ- ΣΑΝΤΕΙΝ ΚΥ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.

Δένειαι σὺ, τότο τὸ περίγυμά σοι οὐδενί.
αὖτις σε ὡς διώλιαι μάλιστά τέτο τὸ περίγυματο
φεροντίζειν.
εἰ ἐμὲ αὐγαπᾶς, τότο ἀπτελέσθεις πιστῶς καὶ ἀπιμῆσαις
ἐγώ σοι τότο 'Εξεργάσσαι, καὶ μὴ ὡς ἐπ τόχισαι.
Τὸ ἐκβαντὸ διώλιαι κατεργεῖτε, τότο στοιχεῖσαι,
ἐμοὶ δὲ πίστη δὲν αποδύνω επιλείψειν.
Τῷ λόγῳ δὲν στοιχεῖσαι, αὐλά τῷ ἔργῳ μία
περίγυματο παῖδες, πόστι φίλα γυνοίς, καὶ πατέρων συνη-
ένεργος.

μία πίστη διποκέπτη ;
μιατίνα αὐτίαν πεσθπον γεόνον ἥματος δὲν ἀπτοκέπτη
Τί 'Εκένη, ὅπ πολιστοὶ μεν γεόνον ἔφ' ἥματος δὲν
πλαθεῖς ;
Τί μεκάλυσέ σε συγχόν ἔμη γεόνον περιστέναι πρέπει
ἥματος.

δὲν 'Εκένη.

δὲν 'Εκένη μία αὐρολίας.

δὲν στοιχεῖσαι μοι φολή.

Εδέλησα μὲν, αὐλά δὲν ἔδειπτο μοι 'Εγεσία.

αὐ αὐρολίας, αἴστιμπεπλεγυμένος δὲν δὲν εἰσανακτά-
ζεισαι σε.

Δένειαι μὲν τὸ πατογίσιν σθ, αὐλά ἀπ' πάτη τῇ Α-
διμολογίᾳ, ἵνα μη πλεονάσῃ τὴ γεόνος.

Colloquia familiaria.

Ipsi libri pulvere obdu- } meam in studiis diligen-
cti testantur } tiam.
Ex animo } de mea in studiis diligen-
Serio } tia.
Ex animo } loquor.

M A N D A N D I A C P O L L I- cendi formulae.

Quæso, ut hæc res tibi cordi sit.
Etiam atque etiam rego, ut hoc negotium tibi cura-
sit.

Si me amas, hoc efficias fideliter & diligenter.
Ego tibi hoc effectū reddam, & quidem propediem.
Eventum præstare non possum, illud polliceor, mihi
nec fidem, nec studium defuturum.
Oratione nihil polliceor, sed re præstabō quic-
quid est amici sinceri, & ex animo bene vo-
lentis.

Cur non visis?

Propter quam causam tamdiu nos non invisis?
Quid accidit, quod tam longo tempore ad nos non
accesseris?

Quid obstitit, quo minus jam diu ad nos venc-
ris?

Non licuit.

Non licuit per occupationes,
Non fuit mihi otium.

Volui equidem, sed non data est mihi facultas.
Negotia quibus implicatus eram, non patiebantur,
ut te salutarem.
Accipio tuam excusationem, sed hac lege, ne sæ-
pit̄ utaris.

Excus-

Colloquia familiaria.

ἢ ἀπελογία σὺ μηχαντέρα δὲν ἡ βελοίμω αὐ, καὶ
καὶ ἡ νόσος αἰπάς ἐγένετο.

ἀπὸ τῶντι τῇ ὄμολογίᾳ ἀποδέχουμεν τὸν ἀπολο-
γίαν σα, εἴαν τὸ φύσιαλήγειμόν πυκνᾶς ὅμοιος
αἰσ αὐτοπρώσῃς.

Τὸ συμβεβηκός.

Τὸ πρᾶγμα αὐτένη θέλοντας μόξης.
πλείον οὐτὸν ἐπύγχανον ἡ αὐτὴ ἐτέλμησα μῆχεν.
πᾶν τὸ πρᾶγμα ἐκβέβηκε καὶ τὸν ἀντίκα.

Χάρις.

Χάριν σοι καὶ ἔχω καὶ ἔξω, μέχρι αὐτὸν ζῶ, μετά-
τιλα.

Τοῦτο τάπις τὸ ἐνεργεσίας σὲ ἴστιν ἔχειν χάριν μό-
νες διανάπαι, ἀποδένει μόνακας.

Οὐ ποτὲ ἔμεν πρᾶγμα σοι μόλις, αὐταπὸ σε καὶ
χάριν ἔχω.

Πλεῖστην τὸν ἐνεργεστῶν, αἴς βέβη πολλὰς σὺ ἐνεργε-
τηταί με, αὕτη ήδην πυγχάνεις τοσα.

ἀπόχριστος.

Μετίχων δέποτε ἡ φιλία τίμεται, ἡ ἵνα σὺ ἐμοί, ἡ ἐγώ
σαι τοῦτο πιῶν ἐνεργεπάντη, ἀφείλω χάριν ἔχειν.

Ἐμπειρίαν ἐνεργεπῆ ὁ φίλον ἐνεργεπτή.

Οὐ φίλον ἐνποτῶν, ὡκέαν ἐνεργετεῖ, αὐτὰρ μετά
ζει.

Εἴ μετ' αὐλοθείας ἀπολέχῃ τὸν τοῖς σε νεαρόχε-
σαν ἐνεργεσίαν με, χρῶ πλεονάκις.

ΑΛΛΟΣ.

Ἄεισθομες; σπίνετεν οἶκοι;

Colloquia familiaria.

Excusatio tua justior est, quam vellem, si quidem morbus fuit in capite.

Hac lege accipio excusationem tuam, si quod neglectum est, crebris alioquiis compenses.

Successus.

Res successit opinione melius.

Plus impetravi, quam ausus fuisset optare.

Res omnis cecidit ex lenientia.

Gratia.

Gratiam tibi & habeo & habiturus sum, quoad vivam, maximam.

Pro isto tuo beneficio pares agere gratias vix possum, referre nequaquam.

Quod meum negotium tibi cordi est, amo te, & habeo gratiam.

Ex omnibus beneficiis, quæ tu plurima in me contulisti, hoc est longè gratissimum.

Responso.

Major est nostra necessitudo, quam ut vel tu mihi, vel ego tibi pro ullo beneficio debeam gratias agere.

Qui amico benefacit, sibi est beneficuS.

Qui bene meretur de amico, non dat beneficium, sed scenerat.

Si ex animo probas officium in te meum, fac utare saepius.

ALIVS.

Prandebis   } hodie domi?
Cœnabis   }

Oportet

Colloquia familiaria.

παντερῶ
παντερᾶ
μετὰ μετέρω
καὶ μετέρω
παντερῶ
παντερᾶ
παντερῶ

Αισαρίσθιον.
Αισείποντον.

εἰς τὸν αὐτὸν δὲν σε ἐπὶ { αἴτιον }
δεῖπον } καθάριον.

λέγομαι σε αὐτὸν μετ' ἐμοὶ { αἴτιον }
δεῖπον }.

Δέδια μὴ καὶ διαίται.

οὐς καὶ διαίται λέγομαι.

ἐλεύσουμαι, εἰ δέξομαι.

ἄλλα δέδια, μὴ τοῦ οἴος τοῖμοι.

Διὰ πότε; πότεν θεοί;

Διὰ τίνα αἰτίαν;

πικαλύπει σε ἐλεύσεν;

Τόποι μὲν ἐνοιοῖχοι μητέρων δέσποι.

αὐτέρευτον μοι δέξελθεν τοι δέξομαι.

οὐπότε μὲν πότε { Αισαρίσθιος }
{ Αισείποντος } πικαλύπεις αὐταλύπεις.

καὶ διαίται λέγομαι.

τοῦ οἴος τοῖμοι καὶ παγγέλλεσθαι.

ἐλεύσουμαι, οὗτοι ἐκατέρρυ οἵματα δέξῃ μαίνεται εἰς
ἀρμοστήν.

Άλλα δέ γάρ τε κατέγονται, άλλοστε ἵσταται περιμετρίῳ.

μάννον καὶ δέ γάρ σε, οἶμαι.

άλλα αὐτοῖς Διὰ μακροτέρων ἐμελῆσομεν.

αὐτοῖς πλεῖστοι φλυαρίσομεν.

ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἔρρωστο.

ἐν τῷ μεταξὺ φεύγοντες, οἵποις ὑγιαίνουσι.

ΠΑΡΑ

Colloquia familiaria.

sacerum }
socium } prandere.
Oportet me apud generum }
affinem } coenare.
coniulem }

In crastinum igitur te ad { prandium }
voco. { coenam }

Oro te ut cras mecum { prandeas.
} coenes.

Timeo ne non possim.

Vt possim metuo.

Veniam si quidem licebit.

Sed metuo, ne non queam.

Quare? Cur?

Propter quam causam?

Quid obstat, quo minus possis venire?

Tunc quidem mihi domi manendum est.

Cras mihi exire non licebit.

Ipse tunc { compransores } aliquot expedito.
{ concenatores }

Non possum polliceri.

Nequeo promittere.

Veniam, ubi utrique nostrum videbitur esse com-
modissimum.

Sed ego te detineo, aliò fortassis iturum.

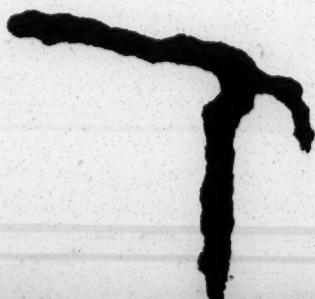
Imò ego te, opinor.

Sed cras latius confabulabimur.

Crastino die plura nugabimur.

Inxerim cura, ut valeas.

FORMVL

Colloquia familiaria.

πενθερῶ
πενθερᾶ
μεταμερῶ
καπλεσῆ
νεκατω

Αισθητική.
Αιδειπνοῦ.

εἰς τὴν αὔγειον ἐν σε ὅπις ἀεισον
δέσποτον καλέω.

Δέσμαι σε αὔγειον μετ' ἔμοις ἀεισάν.
δέσμαινεν.

Δέσμαι μὴ εἰς μάμας.

εἰς καὶ μάμας δέσμοικα.

Ἐλάσσουμα, εἰ δέσμαι.

ἄλλα δέσμαι, μὴ ἐκ οἴσος τείχι.

Μία πί; πίνθειν;

Μία πίνα κατίαν;

Τὸ παλύτερον σε ἐλάσσειν;

Τόπει μὲν εἰσιοῖκοι μάριετίον δέστι.

αὔγειον μοι δέξελαδεῖν εἰς δέσμα.

αὐτὸς μὲν τόπεις Αισθητικής Αιδειπνοῦ πίνας αὐτομόν.

καὶ μάμας κατηρεῖσθε.

ἐκ οἴσος τείχι εἰπαγγέλλεσθαι.

Ἐλάσσουμα, στατικάτερην ἡμέτην δέξη μάλιστα εἰς
ἀρμοστίν.

Ἄλλα ἐγώ τε κατέχω, ἄλλοστε ἵστως παραμορφώσον.

μάλιστα κατέχω σε, οἶμα.

ἄλλα αὐτον Μία μακροτέρων ὁμοιότητων.

αὔγειον πλείστη φλυαρίσσοιμι.

Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἕρρωστο.

Ἐν τῷ μεταξὺ φεύγοντες, ὅπως ὑγιαίνηστο.

ΠΑΡΑ

Colloquia familiaria.

Oportet me apud {
socerum
socrum
generum
affinem
consulem } prandere,
} cœnare.

In crastinum igitur te ad { prandium
cœnatum } voco.

Oro te ut cras mecum { prandeas.
cœnes.

Timeo ne non possim.

Vt possim metuo.

Veniam si quidem licebit.

Sed metuo, ne non queam.

Quare? Cur?

Propter quam caussam?

Quid obstat, quo minus possis venire?

Tunc quidem mihi domi manendum est.

Cras mihi exire non licebit.

Ipse tunc { compransores
conœnatores } aliquot exspecto.

Non possum polliceri.

Nequeo promittere.

Veniam, ubi utriusque nostrum videbitur esse com-
modissimum.

Sed ego te detineo, aliò fortassis iturum.

Imò ego te, opinor.

Sed cras latius confabulabimur.

Crastino die plura nugabitur.

Inferim cura, ut valeas.

FORMVL

A.

Colloquia familiaria.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ
συγχώρειν τὸ ἐπανόδιον ἔνεγκ.

Μαΐστρῳ καὶ Λυγίᾳ.

Μ. συγχάρει τοις πατείδαις αὐταρέψαρη.

Λ. καὶ ἔγαί τοι ζῶντι, ω̄ Μαΐστρε.

Μ. αὐτοφέλας ἡμῖν πότερος καὶ μακρότερος ἡ
ἐπύγχανες ω̄.

πωγωνίας.

ἀπολήσεις { ἀπώγων, }
{ επανόδιες } μακροπώγων.
ἀργύρειος.

εὐθύνη.

Λ. βελοίμω αὐτὸν ἐπανελθεῖν σοφώτερος καὶ
ἐπανομάτερος.

Μ. συγχωρεμένοι καί τοι καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, ὅποι ζῶσι
καὶ εὐρώσεις ἡμῖν αὐτοῖς.

Λ. ἔγω ἐνθαδέξας ἥδειαν, ὅτι σὲ θώμας σόνες
εἴρην.

ὅποι τε υγιαίνουσι εὔρεν, χαίρειν τοῦτοντοις.

Μ. πίσικαινει σκείνην οὐ καρότης; πίσιχροτης; πί-
σιν οὐ ταῦτα μετώπῳ ρυπίδες;

Λ. πάσιν οὐ τύχη, πιστήθει καὶ οὐ σώματος θέσις.

Μ. αρρεγει κακῶς περιποίησι;

ἀρρεγήσι τοι αἰδέσι πεισθέντι;

Λ. καύσθρος οὐδένα χρόνον οὐ πυρι φιλικῶς εἴχει περι-
έμει, δῆμος οὐδέποτε μοι μᾶλλον, οὐ νύν οὐδα-
πέστο.

Μ. Καμμῆν σοι.

λυπτήμαι μία τὸ συμφοροῦ σε.

ἄλλα πειστο τὸ κακόν οὐ

Λ. πάτη

Colloquia familiaria.

FORMVLA GRATVLANDI de reditu.

Matthæus & Lucas.

M. Gratulor tibi { in patriam reverso.
                          } de reditu in patriam.

L. Et ego tibi superstiti, Matthæc.

M. Rediisti nobis obesior & procerior solito.

Abiisti { sine barba: } rediisti { barbatus.
                          } { prolixam barbam
                          } habens.
                          } imberbis: } pulchra barba
                          } præditus.

L. At quidem mallem redire prudentior & do-
ctior.

M. Gratulamur & tibi & nobis, quod virus & va-
lens nobis restitutus sis.

L. Ego vicissim lætor, quod incolumis vos incolu-
mes ottenderim.

Quod te salvum repererim, vehementer gaudeo.

M. Quid sibi vult ille pallor? quid macies? quid in
fronte rugæ?

L. Qualis fortuna, talis est & corporis habitus.

M. Nunquid male tecum agitur?

Nunquid tibi aliquid acerbi accidit?

L. Etsi nullo ferè tempore fortuna mihi favit, ta-
men nunquam mihi magis, quam nunc ad-
versata est.

M. Doleo vicem tuam.

Dolet mihi calamitas tua.

Sed quid sud mali est?

L. Universæ

Colloquia familiaria.

Λ. πάτα τὸ χείματα ἐναύγυσσα.

Μ. φᾶ, οὐ φίλατε;

Λ. ἐν τῇ θαλάτῃ Ρόδικῃ, ἐπ Κίρκειας εἰς Γερανίαν πλέσων.

Μ. ἐκ αἴσιλον οὐ, ὅτι ἀδικεῖσθις προσεύχε;

Λ. καὶ ποτε πακταύτερον.

Μ. ὁ μολογεῖς τοιαφεν αληθὲς εἴ τὸ λεγόμενον · οὐ μὴ εἰδὼς προσεύχεται, μαζέτω πλεῖν;

Λ. ὁ μολογῶ, καὶ γὰρ πάλιν πεῖραν ἔλασσον.

Μ. κακῶς ἔχει, ὅπαντις οὐκὶς ζωὸς σύγχεκοντιμετοσα-
βέλπον δέι τοι χείματα, οὐ τὸ ζωὴν ναυαγῆσαι.
οὐδὲς οὐ τοὺς παιδεῖαν, καὶ τοὺς αρετῶν αὐτοῦ-
σαπου πλεῖτον οὐσαν, οὐ μηδὲ ἀφαιρεθῆσαι μια-
μνον, μηδὲ βαφύνοντα τὸ Βασάνοντα.

Μ. κακῶς σὺ μὲν φιλοσοφεῖς, ὁμοίην τῷ μεταξὺ ἐγώ
λυπτίας.

Απαλλήλου μή ἐπέργα.

απαλλήλου τοῦ γονεῖς με.

απαλλήλου τοῦ { ποιητέω,
πενθεροῦ { πατρὸς εμοῦ.
κηδείας

ποῖ Βιβλίοις Νικόλει;

ἴδες τῆς πατεΐδει.

τίσι περὸς ὄλιγον, ἔτιν ὁ σοι ἀπιτάπαι.

αλλὰ πελέψει τὸν αρμότει φρεπίον.

τοῦ ἀπεθέσω σοι μέγα βάρος.

τί γέ τότο ἔστι;

ἴνα πάτει τοῦ μικραίλος, καὶ τοῦ οἰκείου με, τοῦ

ἐν τῷ Αγροτιμίᾳ Ροσοχακῷ, παρέμετροις αποστάσι.

εἰρητέν αὐτοῦ φορτίον ἀποπέμψης, πλεύσασσαρις, ἥδ-

δίως διακομίσω.

ἔγω γέ, ἵνα μὲν αἱμάτι τότο ποῖης, ἔγχομαι σοι Χεισό-

τῆς ὁδὸς σῆς (ψωακόλαθον εἴ).

Calloquia familiaria.

I. Universæ pecuniæ naufragium feci.

M. Vbinam charissime?

L. In mari Baltico ex Dania in Germaniam navigaturus.

M. Non dubium igitur est, quin diligenter oraveris?
I. Nunquam diligentius.

L. Nunquam diligentius.

*M. Fateris igitur verum esse quod dicitur ; Qui
nescit orare, discat navigare ?*

L. Fator, nam re ipsa expertus sum.

M. Benè habet, quod ipse nobis vivus enatasti.

Melius est pecunia, quam vita jaetura facere.

Vides igitur doctrinam & virtutem tutissimas

divitias esse, quæ nec eripi possant, nec gravant circumferentem.

L. Pulchri è tu quidem philosopharis, interim tamen
ego ringo.

Salutare per alienni.

Saluta parentes meos.

Saluta { Consulem
Pastorem
Socium
Affinem } meo nomine, vel meis
verbis.

Quò vadis Nicolae?

Rectà in patriam.

Resiste paulisper, est quod tibi mandem.

Sed pediti non convenit sarcina.

Non imponam tibi magnum onus.

Quid autem rei est?

Vt omnes præceptores, & familiares meos in Academia Rostochiana, amanter salures.

**Si nihil aliud sarcinæ imponis præter salutationes,
facile perferam.**

Ego autem, ne gratis istud facias, precor, ut Christus tibi comes itineris sit.

Colloquia familiaria.

ἢ, πὰ σὺ ἔχει, γέμοιτο.

Χειρὸν γέχειν σωματίου, καὶ πάτερ οὐδεῖς
αφέντος τετελχησμένος εἴμι, οἶδα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΟΥ ἔρωτῆς τοῦ τῆς ψυχῆς.

Γεώργιος. Λύκρας.

Γ. Οὐχὶ ψυχής; Λ. εἰσόρει τὸ φρέσωπον. Γ. Μὴ
πάτερ μᾶλλον τὸ βρεφὲν καλέψῃς; αὐτοῖς νομίζεις με τοῦ
ἰατροῦ; ὅτι ἔρωτῶν εἰς ψυχήντος, καὶ γάρ τὸ φρέσωπον
αὐτὸν μῆτραν σε καλῶς ἔχειν τὸ σῶμα, αλλα πῶς
σωματοῦ ἀρέσκεις; Λ. τὸ σῶμα μὲν δὲ ἔχει, αλλ' οὐ
ψυχὴν κακῶς μάκει. Γ. καὶ μὲν ψυχήντος, οὐ τὸ μήρος
νοσῶν. Λ. τοῖς ἔχει τὰ ἐμά. τούτῳ σῶμα ψυχήντος,
οὐ καὶ πίει αὐτεντός. Γ. φαῦλως ταύτην γένοντα
οὐ μητέρ. πῶς ἔργοντος ἔνεις ἄρπη; Λ. ποικίλως, ὡς τὰ
τοῦ θυμοῦ δέται. Γ. οὐχὶ αὐτοῖς τοῦτος καλῶς; Λ. γράπτισα,
μόξα τῷ Θεῷ, ἐγὼ Θεῷ μίσθιτος μία πεντὸς αὐτοῖς τῷ
χρόνῳ ἐρρωμένος τὸ πυρον ἀν. μέχρι τῷ νῦν συμβαί-
νει μοι ψυχήντος. Γ. μότον Θεὸς τῷ ποτε τοῦ συνεχεῖς καὶ
ἴλιον, μόδιμον τῷ ταυταίοις συγχαίρων. μόξα τῷ Θεῷ.
χάρειν ἔχει τῷ Θεῷ. ἐνχαρεῖσθαι τῷ Θεῷ οἵς μαίαν μάλιστα. αλλ' οὐτὶν εἰ τῷ μεταξύ
χρόνων σοι σωτέρην αἰτεῖτον; Λ. οὐδὲν, πλίνω ὅπερ τῆς
ομολίας τῆς ψυχῆς τοῦτο εἴδειν ξπολεμών.

Ἀρρώστως, ἔχειν.

Γ. μήτηρ ἐρρωμένος τοῦ εἰς; Λ. βελοίμην αὐτός. οὐκ ἐρρω-
μένος τοῦ εἰς καὶ πατέρα, οὐ παστὸν ἔχει τὸ σῶμα. οὐκ
μίακεισαι τὸ σῶμα ὡς τοιωδέα. μίακεισαι καὶ τὸ μοκέτη
τῷ Θεῷ. ἐπέρως οὐ βελοίμην αὐτός. οὐτοις μίακεισαι τὸ
σῶμα, ὡς τοιωδέα τον, οἵς ωρέος πολεμεῖσθαι γυμά δέται.

Γ. μη

Colloquia familiaria.

Quod precaris, faxit Deus.

Si enim Christum itineris comitem habuero, contra omnia pericula me satis munitum esse scio.

FORMVLAE INTERROGAN *de valetudine.*

Georgius.   Lucas.

G. Vales ne? *L.* Contemplare vultum. *G.* Quin magis lotium jubes? An me putas medicum? Non rogo an valeas, nam facies ipsa loquitur te bellè valere, sed quomodo tibi placeas? *L.* Corpus quidem bellè habet, sed animo malè est. *G.* At non valet, qui ista parte laborat. *L.* Sic habent res meæ; corpus valet, sed ægrotat crumena. *G.* Facile isti morbo medebitur mater. Ut valuisti huc usque? *L.* Variè uti sunt res mortalium. *G.* Fuisse semper prosperâ valetudine? *L.* Prosperimâ, gratia Deo. Ego Dei beneficio perpetuò bellissimè valui. Hactenus bona valetudine fui. *G.* Faxit Deus ut istud sit perpetuum ac proprium. Lætus istud audio. Gratulor tibi. Gratia Deo. Gratiam habeo Deo. Gratiæ ago Deo quantas possum maximas. Sed nihil interim tibi molestiæ fuit? *L.* Nihil nisi, quod vestra consuetudine frui non licuit.

Malè valere.

G. Rectè ne vales? *L.* Vellem quidem. Non valeo per omnia. Vt cunque valeo. Non admodum benè valeo corpore, ut soleo. Valeo ut Deo visum est. Secus quam vellem valeo. Ut solent, quibus cum medicis res est.

E 2

G. Avertax

Colloquia familiaria.

Γ. μὴ γένοιτο, ἀπὸ δὲ πλέγκεις. οὐρέπεισε τὸ Σαρσεῖν. ξεῖν οὐ
αὐδρωθῶς μίακειδεῖ. μεταλοφύχως σε καὶ τῆς γόσης
ἔχειν μέν. πολὺ βούθεῖ ἐν τῇ μυσυχίᾳ φυγὴ αἰγαλῆ. Τινὶ^{τι} γόση
γοσῆματι πειράποσες; ποίαν γόσον αἰδενεῖς; Λ. ἐκ
οἵδε, καὶ μιὰτόπον γόσην ἀπισθητέον. Γ. αἱλιθεύεις.
ὅρθῶς λέγεις. θεραπεῖτον μὲν γόσης τὸ οὐγείαν δέται, τὸ
τὸ γόσον γωῶναι. καὶ δενὶ σωμενέλμουσας ιατρῷ. Λ. πολ-
λοῖς μή. Γ. πάποκρίνοργος; Λ. οὐ μὲν αἴρυεῖται; οὐ τοῦ
λέγει, οὐδὲ βελδίεις μέν οἰεται. εἰ τοῦ πατερού μεταλα-
πωρον εἶδομονοθοτ. Γ. πότος χρόνος δέται, οὐδὲ τὸ πο-
τηρώς εἶχεις; πότον χρόνον εὑρόσις; Λ. οὐκτὸν ἡμέρας.
ιακρῆ μέν, δλος δὲ μηδὲ δέται. τρεῖς, τέταρται, οὐ πέντε
μητηνας δλεις αἴρρωσται. μέντον μηδὲν τῶν κάκιων, δλον
ηδη τὸ αἴρρωσται. Γ. πειρατέον οἷμαι εἶγα, τινὲς γόσον
καὶ γίνεσθαι οἰκεῖαν. μήδη μέρων δέται; Λ. αἴρυθαι. Γ. μήδη
λυσεντεῖα; Λ. ἐκ οἷμαι. Γ. μήδη πυρετός; Λ. πτερύω
εἶδος. Γ. ποῖος δέται πυρετός; πότερον σωμεχής, οὐ αἱμο-
μερινός, οὐ τεταῦθε, οὐ τεταρταῦθε; Λ. νομίζω μέσον
τοῦ πυρετοῦ εἶδος, ὡς εἰ τῷ νησὶ πελλατέσαι μήγον
γόσοι, περότερον αἴρωστοι. Γ. αὖλλας αἴλις ήττο παλαιών.
Λ. εἴτες αἴρεσκει τῷ Θεῷ τὰ νέα αἱμοτήματα γέοις
γοσῆμασι κολαΐζονται. Γ. πόση ἡμέρα αἰναπρέχει τὸ ἄλ-
γημα; Λ. πόση ἡμέρα λέγεται; μᾶλλον καὶ κακὸν ἔγε-
ιται ἡμέραν πλεονάκις, οὐ Εὔειπθε. Γ. οὐτοῦ κακοῦ βδε-
λυκτῶν, πόσεν επιπολῶτο γόσηρα; πόθεν νομίζεται τὸ
τὸ κακὸν εἶδος; Λ. ἐκ λιμῆνος. Γ. αὖλλας εἴωδες τοσοῦτο
εἴδεισι γάμων, ὡς εἰ τητεῖα σταυτὸν ἀποτελέσθειν. Λ. ἐκ οὐ-
τούτης εἴσαι, αἴλια ἀποείσαι. καὶ γόση οὐφόρη. οὐ μέχρις
γένεσθαι οἴουμε. οὐ μήλον οὐδὲν τινὲς τὸ οἰστοφάγον
οὐδετίτα τοσούρχειν οὐγένειαν. Γ. φυλαΐται μηδὲ
αἰμότρες καὶ αἴγαρες αἴτιοι τὰ γάμιματα αἰγαλῆς τῶν
τὸ κακὸν επιπολάσσεις, οὐ οὐ πότε αἰμέτρες, οὐ οὐ σε-
μένης, αἴλια διὰ πάντας αἴγαρες ιατρέον πνεα;

Λ. μέδια

Colloquia familiaria.

G. Avertat Deus, rem mihi peracerbā narras. Bonō
fisi animo oportet. Virū te præstes oportet. Forti in-
fractoque animo contra mortū esto. Multum juvat
animus in re mala bonus. Quo morbo teneris? Quis
te morbus tenet? Quid habes morbi? Quo morbo
laboras? L. Nescio, & ideo labore periculosis. G. Ve-
rum dicis. Rectè dicis. Primus n. ad sanitatē gradus
est novisse morbū? Nullū ne consuluisti medicum?
L. Multo sequidē. G. Quid respondent? L. Alius ne-
gat, alius deliberandū censet. In hoc cōsentunt oēs,
me miserū esse. G. Quantū temporis est, quod te ma-
jū hoc corripuit? Quampridē habet te hic morbus?
L. Octo dies. Fermē integer jam mensis est. Tres,
quatuor, aut quinque integros menses malē habeo.
Decimum jam mensem labore. Integrum jam annū
agroto G. Adnitendū censeo, ne morbus fiat famili-
aris. Num est hydrops? L. Negant. G. Num dysente-
ria? L. Non arbitror. G. Num febris? L. Credo esse.
G. Qualiānam est febris? Continuāne, an quotidiana,
an tertiana, an quartana? L. Opinor novam esse fe-
bris speciem, ut nunc novi subinde morbi exoriun-
tur antehac incogniti. G. At plus satis erat veterum.
L. Ita est visum Deo nova peccata novis morbis pu-
nienti. G. Quoto die recurrit dolor? L. Quoto die
narras? imò quotidie, səpiùs quām Euripus. G. O
malum abominandum! Vnde contraxisti morbum?
Vnde suspicaris hoc esse collectum mali? L. Ex ine-
dia. G. At non soles usque adeò esse superstiosus, ut
te jejunio macceres. L. Non erat religio, sed inopia.
Non enim dabatur cibus. E frigore natum arbitror:
E crudis malis contracta est stomachi cruditas. G.
Vide ne ex immōdico, aut intempestivo studio
contiliaristibi hoc mali, aut ex potatione largiore,
aut ex ebrietate. Sed cur non accersis medicum?

Colloquia familiaria.

Λ. Νέδια μὴ θάπον τὰς νόσους αὐξανῆ ἡ θεραπεύση.
φοβήματα· μὴ αὐτὶ φαρμάκων τοξικὸν δίδω. Γ. Μὲ
γάρ εἰλέσθαι πώτα, ωδὴ αἰδεῖος πιετοῖς αὐτοῖς. Λ. εἰ χεὶ^ν
θακεῖν, βέλομαι μὲν μᾶλλον ἀπαξ τελθυτῶν, ὥς τοι
τοις φαρμάκοις ἐπιχειρεῖσθαι. Γ. Φρέσνησον γν, ὅπως
αὐτὸς σεωπέος ιατρὸς τοῦ γανύτης αὖν. εἰ αὐτῷ ιατρῷ
ἀπεῖται, εὐχημαί σοι τὸ Θεόν γνιτεῖς οὐδέτεροι εἴτε
οἱ εὐλυστάριμοι ἐμπτηταὶ μοναχοί, ανερρώματοι. Λ. τὸ
αὐτὸν ίστος συμβέβηκεν αὐτῷ, εἰ λεοντίην εὐλεμνυμόνοι
αὐτῷ πάντα. ἀλλὰ ταῦτα τῷ ἀπτεύητι οὐδὲν συμφέρει.
Γ. πίσευσον γν, ἵνα μαζειώσῃς. ἀλλοι πάντες ἀπιλλάχ-
θησαι τὸν οἴστον, ποιητάριμοί τοι τὸν ἀγίαν ψηφίστες.
Λ. ἀλλὰ οὐδὲν δέπι ψοι περὶ τὸν ἀγίαν συμβόλων.
Γ. ποιησθεῖν σὺ τὸν Χεισὸν, οὐ μὲν πεινεῖς, αἵτις τὰ
τὸν οὐκείας χάσει. Λ. αὐτὸς γνωστὸς εἰσὶν δέπι Γ. πῶς
οὐχὶ χάσεις δέπι, τῆς νόσους απόμαγγηλοι; Λ. εὐτούτῳ τε-
λευτῶν βελπόν δέπι ἔγειρος τὸν Χεισόνα μηδὲν μέομαι
πλινθόν, παντὶ αὐτοῖς δέπι. εὐσεβῶς σὺ μὲν φιλοσοφεῖς,
ὅτε μὲν γνῶσι αὐτόματον τὸ Θεόν σύγχρονο τὰ περὶ τὴν
βίον αὐτογενεῖα, αἵτις περιστερεῖναι μεῖν τὸν Κύρειον ἐν
ληπτικόν τὸν καὶ αἰώνια αὐγαδά, αἵτις δικολο-
γεῖται τῷ Θεῷ εὐχεῖται ωρέπει, αλλὰ ερρώσσο, ωφίλε
Λάζαρο. Λ. ερρώσσεις τὰς σύμειον καὶ φίλτατε Γεώργιε.

ΑΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Γ. Οὐχὶ ἐγκύρετο σοι αὐτῇ ἡ ὁδοεποία ἐντυχίς καὶ
χρήσιμη; Λ. ἐγκύρετο μετείωσις, πλινθόπη οὐδεὶς τέποτε
αὐτούμων εἰχει μίαν τὸν ληπτικόν. Γ. περδεῖτε, ἡ Σα-
ππάς; Λ. τὰ μὲν περὶ πρεσβύτερον τὰ καὶ αἷμαξη, τὰ
καὶ ἕππω, τὰ δέ τοι. Γ. πῶς ἔχει τὰ τὸν εἰν Γεωμήδον
Βεληνεῖ; Λ. σαστασακῶς. πολλὰ μὲν εἰκεῖ πο-
λέμων απιλλαῖ εἰσι. Γ. ἀλλὰ ταῦτα ἐάσωμεν.
οὐδὲν γνῶσιν καὶ τῷ Ἀρει. τὰ δέ σὺ πῶς ἔχεις.
Λ. οὐ, καλῶς, καλῶς. Γ. οὐχὶ καλῶς ωράπεις;
Λ. γράμμα,

Colloquia familiaria.

L. Timeo ne citius morbum augeat, quam curet.
Metuo ne pro remedio venenum det. G. Diligen-
dus est igitur, cui tutò fidas. L. Si moriendum est,
malo semel mori, quam tot pharmacis excarnifica-
tus. G. Fac igitur, ut ipse tibi sis medicus. Si diffi-
dis homini medico, precor sit tibi medici vice
Deus. Sunt qui induiti ueste monachi convalue-
runt. L. Idem fortasse evenisset, si leonis pelle
recti fuissent. Verum ista dissidenti nihil condu-
cunt. G. Fide igitur, ut reviviscas. Alii morbo le-
vati sunt, nuncupatis alicui divisorum votis. L. At
ego cum divis non paciscor. G. Proinde tu à Chri-
sto, cui fidis, pete sanitatis beneficium. L. At ego,
an beneficium sit, nescio. G. An non beneficium est,
liberari morbo? L. Nonnunquam mori felicius est.
Ego autem à Christo nihil peto, nisi quod optimuma
sit. G. Piè tu quidem philosopharis. Cùm enim pe-
timus à Deo bona ad hanc vitam necessaria, semper
addendum est, Domine si tu vis. Spiritualia autem
& æterna bona sine ulla conditione à Deo petenda
sunt. Sed vale mi Luca. L. Vale in crastinum & tu,
carissime Georgi.

ALIVS DIALOGVS.

G. Fuitne tibi hoc iter faustum & commodum?
L. Sic satis, nisi quod nihil usquam turum est à la-
tronibus. G. Pedes advenis, an eques? L. Partim
pedestri itinere, partim vehiculo, partim equo,
partim navigio. G. Quo in statu sunt res Belgicæ?
L. Sanè turbulentio. Magnæ bellorum minæ sunt.
G. Sed hæc omittamus. Nihil enim nobis cum
Marte. Tuæ res quomodo habent? L. Benè, pul-
chre, optimè. G. Nonne benè tecum agitur?

E 4   L. Optimè,

Colloquia familiaria.

Α. κάλλισα, εντυχέσατα. Γ. οὐχὶ εντυχεῖς; Λ. μᾶλλον καὶ μυσυχῶ, τὰ δὲ ἐμὰ χεῖροι ἔχειν καὶ διώστω. Γ. οὐκ εἰσίλωγος, οὐδὲ εἰδίπλος; οὐχὶ σωέσῃ οὐ λαΐσα, οὐκέπενθλιμος; Λ. εἰδηρόν μέν, αλλὰ τῆς Ἀρτέμιδος δέργονται. Γ. οὐδεμία εἰλπίς λοιπή δέται; Λ. εἰλπίς μὲν πολλή, περιγραφὴ δέται. Γ. οὐκατόξεμίαν εἰλπίδα στεκαίσει; Λ. οὐλαζάμαξας, θλαστῆς, αλλὰ περὶ τέτοις δέταις. Γ. οὐδὲν ἐπειπεμψειν. Λ. οὐδετο μέρονται φύλως, αλλ' εἰκαστο μέρονται φύλανται. Σταύρωται μὲν πόλλα λόγω, οὐργῷ καὶ δέται πεισται. Γ. ξεῖ δὲ τὸν τίνῳ φυγὴν τῇ εἰλπίδι πρέφειν. Λ. αλλὰ ταῦτη καὶ πιστεῖται οὐ κοιλία. Γ. Μία τέτοιο δέ τοι πορφύρην ἐπούχαρες ὡν σπιτικέοντες, οὐδὲν φορτίον ἐν τῇ ζώνῃ δέχουν. Λ. οὐκολογῶ, καὶ αὐταλέγετεροι. οὐδὲν γένος ὅπλα μᾶλλον εἰλέσθεσσι οὐδὲ λιπτῶν δέταιν. αλλ' εἶχε μᾶλλον αὐτὸν βελοίμαν καὶ τὸ φορτίον καὶ τὸν κίνδυνον. Γ. οὐδὲν σὺ αφίηται σὺ τῇ οἵῳ; Λ. μήδ' ἐμοῦ; πί αἰσαιρόσθεις αὐθρώπικα γυμνᾶ; οἱ δὲ αλλοι μᾶλλον ἐφοβεῖντο με, οὐδὲν οὐαὶ γυμνῷ οδοιπόρῳ μία οὖτος τῆς οἵῳς αἴδειν καὶ πεινάν. Γ. ποιοῦ δὲ νῦν βαδίζεις; Λ. εἰνδὲ τῆς οἰκίας, αὐτοσύμβολοι τίνῳ γυμναῖσι, καὶ τοὺς γυναῖς; πολὺ δέδη χρέοντος δέχεται οὐδὲν οὐδὲν. Λ. αὐτὸς τέτοιο βέλοιτο Θεός. οὐδὲν καυνόν συμβέβηκεν σὺ ποιοῦ μεταξὺ ἐν τῇ οἰκίᾳ μήδη; Γ. οὐδὲν, πλινὴ δὲ σφράγεις τὸν οἶκον σπίσθετο εἰλιφότα. καὶ γένος οὐδὲν αἰλέκτοεις σὺ εἴτε σοι ὁδὸν καμόν. Λ. καλῶς λέγεις, αὐτὸς ταῦτα τῆς αὐγῆγίας δίδωμι σοι δέργον, ταῦτα τίνῳ καυνίᾳ μιαζήκειν σὺ λαβήσῃς ιεροῖς κηρύκτως πυποθεῖσαν. Γ. καλόν, μὰ τὸν Θεόν, εὐχαριστεῖσον. οὗτοι μοι τέτοιο τὸ δέργον αὐτὸν δίδισσον. σκένομαι δέ τὸ περιστέρην σοι ποτε χάσειν αἰξίαν ποδέναις μιαντῶ. Λ. οὐχιέντας αὐτοποδεσμοκέντας γέμεις, εἰς αἰγαπήσθεις.

*ΑΛΛΟΣ

Colloquia familiaria.

L. Optimè, felicissimè. G. Nonne prospero fortunæ statu uteris ? L. Imò maximè adverso. Res in pejori statu esse non potest. G. Non cepisti, quod captabas ? Non contigit p̄ixa, quam venabaris ? L. Venabar equidem, sed iratâ Diana. G. Nihil reliquum est spei ? L. Spei permultum, sed rei nihil. G. Consûl nihil ostendit spei ? L. Tota plaustra, totas naves, sed præterea nihil. G. Nihil adhuc misit ? L. Promisit quidem largiter, sed ne obulum quidem misit. Promittit quidem multa verbis, sed re præstat nihil. G. Ergo spe alienus est animus. L. Sed hac non saginatur venter. G. Ideo autem eras ad iter expeditior, quod nihil esset oneris in zona. L. Fateor, atque etiam tutior. Nulla enim sunt arma certiora adversus larrones. Sed ego malito & onus & periculum. G. Nihilne tibi ademptum est in via ? L. Mihi ne ? Quæso quid eripias nudo ? Aliis citius periculum erat à me. Licuit mihi vacuo viatori per totum iter canere & esurire. G. Quò autem nunc abis ? L. Rectâ domum, salutatus uxorem & parentes jam diu non visos. G. Precor ut illic offendas omnia læta. L. Vt nam ita velit Deus. Nihil interim extitit novi domi nostræ ? G. Nihil, nisi quod reperies auctam familiam, nam tua gallina peperit tibi pulchrum ovum. L. Benè nuncias. Pro hoc nuncio do tibi munus, videlicet, Novum Testamentum Lutetiæ recens eleganter excusum. G. Pulchrum, ita me Deus amat, Euangeliū. Est mihi hoc munus longè gratissimum. Dispiciam unde possim hoc donum pensare. Lucas. Abundè te pensas, puta, si bepi consueris.

Colloquia familiaria.

'ΑΛΛΟΣ.

Γ. Οὐχὲ καναὶ πνα ὁκ τῆς πατεῖδθ χομίζει;
εἰδὲν κανὸν παρὰ τὴν ἡμετέρην φέρεις; πίνα καναὶ
ἀγγέλλεις; Λ. κανὰ μὲν πολλὰ, ἀλιτές δὲ εἰδὲν. π-
σαι ταῦτα μὲν φάσι φέρω, δοσα μόλις μία ναῦς ἀγρι.
Γ. ἀποφορτίζειν ὡς τάχισα, οὐα μηνὸς τιλικέτε
τὸ μέγεθος φορτίς ἀπολῦ. Λ. εἰδὲν ἔχω, πλίνῳ ὅπι
ἐν τοῖς καρεῖσις, καὶ αἱματίαις, καὶ ναυσὶ Θρυλλεῖται.
Γ. πί, εἰχεὶς ἡ πατεῖδη τὴν λοιπὴν ἐλαυνεῖρε οὖτι;
Λ. εἰχεὶς ὄλως, αἱλλὰ σωματίς ὥκειν, ἐνίστε γε
αὐτοῖσι. πάλιν δὲ ταφοξύσει. Γ. εἰχεὶς ὑπὸ ναυάν,
ὅπε πόλεμοθ ὡν πυγχαίει; Λ. λιῶ μὲν, εἰμὶ ἄλλως
αὐτὸν ἐδόκει τῷ Θεῷ. Γ. αὐτάγκη αὐτὸν σπεδεῖσι
εῖ. Λ. πάτων ἐκεῖ ἔνδεια οὖτι; πλίνῳ τὴν φετίλια
τάτων σραπωτή. Γ. ὅπις οἱ σραπώται καειδόστη
ἐκεῖ εἰδὲ τὴν αἴγιον ἴστρον, εἰδὲ τὴν μαστὸν φείδον;
Λ. δρῦσις δὲν καὶ σοφῶς ὁ λέγων Ξενοφῶν φησί. εἰ
ρῦτη μοκεῖ μέγα. αἴγαδον δὲ τοῖς αὐθρώποις, πόλε-
μοθ μέγα κακόν, αἱλλὰ δὲ καθέξω σε πλειόνα χρή-
μα. εἰσὶ ἐπέργοις καμροῖς μὲν πλειόνων ποιησίμα τούτα
Σιναϊσιν, ὅποτε ἐκατέρη φέτας ἀπτίδειον. γενι ἄλλοσ
με καλεῖς περιγρατά πνα.

'ΑΛΛΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Γ. παθεῖσιαί σε νεωσὶ τίλι πατεῖλα ἀποκί-
ψαθεῖ. Λ. ἐπεσκεψάμεν. πολινὸν γένοντο τὸν Λι-
γυνεῖς δὲ χρεόκεν. ὥκεις ἐμιαήδην πλειόνα χρόνον δε-
φέρειν τὸν τῆς πατεῖδθ χαῖτη φίλων πόθον. Γ. ἐν απ-
σεῖσις ἐποίησες, φιλαὐθρωπος πυγχαῖεις ὥν, ταῦτα
ἐνθυμέμενθ, αἱπατεῖς γένος φρασέργουλον δὲ χρη-
μα, τίλι ἥμας θρέψας καὶ φύσασιν. αἱλλαγή, παρα-

Colloquia familiaria.

ALIVS.

G. Nihil ne novarum rerum ex patria adfers? Nihil novi à nostris portas? Quænam nova nuncias? L. Nova permulta, at nihil veri. Tantum mendaciorum adfero, quantum vix una navis vehat. G. Exonera igitur te quamprimum, ne succumbas tanto oneri. L. Nihil habeo, præter ea quæ in tonstrinis, in vehiculis, & in navibus jactantur. G. Quid, est ne patria nostra immunis à pestilentia? L. Non omnino, sed perpetua non est: aliquando remittit lese, deinde recrudescit. G. Nonne satis erat malorum, ubi bellum grassatur? L. Erat quidem, nisi aliter visum esset Deo. G. Annonæ caritatem istuc esse oportet. L. Omnia rerum illic inopia est, præterquam sceleratorum militum. G. Vbi milites dominantur, ibi nec sacris Templis, nec Musis ipsis parcunt. L. Rectè igitur & sapienter Xenophon inquit: Pax videtur hominibus esse magnum bonum, bellum verò magnum malum. Sed non se morabor diutius. Alias pluribus colloquemur, cum erit utrique commodum. Nunc aliò me vocant negotia quædam.

ALIVS DIALOGVS.

Georgius. Audio te patriam nuper revisisse. Lucas. Revisi. Diu enim parentes meos non videbam. Non poteram diutius ferre patræ & amicorum desiderium. Georgius. Piè fecisti, humanus es, qui ista cogitas. Ducimur enim omnes admirabili quodam amore ejus regionis, quæ nos aluit & edidit. Sed dic quæso, quoniam in

Colloquia familiaria.

ἐκεῖ ἔργας πάτη ἔχοντα ; Λ. πάτη καναλιό
πάτη μεταβεβλημένα. ἐδίχνειν εἰς ἄλλον ἐλθεῖν κόμιτ
σμον. ἔτι δέκα μόλις ἀπογνώμενοι. οὐκ ἄλλος ἀπα-
τα ἐθαυμασα, ἢ Επιμήδης ὁ τῷ στυνωδῶν ἀρχαν, τού
μόνις τελετῶν αὐτεγράφεις. Γ. ποιῶ τίς γένος
δέτι μῆθα ; Λ. λέξω δὴ . εἰ χολή σοι δέτι αἰκένει.
Γ. καὶ μὲν ἐμοὶ οὐδὲν ἔσται. Λ. ἔδραν τὸν σωθε-
θῆσθαι μοι πέμψει καλάς. Γ. ὅρδως στέμματα,
καθίσματα οὐδὲν ἔργον φανταγόντεις. Λ. μυθολογή-
σιν οἱ ιστορικοὶ σὲν Επιμήδης πυνθάνεις, οὐ μό-
ν τοὺς φεύγαντον ἔξω τείχες παρεόμενοι, ἐπειδή Σε-
διὰ τὸν θετὸν σωματικούς ἔμβατες ἐκάθισαν,
τελετήσκοντα ἐπὶ δέ την ἔνδων μιετέλεσε. Γ. ἀλλ'
ἔντυχως ἔτρεξεν ὁ Επιμήδης, οὐ τὰ τελετᾶ
ἔσματον αἴμασσών. πολλοὶ μὲν τῷ ἐλογικῶν ἐποπ-
αναγείρονται ἐκ τῷ ἐνυπίσιων ἐστήν. αλλὰ προστά-
τεις αὖτις αὐτὸς ποιητὴ, ἔμιμνε τὸν φαντα-
γένιν. Λ. Επιμήδης τὸν αὐτεγράφεις, ἐκ τῷ πολλών
παρεόμενοι, φεύγοντει, ὅρδη πάτη μεταβεβλημένα,
τὰς ὑλας, τὰς ὄχθας, τὰς ποταμάς, τὰ δέντρα, τὰς
αὔχες. οὐδὲ τὸ σωτήριος εἰπεῖν, πάτη κανά. βαδί-
ζων τὸν εἰς τὸν πόλιν ἔρωτά, μιατεῖσαν αὐτόπ-
τερονον πνά, καὶ δὲ ἔγραψεντα, καὶ δὲ τὸ πνοῦ ἔγρα-
ψαν. αλλοὶ δὲ τῷ αὐτῷ πορθρῷ ποντεύονται, καὶ δὲ τὸ αὐτό
πολέσσωπον, οὐ λέξις μετεβλήσθι, οἱ τρόποι μιάροροι.
καὶ θηματίω τῷπο τῷ Επιμήδῃ μηδὲ τοσαῖτα ἔτη
συμβεβηκαν, ἐπειδὴ μικρὸς δέν, ἐμοὶ τὸ αὐτὸ σω-
ζειν τὸν ὄλιγα. ἔτη τὸ πατεῖσθαι ἀπογνώμενόν. Γ. πί-
γονεῖσθαι, καὶ βιβίσται; Λ. βιβίσται μὲν αμφότεροι, καὶ μια-
τεῖσται ὅπωσδεν, γύρα, καὶ νόσοι, καὶ συμφοραῖς τῷ
πολέμουν ἐκνευμένοι. Γ. αὕτη δέτι τῷ αὐτῷ σω-
ζειν βίκ καμαρᾶσθαι. τὰ θηματὰ τοιαῦτα, καὶ μὲν τὸν τάυ-
τα μείνει.

ΠΕΡΙ

Colloquia familiaria.

volo loco illic offendisti omnia? L. Vniversa nova:
x̄ mutata oīnnia. Videbar mihi in aliū venire
x̄undum. Vixdum decennium abfueram, non
av̄ecus omnia mirabar, quām Epimenides somni-
norum princeps, vix tandem expergefactus.
Quānam est ista fabula? L. Dicam equidem,
vacat audire. G. Nihil fuerit jucundius. L. Sel-
iḡ igitur cum pulvino mihi poni jube. G. Recte
dm̄ones, nam sedens commodūs mentieris.
Fabulantur Historici de Epimenide quodam
Cretensi, qui deambulandi gratia solus urbem
gessus, cùm subita pluviae vi compellente in-
quandam speluncam ingressus obdormisset, qua-
araginta septem pérpetuos annos somnum conti-
nuerit. G. Sed bene cum Epimenide actum est,
qui tandem ad se rediit. Multi docti nunquam ex-
pergiscuntur à suis somniis. Sed facis ut Poëta dig-
nūm est. Pérge igitur mentiri. L. Epimenides igi-
tur somno solutus, è spelunca prodit, circumspicit,
mutata videt omnia, sylvas, ripas, flumina, arbores,
agros, breviter, nihil non novum. Accedit ad ur-
bem, percontatur, manet illic aliquandiu, neque
movit quenquam, neque à quoquam agnitus est.
Alius hominum cultus, nec idem vultus, mutatus
sermo, diversi mores. Neque miror hoc Epime-
nidi post tantum annorum evenisse, cùm mihi idem
propemodūm evenerit, qui pauculos annos abfu-
ssim. G. Quid uterque parens, vivuntne? L. Vi-
vunt ambo, & valent utcunque, senio, morbo, de-
nique bellorum calamitate confecti. G. Hæc est hu-
manæ viræ comœdia. Tales sunt res humanæ, ut
in eodem nihil duret statu.

DIA.

Colloquia familiaria.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ
φιλοσοφίᾳ απεβλη ὄρθως διατάχειν.

Μαθητής καὶ Διδάσκαλος.

Τίθεται πρώτη. **M.** Επιδυμῶ, οὐδὲ μιθάσκει φίλοτε, σωτόμω
παρά σε ταυτότερον, τίνα πρόπον χεῖ, τη
τοῦ τὰ γράμματα απεβλη ἐνδύνειν, ἔαν γε συντε
Concise brevity χρήσι καὶ ἴσχας χρόνος γένηται. Δ. χρόνον σὺ μηδενί^{της}
Concordance εἴπροστας, οὐδὲ νεανίας, μάλιστα δηπτήσιον· τοέστιν
οὐδὲ τοκετούσιν τὸ τὸν ἐλαύνεσθαι καὶ καλὸν πόθον σε τῷ ἐμῷ
μεγίστων ἀρχολιῶν αὐτοεπίμων αἰσθένεις. Μέση
αρέσκειν τὰ ταχυμάζειν, ίνα καὶ τὴν φύσιν σε αἰσθε
χριστεῖσθαι γνῶν, καὶ ἐγὼ σοι τὴν ἐμὴν ἔννοιαν τηνί,
τορὸς σε μᾶλλον ἀποτείξω, ἐμὲ τοῦ ἐκάστων, αἱ τιμέναι
ἐπέλεις, αἱ πλοῖς ἐργάτων. M. Ευτελεῖς καὶ καμάρη
ποιεῖ; οὐδὲ μιθάσκει φίλοτε, ποταμὰ ταχεῖα
αὶ συμβιῶσ παρδίσειν τὸν ὄχην. ταχέην μὲν τὴν
παρφίσ τὰ πυθέρα πέλομαι, π τὸ ταχέον τῆς τοῦ
τὰ γράμματα τὰ ἡμέτερα απεβλη τέλος ὅτιν, εἰ
ὅ, οὐτοὶ εἰς σκοπὸν, αἱ πατα τὸν ἡμέτερον τὸ μα-
θεῖν πόνος σωτείνειν μέν. Δ. ἐναργείας σὺ μηδενί^{της}
τοῦ τέττα ἐρωτέματος τὸν αρχῶν ποιή. γρόντα
γόντον σκοπὸν τοέστιν ὃν βλέπουμεν, ἣντον καὶ τὰ τοέστιν
τὸν σκοπὸν ἀξιοποίησαι ὅτι. Δύο δὲ τὰ αὐτράπαια,
καὶ οὐτατα καὶ μάλιστα ταχεῖας μέροτα αἰσθά, οἵ, παῖς
των αὐλῶν ζώων ταχεῖα, ὁ νοῦς καὶ ὁ λόγος. τέ-
λοις αἰσθά. των αἰσθάς τε καὶ ὄρθως ἐκπονοῦσθεντων, οἱ αὐτράπαια
Δύο τοῦ τοῦ ποιεῖ μόνον τὸν αἴλλων ζώων, αἴλλοι αἴλλοις θε-
τὰ γράμ- φέρονται. ταχεῖας τοιμαροῦν τὸν τοῦ τοῦ τὰ γράμματα
ματα απε- απεβλητα εἰς μόνον ταῦτα ἐγγύτατα καὶ αἰληθέστατα τέλοις
βλητα. σωτείνειν, οἵ πας μηλονότητον νοῦν τῷ σοφίᾳ, οὐ τῷ Θεῷ

Colloquia familiaria.

DE RATIONE STUDIORVM rectè instituenda.

Discipulus & Preceptor.

D^oc^to^r Cupio, mi carissime præceptor, breviter ex te audire, quæ sit ratio studiorum rectè instituenda, si modò tibi est otium, & tempus his rebus commodum. P. Tempus tu quidem, adolescens captasti commodum. Deinde tuum illud libe^{re} & honestum desiderium vel maximis occupationibus meis antererrem libenter. Quare omissa refatione, ut & ingenium tuum melius cognoscam, & tibi meam erga te benevolentiam magis robem, me de singulis rebus, quas scire cupis, similiciter interroga. D. Piè & honestè facis, carissime Præceptor, quod me de his tantis rebus benevolè erudire non gravaris. Primum itaque te scire cupio, quis nam præcipuus studiorum nostrorum finis fit, ad quem, velut ad scopum, omnes nostri discendi labores, referri debeant. Rectè tu quidem ab hac quæstione ordiris. In intellecto enim scopo & meta, ad quam tendimus, facilius etiam media, rectâ ad istam metam ducendia, eligere poterimus. Duæ autem sunt propriæ Duae hominis præcipuæ hominis dotes, quibus reliquo animalium generi antecellit, Ratio & Oratio. His studiis & rectè excultis, homines non solum ceteris animalibus, verum inter se aliis alii hominibus præstant. Dirigenda igitur sunt Siquidam Literarum ad hosce duos fines proximos & immemorios, ut Rationem sapientia, seu cognitione ram finis. Dei,

Colloquia familiaria.

Θεῖ, καὶ τῆς εύσεως, καὶ τοῦ νόμου γνώσει, καὶ τοῦ ἀρετῆς ἐπιπονήσωμέν. καὶ διάβαμιν τὸ λόγον, κακῷ καὶ φανερῶς περάγυματα ἀγαθά, μέτηγμάτα, οἵ τοῖς παραπομαστοῖς. Μ. εὐχὴ τῶν ταῦτα δύο τέλη οὖν τοῖς λογογράφοις *(Συντομάτερον)* αἴτιοι μόνα αἰτιηνόστεται; Δ. μάλιστα. Περικλῆς μὲν παρὰ Θεοῦ μὲν συντομάτιστας καὶ αἱριθῶς προσαγορεύει. Γνῶναι τὸ δέοντα, καὶ ἔρματα εἰπει ταῦτα. Λεκινὸς δὲ τὸ συνέπειν καὶ διάβαμιν ἔρμινα διπλῶς ἀποδημεῖ ταῦτα Σοφίαν καὶ λογιότητα. Μ. πᾶς σὺ σοφίαν ἀνομάλεις; Δ. σοφίαν μὲν, ὡς τὰ δεῖα χαίριματα λαμπεῖ, ὄνομάζομεν τὰς αἰλιδινὰς τῷ Θεῖ, καὶ τοῖς αλλαγὴν χρηματίσανταν ἀγαθῶν γνῶσιν, μεμυρθέντας τοῖς τὸν Θεὸν ἐνσέβεια. αὐτοφαίρεις δὲ, τὸν Θεόν κεχασιμένα λέγει διάβαματα. εἰς τόπο τὸ ἔργα ποιητεία τέλος ἀπαρτεῖται ποιητικῶν ποιητῶν τὰς ποιητικὰς τέλεις ἔργα *(Συντομάτερον)* ἐκπεπληρωθέντας οὕτως οὐδὲν οὐδὲν γνώσκεται τὴν διεραπόνησην. α. πορεὺς τὸν Κορεύθ. λ. Παύπερις διέξατο Θεῖς ποιεῖτε. Διόποτε εἰ τοῖς ήμετέραις φει τὰ χαίριματα ποιεῖται, καὶ εἰ πάτεις ὅλη τοις πορεύεσθαι, αὐτὶ τοῖτον τὸν ὀφελιμώτατον καμόντα πορεύεσθαι πίστεις δεῖ. Ἀρχὴ δὲ ποιητῶν καὶ τοῦ λόγου ποίησι Θεόν. ἐπει τοι γράψῃ τέλος τοῦ πονώντος ημετέρων ή σοφεῖς καὶ λόγοι Θεοῦ εἰσέβεια. Μ. Δεομαίσι, μαλέγειν, εἰ πονῶν παντελῶς ταύτην τὰς σοφίαν, καὶ τοῦ εἰ τοῖς λόγοις δεινότητα μάλιστα λαβεῖν δεῖ; Δ. ποιησοφίαν, ή τὸ γνῶναι τὰ δέοντα, ποιητικῶν ποιητῶν εργάζονται ή Θεολογία, καὶ ή Φιλοσοφία, ή τὰς γνῶσιν τοῦ νόμου, ή τοῦ παραγγῆμάτων φει τοῦ ηδῶν, καὶ τὰς ιστορίας τὰς ποιητικῶν γνῶσιν, καὶ τὰς παρεχόστας, καὶ τὰς τοῦ φιστικῶν γνῶσιν, καὶ τὰς μαθητικῶν.

Σοφία.

Λεκινότητα.

Τέλος οὗτος
πονῶν ή-
μῶν.
ἢ σοφίαν
ὅποτεν λα-
βεῖν δεῖ.

Colloquia familiaria.

Dei, naturæ, legum, & virtute excolamus : & Orationis purè ac perspicuè res bonas explicantis, facultatem nobis comparemus. *Discipulus.* Extantne hi duo studiorum nostrorum fines apud autores brevioribus verbis descripti ? *Præceptor.* Maximè. Pericles enim apud Thucyditem breviter & rotundè nominat, Scire quæ oportet scire, & ea posse eloqui : Lucianus autem appellat, rerum cognitionem, & facultatem disertè eas explicandi, id est, Sapientiam & Eloquentiam. *Discipulus.* Quid autem vocas sapientiam ? *Præceptor.* Sapientiam, ut sacræ literæ loquuntur, nominamus veram notitiam Dei, & aliarum rerum bonarum, conjunctam cum vera pietate erga Deum : Stultitiam vero, ignorationem Dei, & inobedientiam erga Deum. *Discipulus.*

Quid autem est eloquentia ? *Præceptor.* Eloquentiam gravissimè Plato definit, *Deo grata dicere posse.* Nam ad hunc ultimum finem omnes homines suas actiones referre debent, ut Deus conditor rectè à nobis agnoscatur & colatur. *I Corinch.10:* Omnia ad gloriam Dei facite. Quapropter & in studiis nostris, & in totius vitæ actionibus, semper in conspectu esse hac utilissima Regula debet : Exordium rerum fac & finem Deum. Sit igitur finis studiorum nostrorum, *Sapiens* & *eloquens*. *Discipulus.* Dic quæso, ex quibus doctrinis Sapientia illa, & Eloquentia potissimum petenda sit ? *Præceptor.* Sapientia seu recto iudicio de rebus cognitione dignissimis, mentem hominis instruunt Theologia, & Philosophia, quæ scientiam legum seu præceptorum de moribus ; Historias, quæ exempla legum suppeditant, cognitionem naturalium rerum, & Mathe-

Sapientia.

Eloquentia.

Finis studiorum nostrorum.
Sapiencia unde petenda sit.

Colloquia familiaria.

Σηματα συλλαμβανομενα. Μ. ορεσ τὸ τῷ ἄλλῳ λόγῳ συμβέβηται, καὶ ορεσ τὸ ποιητικὸν ὅρθως μορφώσται, πά μάλιστα αὐτογνωμόν ὄστι; Δ. τὸν λόγον τὸν ἐν τοῖς τῷ σοφῶν καὶ τῷ δητῶν λέγεται γράμματιν ἵεροῖς καὶ αὐτέροις, χειρῶσιν γράψουσιν τὰ λέγεται τέχναι, μάλιστα δὲ πασῶν ἡ Γραμματικὴ Ρωμαϊκὴ, καὶ Ελληνικὴ, καὶ Εβραϊκὴ. Τέτοιοι μὲν τῷ γλωττῶν μήτηρειοις ἐπειδὴν αἱ Ἑζαίρετοι τῷ τεχνῶν, καὶ αἱ ιστείαι συλλαμβανοῦνται, ἡ αὐτῆμιν γράμματος ὥστερ θύεια καὶ κλείστης πυγμαίης θύεια, ἡ ορεσ τῶν τῷ παραδειτῶν δητικήμενη ἡ ορεσ οδος ανοίγεται. ορεσ δὲ τὸν ἡμέτερον λόγον καλῶς μορφεύεις,

Τὰ πρόσες τὸ
λόγον ἐργάσας
μεριτῶσαι
εἰσαγκύωσε.

Πόσον χρό-
νον πείται
τὸ λέγειν
τέχνας ή-
πειθείνειν
μετ.

**H^ε χρήσις
καὶ αὐτοῖς
αἰαγγεία.**

Ἐπίματα συλλαμβάνομεν. Μ. θεὸς δὲ τὸ τόμῳ αἱλιθοὶ¹
λόγων συνιέναι, καὶ θεὸς τὸ τὸν ἡμέτερον ὄρθως
μορφῶσαι, πί μάλιστα αὐταγκώνον δέται; Δ. τὸν λόγων
τὸν ἐν τοῖς τόμῳ σοφῶν καὶ τόμῳ στηῶν λέγειν γεγίμα-
σιν ἴεροῖς καὶ αὐλέροις, χρητῶς γνῶναι; μίδατκάστοι
αἱ τὰ λέγειν τέχναι, μάλιστα δὲ πασῶν ἡ Γραμμα-
πηὶ Ρωμαϊκῇ, καὶ Ελληνικῇ, καὶ Εβραϊκῇ. Τέτων
δὲ τόμῳ γλωπῶν μητρείοις ἐπιεῖδι αἱ Ἑζαίρετοι τόμῳ
τεχνῶν, καὶ αἱ ιστεῖαι συλλαμβάνουσαι, οἱ αὐτῷ γνῶ-
σις ὥστερ θύσαι καὶ κλεῖσται πυγμαῖς θύσαι, οἱ θεὸς
τίλι τόμῳ παρδειὰν δητιστήμενα οἱ πρεσβόδος ανοίγεται.
θεὸς δὲ τὸν ἡμέτερον λόγων καλῶς μορφεῖ, χρεῖεις
τὰ λέγειν τέχνῶν καὶ φύσις ὀπτικεῖα, καὶ τὰ συγκρι-
θέων εἰλογίων αὐτάγκωσις τε καὶ μίμησις, καὶ τὰ λέγειν
καὶ γεγραμμένα σύνοπτις συνεχής, μάλιστα αὐταγκών δέται.
Μ. Επειδὴν δέ τὰ τέλεα γένεται παραγένεται-
τα καὶ τέλος τὸ μετέρης πολὺ γεάματα αποδῆται,
αλλὰ ὅργανα μόνον, ὃν ἐν τῷ μετίστατο τέχναις, τῷ τοις τὸν
σοφίας καὶ τὸ λεγότη τοις πηγαῖς συλλαβόσαις, καὶ τὸν βίον
αὐθρωπινού κατεργάστας καὶ μισθωγότας, οἵτινες προσδέται,
ὥστερ σέποτε ἐν τῷ μίδατκῷ διαλεχόμενον μέμνυμα,
παρά σε πυθέντες ὀπιθυμῶν, πόσον γέροντον ποιεῖ πάντας
τέχνας μιατεῖσιν δεῖ; Δ. καλῶς μετέμνησας, φε-
ντικε. καὶ μὲν γένεται ὅλον τὸ βίον τοῦ τοῦ γοκαλά-
ζεν τὸ τὸ μίδακτην καὶ ῥυπερειτῆς ὅργανον, γατατεῖσιν,
αλλά τοὺς μεμαδικότας τὰ τοῦ γοκαλάζεται θεὸς τὸ
κόμης φρεγοῦται καὶ λέγει αὐταγκών δοντα, (ἄλλον ἐσὺ γέδη
φιλοκαθεῖ νεανίσκω πιστὸν καθηγητῶν ἔχειν συμβαῖνη,
ἐντὸς ἐιδός ἔτεις μίδαχθιαι ραβίως οἴστατ' δέται) ταχέως
θεὸς τὸ καρέπτον τέ τέχνῶν τέ τὸ σωματινέχόν πων βαδί-
ζειν, καὶ τὸ πιστογγυμάτων αὐτοῖς πρεσβύτεροι δεῖ.
Μ. Τοι γαρ δέ τοις αὖτε τέ τέχνῶν μηχανικῶν,
ὅτω καὶ ἐν τῷ πολὺ τὰ γεγίματα αποδεῖσις, νομίζεις τὸ
γεῖτον καὶ ἀποκοντεχνικὸς μέρεργαῖς εἶδε; Δ. μάλιστα
αἱλιθοῖς

Colloquia familiaria.

thēmata complectimur. D. Ad orationem aliorum intelligendam, & ad nostrā rectē formandam, quid præcipue requiritur? P. Orationem in sapientium & eloquentium autorum scriptis, sacris & prophânis, rectē intelligere docent, Artes dicendi, Grammaticæ in primis linguae Latinæ & Græcæ & Ebœæ. Quarum LINGVARVM monumentis cùm præcipue artes & historiæ continentur, COGNITIO earum velut Ianua & CLAVIS est, qua ad Doctrinarum scientiam aditus aperitur. Ad nostram verò orationem rectē formandam, præter dicendi artes, Natura idonea, & scrip- torum eloquentium lectio, atque imitatio, & dicendi ac scribendi exercitatio assidua in optimis ne- cessaria est. Discipulus. Cùm autem dicendi artiu- um præcepta non finis studiorum nostrorum sint, sed instrumenta tantummodo, quibus in summis illis artibus, quæ sapientiæ & eloquentiæ fontes continent, & vitam humanam gubernant ac tue- tur, nobis opus est, ut te aliquando inter docen- dum differere memini; ex te scire cupio, quantum temporis artibus istis tribuendum sit? Preceptor. Rectē me mones, adolescens. Non enim tota ætas in Dialecticæ & Rheticæ instrumento compa- rando assumi debet: sed cognitis præceptis ad rectē de rebus judicandum & dicendum necessariis (quæ si fidelis monstrator studio adolescenti contingat, intra unum annum petcipi & cognosci facile possunt) statim ad summas artium, quæ rerum doctrinam continent, progrediendum, & Exercitatio præceptorum adjungenda est. Dis- cipulus. Ergo ut in cæteris artibus mechanicis, ita in studiis doctrinarum, judicas artifices, qui fa- ciat, solum usum esse? Preceptor. Maxime, præ- cessaria.

Gramma-
tica.

Ad oratio-
nem rectē
formandam
qua necessa-
ria sint.

Quantum
temporis
descendis
artibus di-
cendi tribu-
endum.

Vsus & ex-
ercitatione-
cessaria.

Colloquia familiaria.

ρητῷ ταῖς
τὰς τέχνας
μαθεῖν θέλει.

οἱ πίτλοι
ἐν φρεστίσ
διὰ τὸ μία.
τεταμένοις.

‘Ἄξενός μού-
ρον βιβλίον
τὰ τέλη τε-
χνῶν κεφά-
λαια μα-
θητέον.

περιστήκει
σωτάππειν
κοινὸς τό-
πος φιλο-
σοφικός.

ἄλλωτε ἐσὶ φύσις ἐκ ἀμφοτες, καὶ μίδασκαλοῦ χρῆ-
σιμοῦ, οὐ κυβερνήτης πιστός, καὶ τῆς αἰσκήσεως ἐμπει-
ροῦ παραγόντη). Μ. τὸν τὸν τὰ γράμματα πεπο-
μην τέλος μηλωδέντος, οὐ μὲν τὸ σοφίαν καὶ ἐλόγιαν
ἐνσέβειαν εἶναι ἔλεξις, πί περὶ τέτοις ποιητῶν;
Δ. φερτον μὲν καὶ τάξιν νόμιμον, οὐ διαδηγότης πι-
στός καὶ τὸ ἐμπιπειάς τε πυχνώς λεῖξε, μεῖν τὰς τέχνας
τὰς τῷ βίῳ χρησίμας, μαθεῖν, καὶ ως μία κλίμακα,
ἀπὸ τούτης κατὰ τὴν τὰς αἴσια μεταβάλλειν. Μ. ίσως οἱ
πάλαι σοφοὶ τέτοις ἔνεκεν τούτου πίτλους ἐν τῷ Σχολαῖς
λέπτεξαν, καὶ αὐτὰς τὰς τέχνας διέρειμαν, οὐα μη-
λαδή ἐκάστας ὥστε τοις τάξεις κοσμίας μηρηθέας,
ἔφεζης καὶ ἐνκαύρωσμα θαύμιν ἔργον οἱ νεώτεροι μαθη-
τῶσι. Δ. καλῶς σὺ εὖ φρεστεῖς, αἵμαστον γένος καὶ
Ξενοφῶντα, πολλὰ τεχνῶμενον αὐτῷ πρωτεῖν, ταῦτα κα-
λῶς ποιεῖς. καὶ σοφὸς πάνυ οὗ τῷ Πλάτωντος νόμος,
οὗ ἔκφασον τούτην πολιτεῖμαν τέχνην μόνον μαθεῖν, καὶ
ἄλλας μίδαστικην καλδίσσαν. Ιων πριν τέχνην οἱ νε-
ανίσκοι καὶ τὸ φερόταγμα τῆς παιδεγγύης μανταίνου
περιειρήσσον), ταῦτα ἀπαρχῆς ‘Ἄξενός βιβλίον μέ-
νον, τὸ μεδομικός τοῦ τέχνης ἀναρχίαν εἰς ῥητού
τόπους μεταξύ οὐδέποτε, μηλωδότος, μαθετώσαν, μηδὲ ἐν
τῷ μεταξύ χρόνῳ, ἀλλα τῆς αὐτῆς ὑποδέσσεως βιβλία
εἰσυργόταρχος, οὐδὲν αὐτὸν εἰς ἀκριβῆ μητέραν πέποστ.
Μ. οὐα τοῦ τούτου τέλους τεχνῶν περιοχῆς καὶ καφά-
λαια ‘Ἄξενός μόνον βιβλίον, πεπαιδεύμενος γεχαί-
μος, μαθεῖν μελέχθης, ταῦτα πάσι ἐπαληθάδω.
ναῦ τοῦ πί ἐν τούτῳ ὁμοίωμαν συγγεφύματων αὐτά-
γνώσσει ποιητέον δέι, θεῖστι στο πυθέδαι δηθυμόν.
Διδάσκαλος. ἐν τῷ τὰ συγγεφύματα χρηστῶς
αὐταγρῶναι (οἷς τοῖς τῆς αὐθούσιας ἀκροάσσεις, καὶ
τῆς οἰκείας ἐπανδρύζεις, οἷς ὁμοίως ἀμελητέον,
οὐκ εἰπεῖν) μέγα συμφέρει, κοινὸς τόπους μία τε-
χνεως μητρεμπομένος ἔχειν, περὶ τοῦ ἀπατα, τῷ

Colloquia familiaria.

sertim si natura idonea, si Magister boni judicii, seu gubernator exercitationis usu peritus & fidelis accedat. *Discipulus.* Constituto igitur fine studiorum, quem sapientem, & eloquentem pietatem esse dixisti, quid porrò agendum est? *Præceptor.*

Primum ordine certo, quem fidus & usu peritus præceptor monstrabit, artes vitæ necessariæ descendæ, & velut per gradus scalarum ab inferioribus ad superiores transeundum est. *Discipulus.* Fortasse eo consilio sapiens antiquitas gradus in Scholis instituit, & artes ipsas distinxit, ut videlicet singulas velut in classes suo loco distributas, ordine & tempore conveniente, facilius & rectius percipere juvenilis ætas possit. *Præceptor.* Rectè sentis. Nam impossibile est, ut quis multa simul faciat, & eadem rectè, ut verissime Xenophon dixit.

Ordine certe artes descendæ sunt.

Et sapientissima lex est Platonis, quæ unumquemque cives, unam tantummodo artem discere & profiteri jubet. Quare quamcunque artem adolescentes de consilio Præceptoris discere instinent, eam initio ex unico tantum Libelio, qui Ex unico tantum libello summa artium distributam explicet, cognoscant: nec alios increa ejusdem argumenti libellos in manus suæ priusquam illum edidicerint. *Discipulus.*

Gradus in scholis certe instituti sunt.

Quæ de summis artium, ex unico tan. um libello methodicè conscripto, discendis asseruisti, illa mihi omnia probantur: Nunc porrò quid mihi in lectione bonorum Autorum præcipue agendum sit, ex te audire cupio. *Præceptor.* In lectione Autorum (ut de diligenti auscultatione & priva repetitione, quæ nullo modo negligenda est, nisi dicam) utilissimum est, Locos Communes, certe ordinis distributos habere, ad quos omnia quæ

tantum libello summa artium distributa sunt.

instituendi Locis communes Physiologici.

Calloquia familiaria.

Ἐν τῇ συγγραφέων αὐτογώσει περὶ ἀγαθῶν θεοῖς χοροῖς
καὶ αἴξιοις πάνταις αἴπαται, μὲν φύσιστημετίν, καὶ α-
περ εἰς ῥῆτην τὰς διανένεται. Μ. ἀλλὰ ταῦτα
διδασκόντες φέρεται τῷ πόροις κοινὸς τόπος εἰς βιβλίον
τὸ τῆς Πλάτωνος Θεοῖς φαίνεται εἰναι περὶ αὐτοῖς δοκεῖ, μηδέ
ὅπερ τὰ χράματα λίθους καὶ ράδυνάν μᾶλλον, οὐ μηδέ
μέλις καὶ λίθοις καὶ τοῖς μαδόντων θυμάνις παρέχεται
μέριμναν καὶ σε ταῦτα τὰς γνώμαν πολλάκις διδούμενος
σόματος ἔχοντα· τοσοῦτον ἐκφέρεις δέναις οἰκεῖα, οὐδέ
ὅσσον εἰς τοῖς βιβλίοις γεγραμμένον φυλάγγει, καὶ ὅταν τὸ περι-
ματικόν χρῆσθαι αἴπαται, περιχειρεν εἶχε. Δ. ταῦτα
μηδὲν, οὐδὲ λέγεται ἡ ταῦτα εἶχει, ἀλλὰ δύναται οὐδεὶς διποκείνομεν
ἔχων πυγμαχίαν. Καὶ τοῦτο μὲν ἐκφέρεις μεμνήσθαι καὶ ταῦ-
τα εἰδέλει εἰκασίας τὰ χαρπά, ἀλλὰ εἰς τὰς φυγῆς ἔχει
γεγεννημένης, δύναται εἰτοιοί μέλισταν καὶ δισταύει τὸ κα-
νῶν τὸ πάντα, περὶ τὸ μητρονόμοντον ὅσα περιτεραν αἱένει
μέλι, οὐ ἐμάδει μέλι, μέλισθον ὅτι δύστη καὶ οὐδὲν εἰς περιτατον πε-
μεῖον δένει, τοῦτο δέ τοισι ταῦτα βέλτιστα περιβάματα, καὶ μηδέ
μαρα, καὶ ὄμοιότητας, καὶ ισοείας, καὶ τὰ ἀλλὰ τὰ ταῦτα
οὐτε περιπτυνόντας πεινάτερον γερόφερον δένει, περιχει-
ρεῖτε φιλομαθεῖς τὴν εαυτούς πεινάσκαν μακρόστον). Μ. φέρεται
μηδένις δένει, οὐδὲν Πλάτωνος Θεοῖς παντείας ταῦταν οὐτε
μαζεῖται, τί εἰς δέναι περιτίκει; Δ. Αριστος φύλαξ
δισταύεις τὸ παντείας μηδένι μηδένι. Εἰ δέ τοι διποκεί-
ματα ταῦτα καὶ περὶ σωματοῦ τῷ εἰμαδεῖν πόνων απο-
τίλλεται, ἐνέργειας οὐ μεράς οἰ τοῦ σιλοσοφίαν ὄντος
ῥητὸν χρέοντον διατείνειν οὐφελόστοι. Μ. φέρεται δέ τοι
μητρονόμοντον τέχνης, φέρεται δέ Σιμονίδης τὸν Χίον,
ὑπερεργού ἀλλὰς πινάκας παρεγγέλματα τοῦ φιλοσοφήσακον
ἀκέντων, τί λέγεται; Δ. εἴπομεν διμολογεῖται ταῦ-
τα μηδένι μηδένι δισταύειται τῇ δισταύειται, καὶ τῷ σώματος
τοῦτο, καὶ τοῦτο αἴσθεσθαι, καὶ χρόνον ἐφεδινῶν, καὶ τοῦ
μείοντος ῥητοῖς. Οὐδένας βέλτιστος καὶ αἰκενεστάτης
μηδένις

ἢ μηδένι
φύλαξ τῆς
πατείας.

ἢ τῷ μη-
μονόμοντον
τέχνῃ.

Colloquia familiaria.

in lectione Autorum insignia & cognitione digna occurunt, annotentur: & velut in classes certas digerantur. *D.* Sed huic admonitioni de colligendis in certum librum Locis communibus, dictum Platonis in Phædro refragari videtur, quod monet, literas & scripta oblivioni & desidiæ magis occasionem, quam memoriae & doctrinæ præsidium edferre. Memini etiam te crebris usurpare sermonibus hanc sententiam: Tantum unusquisque se scire existimet, non quantum in libris scriptum adserat, sed quantum memorie fideliter tenet, & ubi res ac usus postulat, promptum habet. *Præceptor.* Vera quidem sunt, quæ dicas: sed tamen habeo, quod respondeam. Etsi illa quæ quis memissit & scire cupit, non chartis, sed animo inscribere debet: tamen hi indices & thesauri locorum ad recordationem eorum, quæ ante a legimus, aut didicimus, plurimum prosunt, & velut instrumentum penu sunt, ex quo copiam optimarum rerum, sententiarum, similitudinum, historiarum, & hujus generis alia, cum de re aliqua dicendum aut scribendum est, depromere studiosi adolescentes possunt. *Discipulus.* Quid igitur de memoria, quam eruditionis promptuarium Plutarchus nominat, sciendum est? *Præceptor.* Præcipius custos, & thesaurus eruditionis est Memoria, cui excolendæ, & assiduo ediscendi labore formandæ, singulis diebus certum tempus tribuere singuli studiosi debebunt. *Discipulus.* De arte autem memoriae, de qua Simonidem Chium, & postea alios non nullos certa quædam præcepta tradidisse audio, quid dicas? *Præceptor.* Etsi juvari memoriam diætâ, & bona valetudine, & loco silenti, & tempore matutino, & notis cerris, constat: tamen ars memoriae

Memoria
custos eru-
ditionis.

Ars memo-
riae.

memoriae

Colloquia familiaria.

ἢ βελτίστη μνήμης τεχνη δέι, τὸ πολλὰ καθ' ἡμέραν ἐκμαθεῖν,
καὶ ἀκριβε- καὶ πάντα σωεχῶς ἕξ αὐτῆς αὐδηγεῖν, καὶ φυτα χει-
σάτη τὸν αἴ- θεντα τεχνης τὸν βίον. ἐανὶ γὰρ τὸ μνήμης αἱμαλῶπιν οἱ μα-
χητικοὶ τέχνη. Νόντες, καὶ ἀργία, ἢ δραλῆ, ὥραθυμά, ἢ πρυφάνται αι-
τίων ἐκναθείσασιν, εἰχεῖ πίον κενὸς καὶ μάταθε ὁ τὸ
μαθεῖν πόνοθεν ἔται, ὥραθεν εἰς ὑδάριον καὶ πάθασιν, ἢ
εἰς φάγματον απειρωσι. Μέσον δὲ τὸν πόλιν περιπάτων καὶ πά-
νυ αὐταγκών μερῶν τὸν τοῦ τὰ χαράμματα αὐτοῖς.
ζεῖται δὲ τὸν νόμιμον, τὸν τῆς μνήμης σωεχῆ καὶ συγκέν-
αστησιν, καὶ τὸν τὸν πολλὰ ἐκμαθαῖσιν πόνον. μέτρον
τὸν τῆς μνήμης ἐργασίαν, λινὸν μάλιστα τῆς Σω-
σιος φύλακα δέ τοι ερήσι, πολὺ περιπάτων καὶ παντά-

πασιν αὐταγκών τῆς αἰλιθινῆς παθείας ὄργανόν δέιν,
φεντινὸν αἴσκη- καὶ σωεχῆς τὸν χρέον αἴσκησιν, τοῦτο
σισαυτοῖς μήποτο καὶ οὐδὲν τὸν σοφῶς, καὶ φανερῶς, καὶ ἐπ-
καὶ σωεχῆς χαρίτως λεγόντων, μιαπεπονημέτον. Ὅπερ δὲν ὁ Α-
αὐταγκών. πελῆς, ὅτακις δέδει τῆς ἐμτὸν τέχνης ἐξεργάσατο,
ὡς τὸν τῆς ἡμέρας θάπονταί πενθῶν, λέγειν τοι-
δε, σήμερον δέδεμάντι χαράμματα ἔγαγον. εἶτας οἱ
αὐτοῖς δέδει γενίσκων δέδεμάντι ἡμέραν ἐάσσων
παργένειν, εντὸν δέδει δηπονταί, ἢ λόγῳ μίροθε, δέδει
πνας Σωπθέασι. τεχνης ταῦτα τὸν χαράμματα αἴσκησιν
ἔχει τὰ ὠφελιμάτα τα τὸν παρεπομέσου τε καὶ σκείξαι

τὸν παθείας ὄργανα, ἔγενον αἱ ἐπαναλήψεις καὶ ἕξε-
τάσεις, ἐπειδὴ αἱ μιμήσεις καὶ μελεταὶ δραστικὲς περισ-
έλθωσιν, εκ δέτην ὅπως δέ (τὸν Θεόν τὸν πόνον τούτην
ἐν λογισμῷ) ἢ σωέστε, καὶ ἢ τὸν λέγεντιν καὶ χαράθει
μιαώματα, λινὸν εἰς αὐτῷ τὸν λόγῳ τὸν ἡμετέρῳ τέλοθε
τὸν ἔργων τούτην δέδει ἐλέξαμεν, ἀκολυθήσομεν.

Φιλομαθῆς
δραστικός,
τίσο.

Ἐκ πάτων δέ τὸν εἰρημέρων ῥαδίως καταμαθεῖν
δέτην, ὅπερ δέ φιλομαθῆς δραστικός δέτην, δέτης αἰλόγως καὶ
αἴτακτως αὖτε τὰ χαράμματα αὐτοῖς δέδει, καὶ καθ' ἡμέραν
πάσας εἰς Σχολῆ αὐταγκώστεις αὐτοῖς αὐτοῖς, καὶ πα-
τη τὸν καθηγητὸν ῥήματα συρράπτει, καὶ ῥατωδία
πολλα

Colloquia familiaria.

memoriae omnium optima & certissima est, multa assiduè ediscere, & mandata memorie sèpè repetere, ac ad usum transferre. Si enim memoriam negligent discentes, & otio, desidia, torpore aut delitiis enervari sineat, non minus inanis & supervacaneus discendi labor erit, quam si in aqua interea scriberent, aut arenæ semina mandarent. Quare unum ex præcipuis & maximè necessariis studiorum partibus esse statuas, frequentem & assiduam memorie exercitationem, & multa ediscendi laborem. Post culturam memorie, quam dixi potissimum rerū cognitionis seu sapientie custodem esse, præcipuum & maximè necessarium veræ & solidæ eruditionis instrumentum, est stili exercitatio diligens & assidua, ad imitationem ac formam eorum, qui prudenter & perspicuè & eleganter locuti sunt, directa. Ut igitur Apelles, quoties nullum suæ artis opus fecisset, velut deplorans jacturam dici, dicere solebat; Nullam hodie lineam duxi: Ita studiosi adolescentes nullam diem elabi finant, in qua non vel epistolam, vel orationis partem, vel versus aliquot connectant. Ad hanc stili exercitationem si utilissima parandæ & confirmandæ doctrinæ instrumenta, videlicet repetitiones & examina, item, disputationes & declamationes scholasticæ accelerint, non dubium est, quin Deo fortunante labores nostros, rectè judicandi, & dicendi ac scribendi facultas, quam initio hujus sermonis nostri, finem studiorum nostrorum esse diximus, secutura sit.

Ex omnibus autem, quæ dicta sunt, facile vides, quòd diligens Scholasticus non sit, qui in studiis sine certa ratione & ordine vagatur, qui omnes in schola lectiones quotidie sine iudicio audit, omnia dictata excipit, & rapsodias

Quænam omnium optima & certissima sit.

Stili exercitatio diligens & assidua necessaria.

Repetitiones, Examina, Disputationes, non sumi negligenda.

Diligens Scholasticus quis sit.

prolixas

Colloquia familiaria.

πολλάς σελίδας αναγνώσκει καὶ διὰ πολλῶν συγγραφέων πλαισάται· αὐλλά ὅσ τὸ φρέστον τὸ τέλος καὶ τὸ σκοτόπον, εἰς δὲν τοὺς τὰ γράμματα απεβούσαντες, σικητῶς προσορά. Εἴτα δὲ τὰ τούτα τὸ ἀπτυγχανεῖν τύττε τὸ τέλος αὐτογνώσα ννεγχόντας προσαρέται. Μή ταῦτα δέ, εὐ πει ταῦτα ἀρδασκαῖ? διὸ καὶ φυλάσσειν ἐνθάμποιν, καὶ απεβούσαντες, καὶ μητέπιν. καὶ σωμέχειν, καὶ πόνουν ὑπομένειν αὐλλά, ἐξαρκεύντας οὖτε τοῦτο. Τοῦτο δέ, ὅτα τὸ ὄρθως μανθανεῖν καὶ εὐθύνειν τὸ τοῦτο τὰ γράμματα απεβούσαντες, αἷμα μὲν παρὰ αὐτοῖς τὸ παιδεῖαν αἰλιθῶς τετυχικότων, παρεγένετα μέμνημα, αἷμα δέ διῆτα ἐμπειρεία καὶ σωμέχει τὸ μαθεῖν γρήσεις γκάλευτα ἔχημα, τέτταν σοι ἀσμένως καὶ πιστῶς μετέδωκε πει τοῦ Θεῶν μέχρια, ταῦτα σε τὰ μέρια αὐθελῆσαι ποιεῖν. Μ. Οστοῦν, ὡς διδάσκωμεν ηράπτε. Τοῦτο μὲν τὸ τέλος τῆς ἡ τοῖς γράμμασι απεβούσας, καὶ τοῦτο τὸ μανθανεῖν ταξιδεως, καὶ τοῦτο τὰ κεράλια τὴν τεχνῶν· μηδὲν διέλικ, μεθοδικῶς γραμμάτεν μαθεῖν, καὶ τὸ κοινὸς τόπους συλλέγειν, καὶ τοῦτο τὸ μηνύμα αὐτοῖς τοῦτο, καὶ τοῦτο τὸ αὐσκήσεως γραμμῆς, καὶ τοῦτο τὸ ἐπαγγήλιον τοῦτο, καὶ τοῦτο τὸ μηδέξεων καὶ μελετῆς δολαρικῶν, ννεγχόντως, καὶ συγχριμῶντος διῆγέθης· ταῦτα τὸ πεῖματος αὐτοῖς, ὡς εἰ λέπτων ἀκεῖνα μὴ μόνον ἐμοὶ, αὐλλὰ καὶ πλεῖστοις ἄλλοις εἰς τέτταν μεταδῦναι μέλλω, μάλιστα σωμοῖσειν. ἐπισταμένος δέ ὅπερ διδάσκαλοις τοῖς τοῦτος σοφίας αἰλιθινῆς κοινωνίασσι, ἴστρόροπος Θημὶ καὶ μαδὲς ἡκαὶ γλύοιτο, τὸ Θεὸν τὸ πατέρος αὐτοῦτον καὶ παιδεῖας σωτηρίας αὐτονόμητα, ὡς μηδὲ μαλισταὶ ἱκετεύονται, τοιοῦταν γάρ εἰναι, ἐν ἐντοπέ πονθανόσαι, ἀποδύναι, καὶ ποὺς πόνκς ἥμερος εὐθυνάειν, καὶ βοηθεῖν, καὶ πάτεις ἥμερος διδάσκειν τε καὶ τὴν Εκκλησίαν ἀπό τοῦτο τὸν μηδὲν αὐτοῖς σωτηρίας μανθανόμενον καὶ διδάσκαλον. Αμμίσ.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΛΙΑΛΟΓΩΝ.

Colloquia familiaria.

prolixas coacervat, vel quotidie magnum numerum paginarum perlegit, & per multos ac varios autores graſſatur: sed qui primum finem & metam, ad quam dirigenda sint studia, prudenter prospicit; deinde media, ad finem illum assequendum necessaria, recte eligit; postea in mediis illis parandis & tuendis praefat intentionem animi, curam, vigilantiam, affiditatem & laborem. Sed de his quidem hactenus. Ego quæ de ratione discendi & studiis recte instituendis, partim à doctissimis viris tradita esse memini, partim propria experientia, & affiduo usu discendi cognita habui, ea tibi libenter & fideliter impertivi, quæ ut tibi magno usui sint, Deum toto pectore precor. D. Quæ tu, præstantissime præceptor, de fine studiorum nostrorum, de ordine certo discendi, de summis artium ex uno aliquo libello methodicè scripto descendis: de colligendis Locis communibus: de excolenda memoria: de exercitatione Stili: de repetitionibus & examinibus: item de Disputationibus & Declamationibus Scholasticis, prudenter & graviter disseruisti, hæc tanta cum voluptate audivi, ut sperem illa non solum mihi, sed & pluribus aliis, cum quibus ipsa communicare decrevi, utilissima fore. Cum autem sciam, Præceptoribus, qui veram sapientiam nobis impertiunt, parem honorem & pretium à nobis referri non posse, Deum fontem omnis boni & doctrinæ salutaris toto pectore oro, ut tibi prout in me amplissimis beneficiis cumulate gratiam rependat, & labores nostros gubernet & adjuvet, & nos omnes doceat & regat, ut Christo grata, & Ecclesię ipsius, ac nobis salutaria dicamus & doceamus. Amen.

FINIS COLLOQUIORVM.

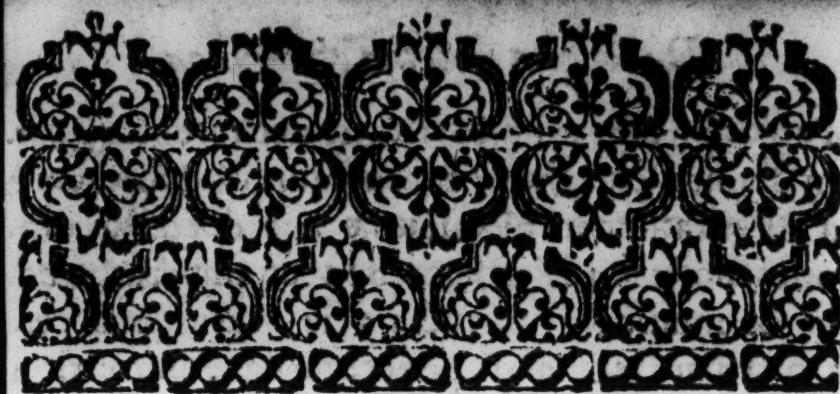

IN
ORATIONEM
CLARISSIMI
VIRI,
D. JOHANNIS POSSELII,
EPIGRAMMA.

Maxima pars hominum non cernit quomodo vivat;
Cùm vixit, primum vivere discit homo.
Maxima pars juvenum non cernit quomodo discat:
Discere discit, ubi se didicisse negat.
Lex divina piae nobis sit regula vite,
Regula discendi ritè sit ordo bonus.
Hac quam perspicuis pingens Oratio signis
Auro est digna, Cedro digna, provanda Scholis.

Iohannes Frederus D.

D E
R A T I O N E
D I S C E N D Æ A C
docendæ linguae La-
tinæ & Græcæ,

O R A T I O

Iohannis Posselii.

V m multa sapienter à majoribus
nostris inventa atque instituta
sunt, cum nihil præclarius, quam
quod in publicis hisce congres-
sibus, non solùm idoneis homi-
nibus, honesta vitæ ac eruditio-
nis testimonia tribui, sed etiam
de rebus bonis orationes haberi voluerunt, quibus
auditis, juvenes partim de suscipienda & ingredi-
enda studiorum ratione, rectè erudirentur ; partim
ad

De lingua Latina & Græca.

ad amorem literarum & virtutis excitarentur, partim sponte currentes exacuerentur. Non enim ad ostentationem eloquentiæ aut doctrinæ orationes nostras recitamus. Sed ut imperator bonus & industrius instructa acie, tyronibus certa quædam pugnandi præcepta dat, perterritos à timore deducit, & paratos ac fortis milites ad strenuè pugnandum hortatur : Ita nos in hisce convertibus & imperitiores docere, & languentes excitare, & paratos ac pleno gradu ingressos, ad verum decus inflammare solemus. Hi fines cura nobis in dicendo propositi sint, non dubium est, quin omnes sapientes viri, cùm multos alios veteres & honestos mores, tum hos scholasticos gradus & spectacula Promotionum, in quibus de ejusmodi bonis rebus disserimus, magnificant, colant, & omnibus modis ornanda ac conservanda esse putent.

Locus docibilis.

Cùm autem mihi hoc tempore officii ratio dicens necessitatem imponat, & Encœmia hominum præstantium, ac rerum, omnium consensione laudatarum, item ~~magistrorum~~ & adhortationes utiles ab aliis, qui eloquentia valent, sèpe hic recitatæ sint, breviter indicare decrevi, qua ratione Lingua Latina & Græca commode discenda & docenda sit. Hoc argumentum, et si oratorem plenum atque perfectum requirit: tamen cùm non tam verba & actio dicentis, quæ res, quæ dicuntur, spectandæ sint, dicam de hac materia illa, quæ partim ipse longo usu, partim aliorum prudentium hominum judicio ac testimonio edocitus, vera esse, & cum re ipsa congruere, judicabo. Ac à vobis, clarissimi viri, & studiosi juvenes, amanter peto, ut me, quod vestra sponte

De lingua Latina & Greca.

sponte facitis, benignè attentèque audiatis. Perfi-
ciam enim, Deo juvante, ut me de re tam utili, &
necessaria, non omnino ineptè aut perperam
dixisse fateamini.

Primum autem mihi videtur de tempore, quo
pueri in scholas Latinas ducendi, & qui labores ip-
sis imponendi sunt. Deinde de exercitiis scribendi,
& ratione emendandi scripta. Postea quando
Græca proponi, & quo ordine & modo illa tra-
di debeant. Postremò de exercitiis Græcis esse
dicendum.

*Partitio
propositionis
in quatuor
membra.*

Pueri literis adhibendi sunt anno ætatis sexto
vel septimo, si omnino fieri potest. Tunc enim in-
genia, non planè stupida & tarda, ad percipiendam
doctrinam idonea sunt. Et simul ac Latina legere
noverunt, proponendæ sunt illis octo partes Ora-
tionis ex puerili aliquo libello compendiosè scrip-
to, & assuefiant ad ediscenda paradigmata Decli-
nationum & Conjugationum, & Vocabula Rerum
ex compendio Hadriani Iunii, aut simili libello, cu-
jus Germanica versio cum puerorum idiomate
congruat. Quorsum enim attinet, pueros, psittaci
more, verba non intellecta reddere, & eos inutili
labore onerare? His addatur Cato, & similia dicta
sententiosa, ex proverbii Salomonis & Sytacide,
propriè & Latinè redactis, (hi duo euim Autores,
omnes Gnomologos scriptores & rerum bonitate,
& figurarum venustate longè superant) quæ pueris
propriè & perspicuè explicitur, & in cuius repe-
titione singulæ voces examinentur, ut & partes
Orationis probè novisse, & exactè Nomina & Ver-
ba inflectere pueri discant.

In

De lingua Latina & Graeca.

In his cùm annum unum aut alterum exerceitati sunt, proponenda est illis Grammatica Latina, breviter & nervosè summam artis continens, quæ affiducè tractanda, inculcanda, & exemplis ex probatis autoribus desumptis, illustranda est. Neque in his præceptis nimis diu magister immorabitur, ut & quidem aliquando sit, & ego memini, in quadam Schola, integro quinquennio Grammaticam ad finem perductam esse, cùm industrius præceptor sex mensium spacio eam facile absolvere possit. Neque propter aliquos hebetes & stupidos, alii bonæ indolis pueri negligendi sunt. Sæpè enim magistri una & eadem operâ, multis, iisque diversi progressus discipulis, inservire volentes, alios, bono ingenio præditos, remorantur & impediunt. His igitur qui jam superiorem classem ascenderunt, Epistole Ciceronis, & similia scripta, proponenda sunt.

*Refutatio
opinionis
querundam.*

*Grammati-
ca præcepta
accuratè di-
scenda sunt.
Quid secun-
de classis*

*pueris in
explicatione
autorū præ-
cipue indi-
candum sit.*

Vt autem pueri non nimis diu in discendis præceptis Grammatices detinendi sunt: Sic damnanda & explodenda est illorum sententia, qui libera-
lia ingenia labore ediscendi præcepta, non one-
randa, sed Linguam Latinam lectione bonorum
autorum tantum discendam esse dicunt. Etsi enim
præcepta & regulæ Grammaticæ ad rectè loquen-
dum & scribendum non sufficiunt: tamen propter
maximas & necessarias causas, diligenter, & accu-
ratè disci debent.

Et quia his pueris, quos secundæ classis audito-
res nomino, non tam sapientiæ seu rerum, quam
orationis formandæ causa, Autores proponuntur,
præceptor, ut singulari diligentia vita & significa-
tionem,

De lingua Latina & Graeca.

tionem, ac pondera verborum, item similitum seu Synonymorum differentias, phrases, compositionem, & similem effingendæ orationis rationem pueris monstret, operam dabit. Quod quò rectius & commodius fieri possit, ostendat in scriptis Ciceronis, quæ locutiones à materna lingua descendant, quomodo hanc vel illam sententiam Germanicè explicaremus, item in quibus vernacula lingua imitemur, in quibus vero non: ut hac ratione latinitatem à germanismis separare, & pure & eleganter Latinè loqui & scribere, ac Ciceronis scripta, in primis amare pueri discant, memores dicti Quintilianī: Ille sciat se multum profecisse, cui Cicerō valdè placebit.

Ante omnia autem cavendum est, ne sine discrimine scriptores prælegantur, & pueri variā & multiplici Autorum auditione turbentur. Constat enim plerosque Autores, non solum toto orationis genere; sed etiam vocibus & loquendi modis inter se dissimillimos esse.

Non varii
autores pue-
ris propo-
nendi.

Quòd multi boni viri hec nostro tempore, qui magnum laborem & studium in scientia aliqua præclara & utili posuerunt, priventur tamen verâ illâ gloriâ, quòd non literatâ oratione, ea quæ tenent, vel proferre, vel literis mandare possint, nulla alia causa est, quam infelicitas primâ ætatis, quæ aptis lectionibus & necessariis exercitiis, ad linguam Latinam informata non est.

Audio doctissimum virum Iohannem Capnio-

Capniotis
nem interrogatum, cur hoc tempore homines non dicimus.

ram

De lingua Latina & Greca.

tam docti essent, quam temporibus Ciceronis & Quintiliani, respondisse ; Illos tunc habuisse paucos libros, colque bonos, quos diligenter & assiduè legendo sibi familiarissimè cognitos fecissent; nunc autem se obruere homines varietate & copia librorum. Si verè cogitare volumus, non omnino erravit Capnion. Nusquam enim est, qui ubique est. Et qui, quò destinavit, pervenire vult, unam sequatur viam, non per multas vagetur ; non ire istud, sed errare est, ut verè & sapienter Seneca dixit. Quare explosa è ludis puerorum præcipue Autorum multitudine, unum genus sermonis, idque optimum proponatur, in quo tantisper detineatur dum omnia purè & Latinè proferre, & autoris vim ac elegantiam loquendo & scribendo utcunque exprimere possint. Et dum ad alios veteres & recentiores Scriptores ruit admittantur, quos non minori cum utilitate quam judicio pervoluntur.

Exercitium Latinè lo- quendi in Scholis ne- cessarium.

De exercitio Latinè loquendi hic non dicam. Sciunt enim viri docti & sapientes, id omnino necessarium esse, & sine magno dissentium incommodo negligi aut omitti non posse. Qualia autem exercitia pueris proponenda sint, paucis indicabo, si prius, quibus virtutibus ludum magistri & pædagogi prædicti esse debeant, dixero.

Primum, necesse est eos, qui alios utiliter erudire volent, Latinè doctos esse : & vias ac rationes docendi expeditissimas tenere : & humanitate ac facultate delectandi & excitandi pueros valere.

Quomodo

De lingua Latina & Graeca.

Quomodo enim potest alios docere, qui ipse pure & emendatè loqui nec potest, nec id ipsum loquendo & pronunciando præstare, quod à suis discipulis requirit?

Deinde, cùm maximam vim habeat ad felicem in studiis progressum via & ratio docentis, prudens magister omnia dextè & explicatè proponet, & discipulos in illis, quæ proposita sunt, utiliter exercebit; id autem, quomodo fieri debeat, suo loco clarius ostendemus.

Quantum verò Humanitas præceptoris & alacritatis & amoris erga bonas literas adfert, tantum saevitia & crudelitas teneros & imbecillos animos frangit, & à studiis deterret. Quare meminerint præceptores, se erga discipulos, ut erga filios, affectos esse oportere, nec vel nimiā austерitate, vel plagiis, vel diris execrationibus, igniculum à natura datum, extinguere, sed potius comitatem paternā exercitare, & inflammare debere.

Neque verò hæc ita accipienda sunt, quasi pueri ignavi & contumaces debitâ pœnâ coercendi non sint, aut virgis in Scholis omnino non sit utendum, ut quidem nonnulli existimant. Nam ut pius & φιλόσογγος pater educat liberos suos, non solum per ῥητορίαν seu doctrinam, sed etiam per παιδείαν, hoc est, per assuefactionem, quotidiana exercitia, exempli, & tempestivas castigationes (nam hæc quatuor appellatione disciplinæ continentur;) & memor dicti Salomonis: Pater qui parcit virginē, odit filium suum: pueros petulantē

Occupatio-

De lingua Latina & Greca.

*Virgæ, op-
portunaæ ca-
stigationes
ex Scholis
tolli non
possunt.*

lantes ferula cædit, eamque in conspectu liberorum collocat, ut semper incurrens in oculos, eos in disciplina retineat, & lasciviam coerceat: Ita præceptor, qui parentum vicarius est, & eorum partes sustinet, in institutione discipulorum iisdem mediis utendum est; quare nec virgæ, nec aliaæ opportunæ animadversiones, ex Scholis tolli aut debent aut possunt. Est enim metus pœnatum velut *έφεστος*, & custos officii ac diligentiaæ discipulorum, sine quo, maximè in hac delira mundi senecta, cùm mores juventutis ad nimiam ignoriam & contumaciam incubuerunt, florens illa ætas in officio retineri non potest. Sed in omnibus modus servandus est, & ira removenda, cum qua nihil rectè fieri, nihil consideratè potest.

2.
*Membrum,
de exercitiis
scribendis.*

Sed jam ad id, unde digressus sum, revertar. Primum scribendi exercitationis genus est, puero illa, quæ in Cicerone observanda estè audivit, temporibus, personis, locis, rebus etiam non nihil commutatis, Germanicè redditæ proponere, quæ ad imitationem Ciceronis in Latinum sermonem convertant.

*Ratio emen-
dandi scri-
pta.*

Ratio autem emendandi scripta omnium optima & simplicissima est, non præceptoris arbitrio, sed ipsius Ciceronis judicio, pueri compositionem emendare, illiusque epistolam vel locum, ex quo scribendi argumentum desumptum est, velut exemplar & speculum, in quo videat, quid suo labore desit, ei proponere. Nihil autem perniciosius studiis linguae Latinæ accidere potest, quam quod pueri, neglectâ omni imitatione, à suis magistris magis quam à Cicerone ipso, & similibus autoribus

De lingua Latina & Graca.

autoribus bonis, Latinitatem discere coguntur. Accedit ed, quod illa s̄pē præceptores pueris vertenda præscribunt, quorum vel appellations vel loquendi modos, nunquam anteā audiverunt: imò quæ ipsi pædagogi, quomodo recte & propriè reddenda sint, ignorant. Quare ante omnia cavebit Præceptor, ne puerum vel scribere, vel loqui permittat, nisi istis modis & rationibus, quas non à se, sed ab optimis autoribus didicerit. Quod si tale argumentum propositum est, cuius exemplum integrum in Auctore non extat, ut nec semper extare potest, emendator illud ipsum argumentum quod discipuli tractarunt, propriis verbis & phrasibus præclarè retextum & elaboratum illic proponat, in quo sicut & in Cicerone ceraunt, quid suo scripto desit, & quantum ab illa forma discrepet.

Deinde, ubi aliquandiū in hoc exercitio versari sunt, & in eo aliquid profecerunt, ad majora deducendi sunt, & curandum, ut Ciceronis scripta faciliora, & præcipue Epistolas ad verbum à Præceptore Germanico sermone redditas, non inspecto exemplari, suo Marte Latinè vertant, quæ ad eundem, quem dixi, modum emendandas sunt. Quod si assiduè sit, non dubium est, quin facile pueri ad purè & eleganter scribendum assuefiant. Ut enim, cùm in sole ambulanus, etiamsi ob aliam causam ambulemus, tamen coloramur: Sic fieri non potest, quin cùm hoc modo puer exercetur, ejus oratio assiduo illo usu & consuetudine coloretur, & puritatem ac suavitatem quandam Ciceronianam redoleat.

*Secundum
exercitii
genus.*

De lingua Latina & Graeca.

Tertium exercitij genus est, orationem Latinam
aliis verbis Latinis, & Ciceroni usitatis, exprimere.
Verum id exercitium non ad hos pueros, sed ad
perfectiores, & eos magis, qui characterem orati-
onis effingere, quam qui Latinè tantum loqui &
scribere discunt, propriè peruenit.

*Exercitium
Latinè lo-
quendi qua-
ratione co-
lendum sit.*

Vt autem hæc scribendi exercitia diligenter &
fideliter colenda sunt : sic & Latinè loquendi ex-
ercitatio, de qua paulò ante dixi, nequaquam neg-
ligi debet. Quod quo rectius fieri possit, custodes
seu coricæ i constitutæ sunt, qui & juniores Teu-
tonicè loquentes, & grandiores vel Germanismis
vel Solœcismis, vel denique Barbarismis utentes,
annotent. & ad magistri deferant, à quo justâ
pœnâ afficiantur. Utrumque enim exercitium, La-
tinè scribendi & loquendi, in Latinis scholis vi-
gore debet, nec alterum ab altero separari potest.
Nam ut prudentis & industrii informatoris est, illa
quæ singulari studio, obseruanda, exercenda & imi-
tanda sunt, puero indicare & proponere : sic is ea-
dem, non solum scriptio, sed etiam locutione,
imitabitur.

3

*Membrū de
studio Gra-
& lingue.
Surpauis
mediocrem*

*Graecæ lin-
guæ notiti-
am conse-
quentur.*

Dixi de ratione servanda in instituendis pue-
ris in lingua Latina, usque ad annum ætatis unde-
cimum, aut duodecimum : restat nunc, ut de ra-
tione tradendæ & descendæ linguae Graecæ, brevi-
ter differam.

Quod pauci nostrum mediocrem aliquam Gra-
ecæ linguae cognitionem consequuntur, vel quod
studium ejus nobis perdifficile videtur, nulla alia
causa

De lingua Latina & Græca.

causa est, quām quōd aut seriūs hoc studium suscipimus ; aut si suscipimus, frigidē in eo versamur, nec eo ordine & modo, quo decet, in eo progredimur. Ut autem in omnibus aliis rebus recte, tempestivē & feliciter perficiendis : sic & in discendis literis Græcis, ordo conveniens omnino necessarius est.

Quare ubi ab anno ætatis sexto vel septimo, *Vocabula* usque ad annum undecimum in Latina lingua, cā, *Greca*. quā dixi, ratione pueri exercitati sunt, (his enim sex annis, nisi planè tardi & indociles sunt, linguam Romanam utcunq[ue] discere possunt) Græca vocabula ex Evangelii, ut vocant, Nominicalibus, ipsis proponantur, quorum quotidiē aliquot ediscant, recitent, & octavo quoque die illa, quæ præterita hebdomadæ didicerunt, ab initio repetant. Ut enim liberalia ingenia facilimè res bonas arripiunt & addiscunt : sic eadem ipsis facile excidunt, si non diligent & assidua repetitione inculcentur. His paradigmata Declinationum & Conjugationum Græcarum addantur, in quibus certis diebus exercendi sunt.

In hoc studio cūm annum consumperunt, *Evangelia* *Greca*, non inspectâ versione Latinâ interpretari jubebuntur. Et quia hujus classis auditoribus nunc Grammatica Græca integrè proponitur, non solum in Nominum ac Verborum inflexionibus, sed etiam in temporibus verborum Activæ, Passivæ, & Mediæ vocis formandis, ac regulis Græcæ Syntaxeos præcipuis & maximè necessariis cum uno & altero exemplo ediscendis, operā ponet.

De lingua Latina & Græca.

*Gramma-
tica Græca
diligenter
discenda.*

Diligenter autem & accuratè, ut dixi, hisce pueris Grammatica Græca ediscenda est, quam qui tenet, sciat se maximam partem molestiæ, quæ in discenda hac lingua suscipienda & perferenda est, devorasse.

*Qui autores
bus discipulis
proponendi
sunt.*

Proponi autem quatuordecim, quindecim vel sedecim annorum adolescentulis debent Socratis oratio ad Demonicum & Nicocleum, & illa, quæ Nicocles inscribitur; Plutarchi Pædagogia, facilitores & lepidiores Dialogi Luciani, & Fabulæ Æsoppi: ex quibus præter verborum copiam, Phrases & variarum rerum appellations, magnam sapientiæ partem de gubernandis consiliis, actionibus & moribus, sine ullo tædio tenera ætas discere potest. Et quia varietas delectat, ac voluptatem parit, Græca Poemata, cujusmodi sunt Aurea Carmina Pythagoræ, Phocylides & postea Hesiodus, ac quidam libri Homeri, lectioni oratorium admissendi erunt.

3.
*Membrum,
de exercitiis
Græcis.*

His auditoribus, singulis septimanis breve argumentum Latinum proponendum est, quod ad imitationem Isocratis, Demosthenis, & simillium Autorum, in Græcum sermonem convertant. Nam ut in Latina lingua optimos quoque Autores & legimus & imitamur: Sic & in Græca idem facere, & nostram orationem ad Græcorum Autorum sermonem effingere debemus. Nec imitandi sunt, qui ex Dictionario, vel Synonymis Græcis, epistolas Græcas, aut versus confarinare solent.

Debet

De lingua Latina & Græca.

Debet etiam hisce, de quibus dixi, discipulis liber aliquis Epistolarum Ciceronis, qui facilior & elegantior videbitur, proponi, quem ordine Græcè vertant, & Præceptor certis horis exhibeant. Hoc enim si fecerint, eādem operā puritatem Latini sermonis & Græcam linguam addiscent.

Emendandi autem hæc scripta via expeditissima est; primum vitia, si quæ sunt, comiter indicare, & vel ipsum Autorem, ex quo argumentum scribendi depromptuni est, vel præceptoris elaboratam versionem, quam cum sua conferant, ipsis ob oculos ponere. Ad hoc utile exercitium, & illud accedere debet, ut certis quibusdam horis nihil aliud ipsis loqui liceat, nisi Græcè. Ut enim in lingua Latina, sic & in Græca illa, quæ puer audivit, non solum scribendo, sed etiam loquendo ad usum transferre docet.

Neque est quod quisquam vereatur, ne pueri difficultate quadam aut obscuritate, à studio hujus linguae deterreantur. Nam ut ipsi naturâ peregrinarum linguarum amantes sunt, easque facile adiscunt: sic nulla alia lingua jucundior est, nec suaviore sono auribus illabitur, quam Græca. Quare ut requies suave condimentum laboris est, ut Græcum dictum, ἡ αὐτῶν τοι πόνων ἀρπαγή, monet: Ita Græcarum literarum studium reliquis discendi laboribus non modò rædium nullum adfert, sed eos etiam jucundiores reddit, & quadam oblectatione ac voluptate tanquam salc perspergit.

*Ratio emen-
dandi Græ-
ca scripta.*

*Loquuntur
Græcè.*

*Græce lin-
gue suavi-
tas.*

Quod

De lingua Latina & Græca.

alia occu-
patio.

Lingue La-
tine &
Græcae stu-
dium debet
in scholis
florere.

De exerci-
tiis illorum,
qui aetate &
doctrina
provectiones
sunt.

Regula in
versione ob-
servanda.

Quod autem de Græcae lingue studio ejusque exercitiis hactenùs dixi, non ita intelligendum est, quasi interea Latinæ lectiones prorsùs omittendæ, aut deponendæ, vel etiam Musica, Arithmeticæ, & initia Dialectices & Rhetorices, his grandioribus non unà tradendæ sint. Debet enim simul accedita Latinæ lingue fundamentum jactum est, utriusque in lingue, Latinæ & Græcae, studium simul in scholis florere & dominari. Maximè cùm hæc linguarum inter se collatio tantas habeat opportunitates, ut utramque hoc modo & citius & facilius simul, quam alteram separatim pueri discere possint. Ut enim Latina lingua sine Græca non intelligitur, sic ne Græca sine Latina explicari & tradi potest. Cæteræ etiam artes, quarum modò mentio facta est, cùm recreationis, tūm utilitatis & necessitatis causâ, simul cæteris Latine & Græce discendi laboribus admiscendæ sunt.

Debent autem illi, qui ætate & eruditione provectiores sunt, illustres autorum locos, insignes narrationes & historias, ex Græca lingua in Latinam, & ex Latina in Græcam vertere.

Sed meminerint studiosi, in convertendis è Græca lingua in Latinam, & contrà, scriptis, non semper verbum ex verbo exprimendum esse, sed dandam esse operam, ut si quid abhorreat à consuetudine & more ejus sermonis, in quem aliquid converteretur, id omittatur omnino. Qued à se observatum in convertendis orationibus adversariis Æschinis & Demosthenis Cicero affirmat. Sic enim in libro de optimo genere oratorum scribit:

Quo-

De lingua Latina & Græca.

Quorum ego orationes, ut spero, ita expressero,
& earum figuris, & rerum ordine, verba persequens
atēnūs, ut ea non abhorreant à more nostro. Est
igitur Ciceronis de verbis convertendis sententia,
ea persequenda esse duntaxat, quæ à more illorum,
in quorum linguam usumque convertentur, non
abhorrebunt.

Repetit in
regula.

Vt autem studiosi Græcarum literarum optimum
exemplar habeant, quod in convertendis conjun-
gendo seu Græcis cum Latinis intentur, cùm
aliros ex Apologia, Phædone, Phædro, Libris de Le-
gibus & de Repub. Platonis locos, à Cicerone Lat-
inè redditos, tum librum Ciceronis de Vniversitate,
cum ea parte Timæi Platonis, cui respondet, dili-
genter & attente inter se conjungent, conseruent, &
cùm primùm aliquid scire Græcè coepierint, ad inai-
tandum sedulò sibi piontent; quod si fecerint,
non modò elegans dicendi genus, quod apud Cice-
ronem perpetuum est, discent, sibique compara-
bunt: sed etiam Græca facilius intelligent, & diser-
tiùs explicabunt.

Quod ex-
emplum in
confectu
habendum
& imitan-
dum sit.

Sed forte objicit aliquis, & esse & fuisse non-
nullos, qui serò admodum, cùm quidem ætate pro-
vecti essent, priùm literas discere coepierint, &
tamen illos in utraque lingua præclaros progressus
fecisse. Fateor esse ingenia quædam eximia atque
illustria, quæ celeriter, quod docetur, arripiant, &
brevi tempore multum proficiant. Sed hoc ad-
jungo, ut horum exempla confirmant dicta, τις
ἐγὼν μήτητελος, Amori omnia pervia sunt:
item,

Objectio
eius refu-
tatio.

De lingua Latina & Greca.

item, οὐδὲ καρπεῖς καὶ φιλοπονίας ἐστὸν τὸν ὄντων αἰγαδῶν αἰγάλωτον πέρυκε. Tolerantia & industria nihil in rerum natura bonorum est, quin acquiratur: Item, Labor omnia vincit improbus. Sic nemo illis exemplis ad excusandam ignoriam suam, & negligendam discendi occasionem, abuti debet. Non enim cuivis contingit adire Corinthum. Ac quemadmodum heroica facta sunt supra regulas, & mediocres homines intra metas regulæ manere debent: ita nemo debet temerè talia præstantium hominum, quibus per fortunam vel alias causas, citius literas attingere non licuit, exempla imitari, & occasionem, si quæ datur in pueritia discendi literas & linguas, negligere; maximè cum ars sit longa, vita autem brevis, ut verissimè Hippocrates initio suorum Aphorismorum inquit.

Argumentum à natura sumptum.

Quid? quod natura ipsa sic hominis vitam dispergit, ut prima ætas linguæ, media eloquentiæ, postrema usui & communi utilitati tribueretur: quam si tanquam ducem sapientissimum sequemur, puer ab incunabulis, usque ad annum decimum quartum aut decimum sextum, linguis & politioribus literis informandus erit. Ita poterit postea ea studia suscipere & tractare, quæ ipsi emolumentum & honorem, Ecclesiæ verò & Reipublicæ utilitatem immensam pariant. Sed dolendum est, hunc ordinem à natura præscriptum, & omnium sanorum hominum judicio approbatum, multis modis turbari. Nam vel Preceptores sive ignorantia, sive ignoratio, sæpè justam instituendi ordinem non servant, vel adolescentes sine penais, ut in proverbio est, volare volunt, & neglectis linguis ac humanioribus disciplinis,

1701300007
47225

Lat 1

De lingua Latina & Graeca.

disciplinis, ad superiores artes, Theologiam, Iuris-
prudentiam, vel artem Medicam se conferunt: vel
præpostero ordine incedentes, in Linguarum stu-
diis, sine suo & aliorum hominum fructu consenes-
cunt. Quod ne fiat, magistri periti & ad docendum *Incommoda*
idonei, liberalibus stipendiis conducendi, & Scholis *ex mala in-*
provenien-
preficiendi sunt; ex quibus, qui puro ornatōque ser-
mone, superiora studia illustrare, exornare & pro-
pagare possint, emittantur: quod, ut ego quidem ar-
bitror, rectè & commode fieri poterit, si implorato
Dei auxilio, sine quo irrita est omnis humana in-
dustria, ordo, qui utecumque à me hac brevioratione
delineatus est, in docendo & discendo servabitur.
Hæc habui, quæ de lingua Latina & Græca discen-
da & docenda, hoc tempore dicerem, quæ etsi non
omnibus placebunt, ut nec placere debent, vel pos-
sunt, (Quis enim omnibus satisfacere potest?)

tamen viris doctis, & usu peritis, ac judi-
cio certo rem ponderantibus
omnino probatum iri
confido.

D I X I.

Joseph Emerson

Woe! messenger

1816. A.D. 1858

